Kultūros savaitraštis „7 meno dienos“ | www.7md.lt

7md

2021 m. gruodžio 24 d., penktadienis

Nr. 42 (1407) | Kaina 1,30 Eur

D*ailė* | **M***uzika* | **T***eatras* | **K***inas* | **F***otografija*

Linkime jaukių šv. Kalėdų ir laimingų Naujųjų metų!

2

Kas įsiminė 2021-aisiais

12

Pokalbis su šokėju Mantu Černecku

13

Naujas „Kinas“

Mieli skaitytojai,

prenumerata – pats geriausias būdas palaikyti mėgstamus autorius ir kūrėjus. Prenumeruokite „7md“ 2022 metams.

Agnė Narušytė

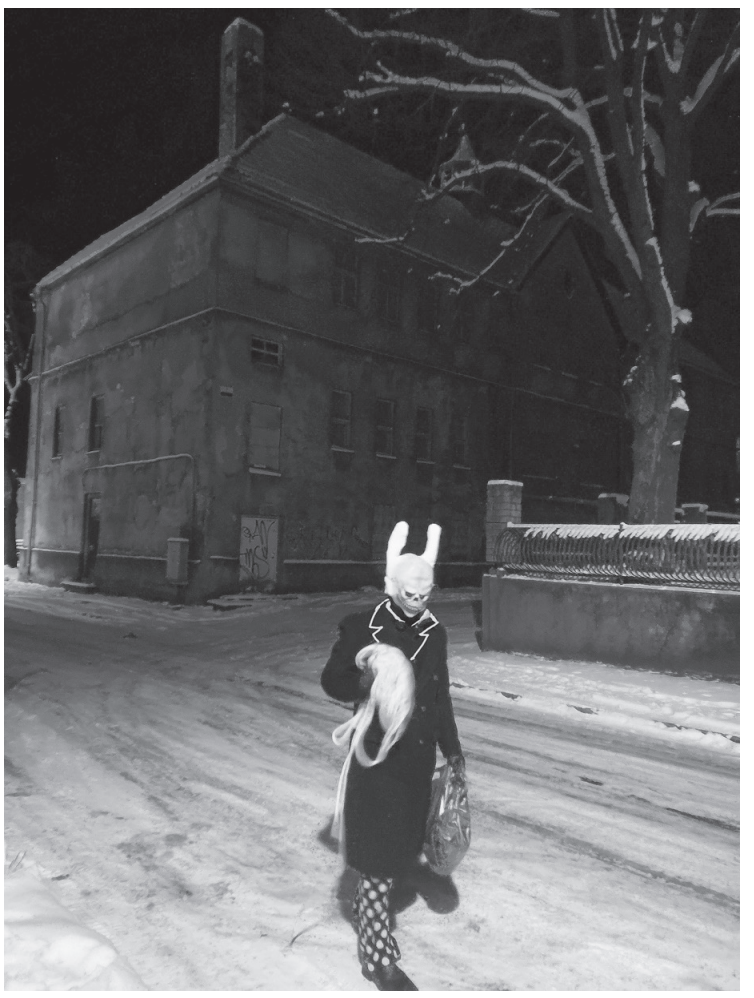

Benas Šarka, „Morfijus gangrenuojančioms mėnulio vietoms“. 2021 m.

Kalėdų vagys

Eglė degė turbūt neilgai, nes atsivėrė tik penkiolikos kvadratinių metrų skylė, išviešinusi jos metalinius griaučius ir slaptą sandėliuką. Jie gaudė Kalėdų vagį kaukdami Kauno gatvėmis, paskui uždarė ligoninėje kartu su kitais bepročiais. Miestiečiams teko uždangstyti skylę žaliomis šakomis ir atkurti smilgas. Jų koteliuose įverti laidai nuo karščio užvirė – tą masę dabar reikėjo iškrapštyti ir įverti naujus. Iš kai kurių smilgų neliko nieko, todėl jas gamino iš naujo. Bet iki Kalėdų, regis, suspėjo.

Klausiausi reportažo tamsoje per pūgą taksi važiuodama iš oro uosto. Ką tik spoksojau pro pilotės Astos skraidinamo lėktuvo langą į Vokietijos miestus. Jų spalvotų spingsulių įmantrūs kiauraraščiai žibėjo lyg žaisliukai ant neaprėpiamos eglės, kuria naktį virsta mūsų Žemė. Lenkiją tikriausiai paslėpė debesys, nes liko tik tamsą praardęs horizontas ir aš, pakibusi belaikėje erdvėje. Bet radijo pašnekovų piešiamas gaisro reginys jau trynė ekstazės prisiminimą. Tą naktį ugnis netikro medžio raketa šovė aukštyn, plevėsavo spalvotų dūmų vėliava praskrendančiai Astai, rotušei ir gaisrą filmuojantiems miestiečiams. Ateities analuose šis įvykis gal bus minimas kaip pabaigos pradžios ženklas, o gal – kaip aukojimas naujajam tikėjimui, kurio netikėliai dar nesupranta. Šventoji ugnis ryja stabą, kasmet įteisinantį stebuklo užmarštį, žmonės pabus, – mąstė spektaklio autorius. Ugnis turėjo...

Staiga prisiminiau, kad mano gesintuvo galiojimo laikas baigėsi prieš du mėnesius. Tiesa, prekybos centre nusipirkau naują, bet ant jo nėra datos, tik parašyta, kad reikia patikrinti. Kur, po velnių, patikrinti? To vairavimo instruktoriai nepasako. Taisyklėse neparašyta. Ir nėra kada aiškintis. Netgi truputį gėda. Todėl mano dar trumpa vairuotojos biografija pažymėta jau trimis gesintuvais, kaip paršeliai besivoliojančiais bagažinėje. Po metų bus keturi. Paskui penki, šeši, septyni... Jie veisis, pradės virsti lauk, persekios mane kaip tie cypsintys, trepsintys, verkiantys, dunksintys žaislai, kurie vijosi animacinę mergaitę, prisišaukusią juos septynžiede gėlele. Metas imtis tyrimo. Išdrįsau paklausti patyrusių vairuotojų – vieno, kito, trečio, ketvirto... Paaiškėjo štai kas: niekas nežino, kur dėti nebegaliojančius gesintuvus. Vieni vežiojasi užmirštą seną ir tik policininkų paliepti nusiperka naują, kuris papildo kolekciją bagažinėje; kiti juos išveža į sodo namelį; treti atiduoda uošviui; ketvirti nupurškia dažais ir daro meno kūrinius. Tad gesintuvų yra beveik visur. Jų raudoni cilindrai užpildo ertmes, kaupiasi ten kaip nežinojimo kapsulės. Jie – mano Kalėdų vagys, priekaištaujantys iš visų parduotuvių lentynų, kol ieškau dovanų.

Laukiam ir bijom ne dar nesuvokiamo karo, o jau gana gerai pažįstamo Kalėdų vagies, kuris slankioja po Europą vydamasis *mažąją o* (vadinkime ne tik daiktus, bet ir virusus lietuviškai). Pasivijo Nyderlanduose. Anglai bandė jo nematyti, bet karalienė jau atšaukė pietus su šeima. „Karantino Kalėdų laikotarpiu nebus“, – tvirtina Vokietijos sveikatos ministras. „Vėl grįš karantinas?“ – klausia Lietuvos duomenų mokslininkas. O aš jau net nebeatsidarau straipsnių su tokiomis antraštėmis. Istorijos ir nuogąstavimai

Nukelta į 11 psl.

Kas įsiminė 2021-aisiais

Muzika

2021-ieji muzikoje: kas labiausiai įsiminė?

Rita Aleknaitė-Bieliauskienė

Visi menininkų metai verti pagarbos. Jų darbai išryškina įvairias tendencijas: inovatyvumą, gyvenamąjį laiką atspindinčias kūrybines paieškas, edukacines pastangas. Tenkinantys snobų kultūrą, menininkų saviraišką įvairiuose žanruose, kūrybos terpėse. Deja, mes ne viską pamatome. Gailiuosi, kad iš arčiau neturiu galimybės matyti žymaus sujudimo Klaipėdos muzikiniame teatre. Mažai girdėjau apie kauniečių muzikų veiklą. „Merdi" Panevėžyje, Šiauliuose gyvenantieji. Ryškiausias LNOBT darbas buvo Richardo Strausso opera „Rožių kavalierius". Ir ginčytinos vertės Giuseppe's Verdi „Traviata" – nors reikšminga kaip simbolio, tradicijos atnaujinimas. Ryškiausiai pasirodė atlikėjai, kuriais turėtume didžiuotis ir linkėti geros kloties scenose – dainininkai Justina Gringytė ir Vaidas Vyšniauskas. Reikšmingiausią poziciją Nacionalinės filharmonijos koncertuose užėmė Mūzos Rubackytės inicijuotas fortepijono festivalis „Paryžietiški vakarai Vilniuje". Talpiausias ir raiškiausias žodis, publikuotas „7 meno dienų" puslapiuose, – Giedrės Kaukaitės publikacijos. Baigtas muzikos gyvenimo istorijai reikšmingas Vaclovo Juodpusio trijų knygų ciklas „Tai buvo... Muzikinės kultūros atspindžiai" (LMRF). Pagirtina: vertai Nacionalinės premijos skirtos Daivai Vyčinienei ir Vytautui Miškiniui.

Kristupas Antanaitis

Praėjęs laikas nuo pandemijos pradžios mus daug ko išmokė. Viena tokių pamokų – virtualūs koncertai, kurių bene daugiausiai surengė Lietuvos nacionalinis operos ir baleto teatras (LNOBT), pavasarį pakvietęs žiūrovus net į penkis koncertus, kuriuose pasirodė trimito virtuozas Sergejus Nakariakovas, visi teatro dirigentai, baleto trupė, skambėjo įvairi programa nuo Wolfgango Amadeus Mozarto iki Alfredo Schnittke's. Virtualiu koncertu teatras paminėjo ir dirigento Rimo Geniušo gimimo šimtmetį, koncerte pasirodė pianistai Lukas ir Petras Geniušai bei dirigentas Julius Geniušas. LNOBT pirmą kartą operos gerbėjus vasarą pakvietė į Valdovų rūmų didįjį kiemą, kur festivalyje „LNOBTOpen" buvo parodyta atnaujinta, 2006 m. Dalios Ibelhauptaitės pastatyta „Bohema", po pertraukos grįžęs baletas „Bolero" ir Ludwigo Minkaus baleto „Paquita" premjera. Didžiausiu laimėjimu teatrui tapo rudenį viena po kitos įvykusios „Rožės kavalieriaus" bei „Traviatos" premjeros, kurios nepaliko abejingų. Nuo sostinės neatsiliko ir Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras, vasarą melomanus pradžiuginęs elinge vykusiu operos festivaliu, kuriame buvo parodytas neprilygstamasis Richardo Wagnerio „Skrajojantis olandas" bei baletai „Stabat mater" ir „Šventasis pavasaris". O Klaipėdos teatro sezono kulminacija tapo lapkričio viduryje pirmą kartą Lietuvoje pastatyta Gaetano Donizetti opera „Pulko duktė".

Kristupas Bubnelis

Ko gero, 2021-ieji kultūros ir meno bendruomenei įsimins kaip *Annus mirabilis* – didžiulį pagreitį po pandemijos paralyžiaus įgavęs laikotarpis, kai renginių pasiūla, rodos, viršijo žmogiškąjį mastelį. Norėčiau atkreipti dėmesį į vieną įdomiausių alternatyvų instituciškai gana prėskai ir sustabarėjusiai lietuviškų šiuolaikinės muzikos festivalių tikrovei, kuriai atsvara tapo šiemet inicijuota Vilniaus naujosios ir eksperimentinės muzikos serija „Kontaktas". Paskutinis serijos renginys įvyko gruodžio 16 d. „Menų spaustuvėje", čia prancūzų kontraboso virtuozas Florentinas Ginot atliko lietuvių kompozitorių – Ryčio Mažulio, Rūtos Vitkauskaitės, Ramūno Motiekaičio ir Andriaus Šiurio – kompozicijas. Skirtingų prieigų prie šio instrumento įvairovė išryškino tiek kūrėjų prioritetus, tiek paties instrumento įvairiapusiškumą, o svarbiausia, pasižymėjo rafinuotu skambesio spektru. Kitas įsiminęs renginys – liepos 1 d. Nacionalinėje filharmonijoje vykęs „Gaidos" uždarymo koncertas, kuriame pristatyti austrų kompozitoriaus Beato Furrerio kūriniai. Bendru programos vardikliu galima laikyti koncerto žanrą, o programoje skambėjusios kompozicijos, tarp jų ir jau klasika tapęs Witoldo Lutosławskio Koncertas fortepijonui su orkestru (skambino Lukas Geniušas), atskleidė šio itin akademiško žanro trajektorijų horizontą bei kūrybinių strategijų įvairovę.

Vilniaus fortepijono festivalis. Mūza Rubackytė, Victorien Vanoosten ir LNSO

D. Matvejevo nuotr.

Edmundas Gedgaudas

Dabar man jau aišku, kad tarp ryškiausių muzikinių metų įvykių – Povilo Mataičio knyga „Lietuvių folkloro teatras". Bet galėjo ir kitaip nutikti, nes žiūrėdamas du Richardo Strausso operos „Rožės kavalieriaus" („Der Rosenkavalier") spektaklius Nacionaliniame operos ir baleto teatre džiaugiausi ne tik neįprastai aukštu jų lygiu, bet ir man išryškėjusiu atsakymu į jau įprastą savaitraščio „7 meno dienos" kalėdinį klausimą apie stipriausią besibaigiančių metų su muzika susijusį įspūdį. Man buvo aišku, jog jį patyriau būtent žiūrėdamas ir klausydamasis įvairiomis prasmėmis nuostabaus spektaklio. Kas begalėtų jį pranokti? Tačiau nutiko taip, kad adventui įpusėjus pamačiau Povilo Mataičio knygą „Lietuvių folkloro teatras". O ji – apie absoliučiai unikalų mūsų kultūros reiškinį, koks buvo Povilo ir Dalios Mataičių išpuoselėtas teatras. Taip, buvo, bet pražuvo. Dingo pasiekęs aukštumas, kurių anaiptol ne tik aš nepamiršau. Būtent jas man šiandien gaivina tolydžio tebevartoma ir neskubant skaitinėjama masyvi knyga. Gal ją maketavęs Rokas Gelažius paaiškintų, kaip statiškas knygos menas podraug tampa ir gyvybinga teatro apraiška? Tad tebūnie šie du manieji įspūdžiai – teatro ir į jį žvelgiančios knygos – įvardyti kaip stipriausi 2021-aisiais.

Brigita Jurkonytė

2021-ieji kultūros ir meno srityje buvo itin dinamiški. Per pandemiją džiugino nauja kompozitoriaus Gintaro Sodeikos kompaktinė plokštelė „Petardos", virtualioje erdvėje pateikusi mistišką pianistų Petro Geniušo ir Jorio Sodeikos atliekamą fortepijoninę muziką. Vasarą neregėtomis spalvomis spindėjo ir Neringoje, Palangoje bei didžiuosiuose Lietuvos miestuose pristatytas M.K. Čiurlionio virtualios realybės filmas „Angelų takais", kuris skambant Čiurlionio ir Mindaugo Urbaičio muzikai perkėlė mintis į magišką tapybos pasaulį. Pagaliau atėjo metas praverti salių duris. Dar vasarį dienraštyje „Kauno diena" muzikologės Justinos Paltanavičiūtės kalbinta kompozitorė Zita Bružaitė suteikė viltį laukti naujos operos vaikams – „Guliverio kelionių". Ją gyvai išvysti pavyko rugsėjo mėnesį Kauno valstybiniame muzikiniame teatre. Spektaklis pateikė požiūrį į gyvenimą įvairiais rakursais – liliputų ir milžinų akimis. Gruodį Nacionaliniame operos ir baleto teatre patys mažiausieji išvydo ir naują žaismingą Sigito Mickio operą vaikams „Mamulė Mū". Šiuos metus lydėjo ne vien tik džiugios naujienos: netekome ryškiausios archajiško minimalizmo muzikoje figūros – kompozitoriaus Broniaus Kutavičiaus, kurio kūrybiniai darbai dar ilgai išliks visų širdyse. Atsižvelgus į itin pasauliui sudėtingą laikotarpį, džiaugsmo visus metus teikė kiekvienas renginys, opusas, pasirodymas... Nesustokime kurti ir toliau!

Operos „Rožės kavalierius" akimirka

M. Aleksos nuotr.

Jūratė Katinaitė

1. Kompozitorė Žibuoklė Martinaitytė tapo reiškiniu JAV naujosios muzikos scenoje. Ji bus pirmoji lietuvių kompozitorė, kurios kūrinį ateinantį vasarį grieš Niujorko filharmonijos orkestras, o šiųmečiame Vilniaus festivalyje turėjome progos mėgautis jos monografiniu koncertu.

2. Stiprų įspūdį paliko Estijos nacionalinio vyrų choro ir trimitininko Markuso Stockhauseno koncertas „Gaidos" festivalyje.

3. Nepamirštamas Aušrinės Stundytės monospektaklis „Laukimas" (Kristupo festivalyje), kurį autentišku draminiu talentu pasižymėjusiai dainininkei specialiai sukūrė kultinis ispanų operos režisierius Calixto Bieito.

4. Richardo Strausso „Rožės kavalieriaus" premjera LNOBT – ryškus spektaklis ir teatro kūrybinių pajėgų ūgtelėjimo ženklas.

5. Įkvepiantis Jano Krzysztofo Brojos rečitalis M.K. Čiurlionio festivalyje.

6. Naujametės „Traviatos" tradicijos atgimimas Vilniaus ir Kauno scenose.

7. Nekuklu, bet džiūgauju, kad tiek daug besidominčiųjų „Žiemojimo su opera" projektu „LRT Plius" eteryje. 15 proc. šalies gyventojų nors sykį žiūrėjo nors vieną operą. Tai įkvepia ir teikia vilties, kad opera rado naują nišą visuomenės kultūrinių interesų panoramoje.

Laimutė Ligeikaitė

Noriu pasidžiaugti intensyviais ir kokybiškais muzikos renginiais ir reiškiniais. Visi jie – nuo kukliausių iki stambiausių – įnešė savo indėlį į Lietuvos dvasinio atsigavimo procesą. Ką savo subjektyvia (ir kiek įmanoma objektyvia) nuomone laikyčiau šių metų iškiliausiais? Unikalų ir vienintelį Lietuvoje garsaus baritono Benjamino Applo ir pianisto Simono Lepperio koncertą Th. Manno festivalyje Nidoje, Vilniaus ir „Gaidos" festivalius, vis išlaikančius kokybės kartelę, meninio meistriškumo koncentratą – Vilniaus fortepijono muzikos festivalį, organizuojamą Mūzos Rubackytės ir Nacionalinės filharmonijos, lietuvišką ir tarptautinį kompozitorės Žibuoklės Martinaitytės kūrybos matomumą, Klaipėdos festivalio įkūrimą, atsinaujinusius intensyvius žymių atlikėjų koncertus Paliesiuje, prasmingą sezono pradžios koncertą Nacionalinėje filharmonijoje „Dedikacija Rugsėjo 11-osios aukoms", blizgančią Lietuvos valstybinio simfoninio orkestro sezono pradžią, Richardo Strausso „Rožės kavalierių" LNOBT, „LRT Klasikos" projektą „Žiemojimas su opera" (su ypač įspūdinga Violeta Urmana „Kaukių baliuje"). Skaudžiausi metų kirčiai – Broniaus Kutavičiaus, Algirdo Klovos netektys...

Rasa Murauskaitė

Nors šie metai vis dar buvo sudėtingi visiems, menininkai, koncertų

Nukelta į 3 psl.

Atkelta iš 2 psl.

organizatoriai, o ir publika rado būdų, kaip prisitaikyti prie neeilinių sąlygų. Visko nepaminėsiu, tad mano pamąstymuose – keli pirmi į galvą šovę muzikiniai metų įvykiai. Labai džiaugiuosi mūsų su „LRT Klasikos“ kolegomis įgyvendinta „karantinine“ idėja – tai ciklas „Koncertas vienam“. Jam pavyko surinkti bene visus ryškiausius, pasaulio scenose koncertuojančius Lietuvos operos solistus, netgi tokias žvaigždes kaip Asmik Grigorian. Dešimties kamerinės muzikos koncertų ciklas, prasidėjęs tada, kai koncertų salės buvo priverstinai nutildytos, baigėsi įspūdingu Aušrinės Stundytės koncertu „Dūmų fabrike“ (transliuojamas antrąją šv. Kalėdų dieną).

Iki šiol nepaprastai džiaugiuosi šiuolaikiška, įtraukiančia ir aukščiausią kokybę išlaikančia Vilniaus miesto šiuolaikinės muzikos ansamblio „Synaesthesis“ veikla – tai, kaip produktyviai jie dirba ir rengia vienas už kitą įdomesnius projektus, nenustoja žavėti. Šis ansamblis, beje, tapo dalimi kito labai svarbaus įvykio – tai Bavarijoje vykęs Lietuvos kultūros sezonas, pristatęs įdomiausius lietuviškos kultūros reiškinius šios Vokietijos žemės publikai. „Synaesthesis“ kaip tik dalyvavo sezono uždarymo savaitgalyje, atliko Žibuoklės Martinaitytės kūrinį „Hado zona“ mažame Blaibacho miestelyje įsikūrusioje prestižinėje koncertų salėje. Kalbėdama apie šiuolaikinę muziką, norėčiau prisiminti ir pavasarį pirmąsyk įvykusias „Baltijos muzikos dienas“, kurios, viliuosi, tapo labai svarbaus Lietuvos, Latvijos ir Estijos kūrybinio bendradarbiavimo šiuolaikinės muzikos srityje pradžia. Nors šįkart šeimininkavo Estija, dėl sudėtingos pandeminės situacijos pora koncertų transliuota iš Lietuvos, o kitais metais jau mes Kaune priimsime bičiulius iš Baltijos šalių. Būtinai noriu atkreipti dėmesį į vieną įrašą – tai Liudo Mockūno albumas „Polilogai“, kuriame jis surinko turbūt ryškiausius šiuolaikinės akademinės muzikos kūrinius, kuriuos yra atlikęs. Nepaprastas albumas! Taip pat norėčiau išskirti pirmą ir paskutinį festivalio „Gaida“ koncertus. Tikrą stebuklą sukūrė puikūs atlikėjai – festivalį atidaręs Estijos nacionalinis vyrų choras ir festivalį uždaręs Andrius Žlabys su LVSO. Aukščiausia atlikimo kokybė.

Žvalgantis į operos sceną, man asmeniškai didžiausią įspūdį padarė du įvykiai: vasarą Nidoje „N žemės“ festivalyje pristatyta barokinė opera „Acis ir Galatėja“, kuriai tikrą superkomandą su Trevorru Pinocku priešakyje subūrė mūsų sopranas Lauryna Bendžiūnaitė. Taip puikiai atliekamos senosios muzikos Lietuvoje nebuvau girdėjusi jau seniai. Na, o antroji viršukalnė buvo „Rožės kavalierius“ – ambicingas pastatymas, kuriame pagaliau pamatėme solidžią režisūrą, o ir galėjome pamatyti, kaip smarkiai per pastaruosius metus paaugo LNOBT orkestras.

Rita Nomicaitė

Šie metai įsiminė mėginimais gyvuoti pandemijos akivaizdoje. Ypač – tiesioginės transliacijos iš Nacionalinės filharmonijos be publikos, kai klausytojų reakcijos nesulaukę artistai tiesiog sutrikdavo. Iš transliacijų meniniu atžvilgiu išskirčiau koncertą „Simfoninis pavasaris“ su Nacionaliniu simfoniniu orkestru ir solistais; pirmoje jo dalyje skambėjo Albano Bergo „Septynios ankstyvosios dainos“, solavo Vida Miknevičiūtė (sopranas), dirigavo Vilmantas Kaliūnas; antroje dalyje Vytauto Laurušo „Pavasario sonatą“ fleitai ir styginiams dirigavo Robertas Šervenikas (fleita solo – Vytautas Sriubikis). Įspūdingas buvo dar kitas nuotolinis žanras – Filharmonijos ir LRT specialūs įrašai. Didžiulėmis daugybės muzikų ir LRT specialistų pastangomis su šventa pagarba parengtas monografinis Vytauto Barkausko kūrinių įrašas. Neužmirštami pirmieji tikri koncertai: Nacionalinio operos ir baleto teatro orkestro specialūs pasirodymai pasikvietus skirtingus teatro dirigentus, Nacionalinio simfoninio „atgimimo“ koncertas – jame Philipo Glasso koncertą smuikui ir orkestrui griežė Sergejus Krylovas, nugriaudėjo Rachmaninovo Trečioji simfonija (dir. V. Kaliūnas). Kauno valstybinio choro meno vadovu ir vyr. dirigentu tapęs Robertas Šervenikas, bendradarbiaudamas su Kauno miesto simfoniniu orkestru, parengė keletą stambių lietuvių kompozitorių kūrinių, ko pasigedome Vilniuje.

Alina Ramanauskienė

Muzikiniai įvykiai veja vieni kitus ir laikinojoje sostinėje. Koncertų gausiame kaleidoskope išskirčiau štai tokius: Lietuvos kompozitorių sąjungos Kauno skyrius brandžiais ir solidžiais koncertais paminėjo savo 50 metų jubiliejų! LKS Kauno skyriaus veikla – ryški ir savita spalva Lietuvos, ir ne tik, kultūriniame gyvenime. Vien ko vertos Giedriaus Kuprevičiaus kūrybinės ir publicistinės iniciatyvos, o kaip dar nepaminėti Algimanto Kubiliūno, Dalios Kairaitytės kamerinių opusų, Zitos Bružaitės energijos ir jos naujausios operos vaikams „Guliverio kelionės“, Raimundo Martinkėno religinių kūrinių, Giedrės Pauliukevičiūtės lyriškai ir labai nuoširdžiai skleidžiamo muzikos harmoningo grožio. O šiuo metu įtaigiausiai ir įdomiausiai rašanti Kauno muzikologė Aušra Strazdaitė-Ziberkienė šiemet sėkmingai pelnė mokslų daktarės vardą. 40-mečio sukaktį minėjo ir Kauno styginių kvartetas – bene ryškiausias mūsų rimtosios kamerinės muzikos puoselėtojas, be kurio muzikavimo neapsieina nė vienas ryškesnis festivalis, renginys, koncertas. 75-erių metų jubiliejų minėjo ir Kauno J. Naujalio muzikos gimnazija, surengusi įspūdingą jubiliejinį koncertą. Gražių naujienų sklinda ir iš Kauno valstybinio muzikinio teatro. Ką tik čia suskambėjo sugrįžęs Giuseppe's Verdi „Makbetas“, o solistė Gitana Pečkytė

Joana Gedmintaitė ir Merūnas Vitulskis operoje „Traviata“ M. Aleksos nuotr.

sukūrė neįtikėtinai brandų pagrindinį ledi Makbet vaidmenį. Tuoj po Kalėdų pasirodys ir choreografės bei režisierės Anželikos Cholinos naujas „Traviatos“ pastatymas. Ramių ir viltingų šv. Kalėdų ir laimingesnių 2022 metų, kurie, žinia, bus ypač reikšmingi Kaunui, nes jam teks garbingai nešti Europos kultūros sostinės vėliavą.

Živilė Ramoškaitė

Iš to, ką teko išklausyti ir pamatyti, paminėsiu ne itin daug. Pradedu nuo operos. Džiugina Klaipėdos muzikinio teatro atgimimas ir sėkmingi nauji operų ir baletų pastatymai, neužmirštant pakartotinai vasaros pabaigoje pristatyto „Skrajojančio olando“. Vilniuje sveikintinas įvykis – į Nacionalinį operos ir baleto teatrą sugrįžusi „Traviata“. Sausio mėnesį „LRT Plius“ transliavo anksčiau įvairiuose teatruose vykusių spektaklių įrašus. Ypač įsiminė trys: Giuseppe's Verdi „Kaukių balius“ su karališkai dainavusia Violeta Urmana, Dmitrijaus Šostakovičiaus „Ledi Makbet iš Mcensko apskrities“ su Aušrine Stundyte ir Richardo Strausso „Salomėja“ su Asmik Grigorian. Naujų įspūdžių suteikė „Gaidos“ festivalis ir aktyviai jame dalyvaujantys lietuvių kolektyvai bei solistai, ypač pianistas Lukas Geniušas, pirmąsyk Lietuvoje vasarą atlikęs Witoldo Lutosławskio, o rudenį – Johno Adamso Trečiąjį koncertą. VII Vilniaus fortepijono festivalis sukvietė būrį puikių pianistų. Ilgam atmintyje išliks Césaro Francko „Simfoninės variacijos“, interpretuotos pianisto Andriaus Žlabio ir Modesto Pitrėno vadovaujamo Nacionalinio simfoninio orkestro. Gegužės mėnesį gyvais koncertais pavyko užbaigti žiemą virtualiai prasidėjusį VI J. Heifetzo smuikininkų konkursą ir paskelbti jo nugalėtoją ispaną Javierą Comesañą. Daug įspūdžių suteikė XVIII F. Chopino konkurso transliacijos ir ryškus naujas talentas – kanadietis Bruce'as (Xiaoyu) Liu, pelnęs pirmąją premiją ir aukso medalį.

Laima Slepkovaitė

Šie metai suteikė džiazuomenei tris pozityvias žinias. Pirmoji yra apie nacionalinės scenos brandą ir stiprybę. Jau pernai tarptautiniai festivaliai turėjo pasikliauti vietinėmis muzikinėmis pajėgomis, tačiau tokiai tendencijai užsitęsus, atrodė, bus sudėtinga išvengti kartojimų ir stilistinės monotonijos. Nebuvo sudėtinga! „Vilnius Mama Jazz“, persikėlęs į 2021 m. gegužę (iš 2020 m. lapkričio), pristatė įspūdingą ir kaip niekad tolygią vien lietuvišką programą. Rugsėjį grįžęs į tarptautinį formatą, šis festivalis patvirtino antrą gerąją žinią – apie organizatorių lankstumą ir publikos poreikių girdėjimą. „Kaunas Jazz“ sužibo lauko renginiais, visą vasarą keliavo paskui publiką – į Palangą, į Trakus, užtikrindamas muzikantų ir klausytojų susitikimus ten, kur jiems saugu ir patogu susitikti, vainikuodamas metų ciklą „Žalgirio“ arenoje. Klaipėdos Pilies džiazo festivalis taip pat sklandžiai įšoko į operatyvaus planavimo ir laimėjimo sudėtingose situacijose traukinį. Trečioji žinia: kūryba niekada negali liautis, o tikra muzika visuomet gyva. Tą patyrėme „Vilnius Jazz“, kas vakarą būdami apstulbinti vis kito bigbendo, susitikdami vėl klube „Jazz Cellar 11“, kurio likimą ilga pertrauka buvo pakabinusi ant plauko, perklausydami naujus albumus, kurių derlius, nepaisant visų karantininių ir pokarantininių nepatogumų, solidus ir gausus. Metus aptemdo skaudi netektis – šiame įspūdžių koliaže labai trūksta Algirdo Klovos... O skambiausia metų improvizacija priklauso Daliui Naujokaičiui ir „NoJo Airlines“.

Eglė Šeduikytė-Korienė

Nueinantys metai žavėjo netikėtais vargonų sąskambiais ir premjeromis. Iki šiol ausį glosto dar vidurvasary Chiune Sugiharos atminimui ir Lietuvos–Japonijos draugystei skirtuose koncertuose išgirstas naujas, rodos, tokių skirtingų instrumentų ir tradicijų – vargonų (Renata Marcinkutė-Lesieur), dvejų kanklių (kūrinio „Beržo daina“ autorė Žemyna Trinkūnaitė ir Yuko Yamasaki) ir japoniškų būgnų (Džiugas Daugirda) derinys, kuriame vargonų skambesys transformavosi į ambientinį gamtos alsavimą. Kita įspūdinga vidurvasario premjera, nuskambėjusi po Šv. Kazimiero bažnyčios skliautais, – Jurgitos Kazakevičiūtės (vargonai) ir Rolando Kazlo (skaitovas) ekspresyviai atliktas Petro Ebeno ciklas vargonams „Pasaulio labirintas ir širdies rojus“, įkvėptas baroko literatūros brangakmeniu laikomos Jano Amoso Komenský (Comenius) satyrinės alegorijos, kupinos kandžių, keistų ir net apokaliptinių vaizdinių. Na, o vargonininko virtuozo skeptrą Lietuvoje tvirtai laiko Balys Vaitkus, nuolat stebinantis savo repertuaro pločiu, intensyvumu ir subtiliai išlaikyta temine rečitalių stilistika. Šį rudenį trijuose solo koncertuose Klaipėdos Šv. Pranciškaus Asyžiečio koplyčioje B. Vaitkus pakvietė drauge švęsti Césaro Francko 200 metų jubiliejaus išvakares ir atliko visus 12 didžiųjų jo opusų vargonams. Žvelgiant į B. Vaitkaus koncertų programas atrodo, kad jis lengvai gali mostelti ir pakviesti į bet kurio vargonų kompozitoriaus gyvenimo įvykį, paminėdamas jį preciziškai virtuozišku, muzikaliu, stilinga registruote nuspalvintu rečitaliu.

Teatras, Šokis

Įsiminti niausi 2021 m. teatro ir šokio įvykiai

Ramunė Balevičiūtė

1. Prieštaringus jausmus sukėlęs slovėnų režisieriaus Tomi Janežičiaus spektaklio „Dėdė Vania“ Vilniaus mažajame teatre kūrybos procesas, kurio dalimi teko būti. Tai spektaklis, neabejotinai turėjęs potencialo tapti išskirtiniu kūriniu Lietuvos teatro kontekste. Šiaip ar taip, jis dosnus netikėtų vaidmenų, iš kurių visų pirma išskirčiau Ilonos Kvietkutės Sonią.

2. Pagaliau pavyko pamatyti Oskaro Koršunovo Klaipėdos dramos teatre pastatytą „Mūsų klasę“ – protingą ir jautrią Tadeuszo Słobodzianeko pjesės interpretaciją su puikiu aktorių ansambliu.

3. Pasigedau festivalio vaikams ir jaunajai auditorijai „Kitoks“, bet pasidžiaugiau tarptautiniu lėlių teatro festivaliu „Materia Magica“,

Nukelta į 4 psl.

Atkelta iš 3 psl.

surengtu vasarą Klaipėdoje. Apskritai Klaipėdos kultūrinis gyvenimas daro įspūdį.

4. Ir dar vienas įspūdis iš Klaipėdos: Elmāro Seņkovo „Varovai“ pagal Davido Farro pjesę ir Thomo Vinterbergo filmą „Medžioklė“. Šis Klaipėdos dramos teatro spektaklis – puikus įrodymas, kiek daug net ir šiais postdraminiais laikais lemia stiprus literatūrinis pagrindas. Ir, žinoma, vaidmenys. Kartais atrodo, kad mūsų aktoriams sunkiausia vaidinti „normalius“, paprastus žmones. Šįsyk jiems kuo puikiausiai pavyko. Dariaus Meškausko mokytojas Lukas, mano manymu, – vienas stipriausių šio sezono darbų. Neišsenkantį kūrybingumą demonstruoja Regina Šaltenytė. O Eglė Barauskaitė ir Vaidas Jočys sukūrė, ko gero, ryškiausius pastarojo savo kūrybos etapo vaidmenis.

5. Puiku, kad randasi vis daugiau spektaklių paaugliams. Išskirčiau Teklės Kavtaradzės magistro diplominį darbą „Kissmas“ ir Vilniaus miesto šokio teatro „Low Air“ spektaklį „Me Two / Savoj krūvoj“.

Alma Braškytė

Stipriausias 2021-ųjų spektaklio įspūdis – Yanos Ross „Trumpi atgrasių vyrų interviu“ pagal Davido Fosterio Wallace'o to paties pavadinimo knygą, režisuotas Ciuricho „Schauspielhaus Zürich“ teatre.

Grįžusi „pilnametražė“ „Sirenų“ programa kaip būtinasis rudens ritualas. Naujosios Lietuvos nacionalinio dramos teatro erdvės. Aktoriai „Miegančiuose“. Aistės Zabotkaitės pastarųjų poros metų vaidmenys. Rūtos Oginskaitės tekstai apie Jūratę Paulėkaitę ir Akvilės Melkūnaitės pasakojimas apie laiką, praleistą su Paulėkaite (dirbant Paryžiaus „Comédie-Française“ teatre). Ir naujausias vientiso, išmintingo, subtiliai ir stipriai suvaidinto kamerinio spektaklio potyris – Martino Bellemare'o „Laisvė“, režisuota Dainiaus Gavenonio.

Goda Dapšytė

Šie, vis dar pandeminiai, metai teatre įsiminė kaip viena, niekaip nesibaigianti distopija. Regis, po ilgos pertraukos į scenas grįžę teatro kūrėjai negali atsibūti su publika. Todėl, nepaisant epidemiologų rekomendacijų dėl trumpų susibūrimų uždarose erdvėse, teatrų repertuarus pripildė begalinės trukmės (4–5 valandos tikrai retokai neprailgsta) spektakliai. Tik tie distopiniai pasakojimai atrodo ne tik niūrūs ar keliantys ironišką šypseną, bet kartais net ir siutinantys praeities atspindžiais tariamuose ateities paveiksluose.

Kita aktualia šių metų tema tapo moterys, jų vaidmens suvokimas, interpretacijos. Nuo daugiau klausimų nei atsakymų keliančių Oskaro Koršunovo „Otelo“ ir „Miegančių“, mėginimo aktualizuoti (o gal perkurti?) istoriją Kirilo Glušajevo „Julijoje“ iki realaus pagrindinio vaidmens suteikimo Grzegorzo Jarzynos „Soliaryje 4“. Visa tai (kaip beveik visada) vyrų matomos ir interpretuojamos moterų istorijos. Tačiau šį sezoną jaunosios režisierės pateikė labai apčiuopiamų ir kryptingų alternatyvų, gręždamos žvilgsnį kita moterų matymo, savęs suvokimo ir reprezentacijos linkme, tokiuose darbuose kaip Uršulės Bartoševičiūtės „Kaip jums patinka“ ar Eglės Švedkauskaitės „Žiūrėdama viena į kitą“.

Indrė Patkauskaitė ir Martynas Nedzinskas spektaklyje „Dėdė Vania“ D. Matvejevo nuotr.

Distopijų ir diskusijų fone gaiviausiomis estetinėmis patirtimis tapo po ilgos pandeminės pertraukos pristatytas naujas choreografo Vyčio Jankausko darbas „Nematomas šokis“ ir, žinoma, į Lietuvą pagaliau sugrįžusi tituluotoji Vaivos Grainytės, Linos Lapelytės ir Rugilės Barzdžiukaitės opera-performansas „Saulė ir jūra“. Abu šiuos itin skirtingus darbus sieja konceptualumas ir vidinės kūrybinės darnos aura.

Žilvinas Dautartas

„Nieko, ir vis tik mes judam į priekį“, – perfrazuodamas žinomą Galileo Galilėjaus frazę drįstu teigti vertindamas mūsų baleto trupės veiklą per 2021 metus. Judam, nepaisydami likimo ar gamtos krečiamų šunybių, pandemijų ir jų siunčiamų karantinų, kaukių ir GP. Ir ne tik judam, bet ir progresuojam. Grįžtam į tą profesinį lygį, kurį buvom pasiekę prieš visas negandas. Ilgai lauktos premjeros pagaliau išvydo rampos šviesas, o baleto gerbėjai turėjo progą dar kartą įsitikinti, kad mūsų baletas geba įveikti sunkiausius išbandymus.

Be abejo, Arnoldo Schönbergo „Pragiedrėjusi naktis“ ir Igorio Stravinskio „Šventasis pavasaris“ – ryškiausi šių metų įvykiai baleto pasaulyje. Abiejų baletų choreografai – Krzysztofas Pastoras ir jo mokinys Martynas Rimeikis – maksimaliai išnaudojo tiek solistų, tiek kordebaleto galimybes, žiūrovams pateikdami savo sampratą apie neoklasikinio baleto gebėjimą prabilti judesio kalba, suprantama šiuolaikinio žmogaus akiai.

Ryškumu šiems baletams nedaug kuo nusileidžia ir koncertas „Menų pašaukti“, skirtas M.K. Čiurlionio menų mokyklos 75-mečiui. Antrąją šio koncerto dalį „okupavo“ mokyklos Baleto skyriaus mokiniai nuo dvyliktokų iki šeštokų, sėkmingai įgyvendinę choreografės Anželikos Cholinos idėją šokio kalba perteikti Mikalojaus Konstantino Čiurlionio simfonijos „Jūra“ žinią. Spektaklyje dominuoja ne tiek romantiška mintis apie gamtos ir žmogaus santykį, kiek mintis apie tai, kad Jūra davė gyvybę Žemei. Pirmą kartą pamačiau ir įsitikinau, kad šokiu galima perteikti viską – nuo meilės ir neapykantos iki stichijos, amžino vandens judėjimo, nepavaldaus žmogui.

Ramunė Marcinkevičiūtė

Vis dar pandemijos paveikti metai įsiminė įvairiomis partnerystėmis.

Tai režisūros vilkų Oskaro Koršunovo ir Gintaro Varno partnerystė su jaunais, debiutuojančiais aktoriais spektakliuose „Otelas“ ir „Puikus naujas pasaulis“.

Lietuvos teatrų partnerystė su užsienio režisieriais, kaip tam tikras mūsų istorinės raidos etapas. Spektaklius kūrė ne tik režisieriai iš Lenkijos, diskusijose sukėlę neadekvačią audrą kaip pernelyg pavojingi, bet ir režisieriai iš Vengrijos, Slovėnijos, Sakartvelo, Latvijos, Vokietijos.

Tarptautinio teatro festivalio „Sirenos“ partnerystė su teatrologėmis, skiriant jas lietuviškos programos kuratorėmis. Suteikta įtaka ir atsakomybė formuoti festivalių programas stiprina teatro kritikos reikšmę kultūros lauke.

OKT aktyvi partnerystė su jaunosios kartos režisierėmis ir režisieriais. Tarp jų favoritės –„Šventė“ (Kamilė Gudmonaitė) ir „Fedros meilė“ (Laura Kutkaitė).

Eglės Gabrėnaitės partnerystė su jaunais scenos menininkais, atveriant savo amžių kaip laisvę Eglės Švedkauskaitės performanse „Žiūrėdama viena į kitą“ ir Manto Jančiausko spektaklyje „Portalas“(OKT).

LNDT partnerystė su vystytojais, statytojais, technikais ir *etc*., atnaujinant teatro erdves. Klaipėdos dramos teatro partnerystė su geriausiu barista mieste ir savo erdvių atvertis visiems ne tik spektaklių metu.

Ir dar keletas dėl pačių įvairiausių priežasčių įsiminusių susitikimų šiais metais:

Dainiaus Svobono Peras Giuntas (NKDT);

du Čechovo pjesės „Dėdė Vania“ pastatymai – Janežičiaus Vilniuje, Koršunovo Barselonoje; po kelerių metų pertraukos vėl pamatyta jau sėkmės išglostyta „Saulė ir jūra“;

smagiai keista „SoDra, Mon Amour“ („Teatronas“).

Miglė Munderzbakaitė

2021-uosius galima vertinti kaip tam tikrą gyvo teatro sugrįžimą: vienais atvejais jis, paveiktas karantinmečio, estetiškai ar idėjiškai pasikeitęs, kitais – atsigręžiantis į tradicijas. Mane nuolatos lydėjo neužtikrintumas, ar spektaklis tikrai įvyks, o jei vyks – ar galėsiu jame dalyvauti, ar nepateksiu į saviizoliaciją. Jei pavykdavo spektaklį pamatyti, tai vertindavau kaip sėkmę, šventinį įvykį ir dėl to galbūt mažiau kritikuodavau.

Įsiminė vengrų režisieriaus Árpádo Schillingo spektaklis „Įstrigę“ (Klaipėdos jaunimo teatras), sukonstruotas iš dokumentinių detalių, kūrėjų patirčių, improvizacijos bei skirtingų kartų aktorių sinergijos scenoje. Rodymas Kulių kultūros centre patvirtino, kad profesionalūs aktoriai gali dirbti ir įtraukti sunkiau pasiekiamą žiūrovą net itin nepatogiomis sąlygomis. Taip pat įsiminė ekrane matyti „Apeirono“ teatro ieškojimai ir mūsų dienų realybės atspindžiai spektaklyje „Ad infinitum“. Džiugu, kad įvyko „Sirenų“ festivalis, kuriame britai „Blast Theory“ siūlė pasivažinėti dviračiu. „Ir tarė dviratininkas“ skatino gręžtis į save, bandant atsakyti į savivokai aktualius klausimus. Svarbi ir gruodį aplankyta premjera „Planeta EGO“ Valstybiniame Šiaulių dramos teatre. Tai išskirtinis vokiečių režisieriaus Nikolo Darnstädto sukurtas teatrinis įvykis, lygiavertiškai susiejantis kiną ir teatrą, originalią Franzo Kafkos kūrybos adaptaciją ir reflektyvų žvilgsnį į šių dienų realijas.

Ingrida Ragelskienė

Vis dar negalime atsiriboti nuo epidemiologinės krizės, todėl 2021 m. teatrinių įvykių apžvalgoje norėtųsi išskirti menininkus, savo kūryba teigusius gyvenimą. Jau keletą metų lietuviško teatro scena stokojo tokio pobūdžio darbų, ir štai atsitinka Schillingo „Įstrigę“ bei Janežičiaus „Dėdė Vania“. Paradoksalu, kad mūsų unikalios tapatybės mums, lietuviams, šiemet padėjo ieškoti

Paulius Pinigis spektaklyje „Įstrigę“ E. Sabaliauskaitės nuotr.

Nukelta į 5 psl.

Atkelta iš 4 psl.

vengras ir slovėnas. Jei reikėtų išskirti aštriausią, labiausiai Lietuvos teatro vandenis sudrumstusį tekstą, vienareikšmiškai minėčiau lenkų teatro kritiko Lukaszo Drewniako interneto svetainėje *teatralny.pl* publikuotą straipsnį „Vade, nevesk mūsų į Vilnių!“. Viso šio išversto teksto nedrįso spausdinti nė vienas nacionalinis kultūros leidinys, o karštos diskusijos dėl autoriaus suformuluotų tezių vyko iš esmės tik susipažinus su fragmentais bei atpasakojimais, publikuotais portale *lrt.lt*.

Su malonumu prisimenu Rusijos teatrinio festivalio „Auksinė kaukė“ programos „Russian Case“ bei Latvijos teatro vitrinos virtualias peržiūras. Išskirčiau režisieriaus Dmitrijaus Krymovo „Borisą“, Alvio Hermanio „Gorbačiovą“ ir latvių choreografės Janos Jacukos solo performansą „Baimės rutina“. Šis radikaliai atviras ir brutaliai asmeniškas Latvijos šiuolaikinio šokio kūrėjos pasakojimas apie „silpnąją lytį“ ir dosnias baimės sėklas pasėjančią prievartą artimiausioje aplinkoje man netikėtai rezonavo su drąsios lietuvių menininkės Jūratės Martinaitytės monospektakliu „Būti“, skirtu Lietuvoje vis dar po kilimu dažniausiai pašluojamai neplanuotų nėštumų ir abortų temai.

Rimgailė Renevytė

Nesu tikra, ar šie metai spėjo man prisikaupti teatrinių įvykių. Kažko tikrai prisikaupė. Bet greičiausiai tai ne įvykiai, o tam tikros nuojautos, atjautos, spėliojimai, nuogąstavimai. Šiemet jų sąrašas toks:

• Spektaklio „Soliaris 4“ (rež. Grzegorzas Jarzyna) repeticijų proceso stebėjimas 2021 m. gegužės–rugsėjo mėnesiais.

• Gretos Grinevičiūtės „Šokis objektui ir vaikui“.

• „Įstrigę“ (rež. Árpádas Schillingas).

• „Moters dalys“ (rež. Kornélis Mundruczó).

• „Eichmannas Jeruzalėje“ (rež. Jernejus Lorenci).

• „Odisėja. Istorija Holivudui“ (rež. Krzysztofas Warlikowskis).

• Su Ieva Tumanovičiūte pradėtas pokalbis „Iš mūsų vaidybų“.

Tiesa, šiuose metuose liko daug to, kas neturi konkretaus pavadinimo. Daug detalių, smulkmenų, kvailysčių, prasilenkiančių akimirkų. Prisimenu ištisą savaitę kelionių į Kino klasterį repetuoti „Respublikos“ (rež. Łukaszas Twarkowskis) ir Ryčio Saladžiaus istoriją, kaip jis tapo kunigaikščiu Rytautu, gėles iš Eglės Švedkauskaitės performanso „Žiūrėdama viena į kitą“ ir Eglės Gabrėnaitės žvilgsnį į save, o gal jos pačios žvilgsnį į save jau iš ekrano? Prisimenu daug šviesos ir žodžių, daug atsitiktinumų ir netekčių. Galbūt šiems metams jau gana?.. Visko gana.

Viktorija Sinicyna

Šiais metais labiausiai įsiminęs teatro įvykis – „Sirenose“ pristatytas Oliverio Frljićiaus spektaklis „Mūsų smurtas ir jūsų smurtas“. Tiesa, įsiminė ne tik pats spektaklis, bet ir pasisakymai, recenzijos apie jį. Įdomu buvo sekti gyvus tekstus, reakcijas į scenos kūrinį: vieniems režisieriaus bandymas tiesmukai drėbti pašaipa praskiestą brutalumą pasirodė „pliušinis“, kitiems – vos ištveriamų klišių popuri, dar kitus suglumino kaltinimai, pareikšti žiūrovams ne tik kaip privilegijuotiems europiečiams, bet ir kaip žmonėms, vietoj pasaulio gelbėjimo pasirinkusiems tiesiog praleisti vakarą teatre. (Auto)ironiškas žnaibymas išties trikdo.

Gal ir prastas tonas šią smurto ir iškrypėliško kankinimo scenų dramaturgiją vadinti žavia, bet juk blogis yra banalus. Teatre, kur salėje žiūrovai jaučia aktorių buvimą ir atvirkščiai, kartais taip norisi paprasčiausio purvo į veidą: paimkit tą šlykščią kruviną pasaulio neteisybę ir parodykit ją penkiskart išdidinę. Leiskite žiūrovams suglumti, susierzinti, įsižeisti, pakutenkite mūsų susireikšminimą, o atšipusį jautrumą pagaląskite primityviu žiaurumu.

Daiva Šabasevičienė

Nors koronavirusas išbalansavo gyvenimą, teatre sukurta ypač stiprių kūrinių. Dėl etinių sumetimų negaliu vertinti Lietuvos nacionalinio dramos teatro spektaklių (dirbu šiame teatre), o kitus įdomiausius surašau abėcėlės tvarka, nes visi įdomūs skirtingais aspektais.

• Antono Čechovo „Dėdė Vania“ (rež. Tomi Janežičius, Vilniaus mažasis teatras);

• „Įstrigę“ (rež. Árpádas Schillingas, Klaipėdos jaunimo teatras);

• Aldouso Huxley „Puikus naujas pasaulis“ (rež. Gintaras Varnas, Valstybinis jaunimo teatras);

• „Tarp Lenos kojų, arba „Švenčiausiosios Mergelės Marijos mirtis“ pagal Mikelandželą Karavadžą“ (rež. Agata Duda-Gracz, Klaipėdos dramos teatras).

Užsienyje sukurti spektakliai

• Netikėtai svarbi patirtis: XVIII a. *Commedia dell'arte* maniera suvaidintas Carlo Goldoni „Arlekinas, dviejų ponų tarnas“ (rež. Giorgio Strehleris, *Piccolo Teatro di Milano*);

• Antono Čechovo „Dėdė Vania“ (rež. Oskaras Koršunovas, „Lliure“ teatras, Barselona);

• Williamo Shakespeare'o „Makbetas“ (rež. Alessandro Serra, *Sardegna Teatro*, Italija; spektaklis rodytas festivalyje „TheATRIUM“).

Artistai

• Martynas Nedzinskas anksčiau minėtame spektaklyje „Dėdė Vania“;

• Unikalus baleto artistas Roberto Bolle balete „Madina“ (choreografas Mauro Bigonzetti, *Teatro alla Scala*).

Jaunieji

Jau keletą metų žavi Adomo Juškos kūrybingumas. Jo „Don Kichotas“ pagal Miguelio de Cervanteso kūrybą (Valstybinis jaunimo teatras) dar reikalauja redakcijos, tačiau

Opera-performansas „Saulė ir jūra“ E. Levin nuotr.

alsuoja meniškumu ir unikaliais aktorių darbais.

Helmutas Šabasevičius

Kas įsiminė 2021 m. (chronologine tvarka):

• Nuotolinė Martyno Rimeikio spektaklio „Akli žodžiai“ premjera Didžiajame teatre Poznanėje;

• Julijos Stankevičiūtės sukurta šokio miniatiūra „Nurimk, širdie“ pagal Broniaus Kutavičiaus operos „Lokys“ muziką LNOBT „Kūrybiniame impulse“;

• Nacionalinės M.K. Čiurlionio menų mokyklos Baleto skyriaus gausi ir įdomi baleto artistų laida ir jų koncertas;

• Edwardo Clugo „Stabat Mater“ ir „Šventasis pavasaris“ Klaipėdos valstybiniame muzikiniame teatre;

• Choreografiškas ir vizualus Agatos Dudos-Gracz spektaklis „Tarp Lenos kojų, arba „Švenčiausiosios Mergelės Marijos mirtis“ pagal Mikelandželą Karavadžą“ Klaipėdos dramos teatre;

• Mauro Bigonzetti „Madina“ ir Roberto Bolle vaidmuo *Teatro alla Scala*;

• Jaunosios kartos baleto šokėjų – Marijos Kastorinos, Jono Lauciaus, Zsolto Kovácso – debiutai LNOBT spektakliuose;

• M.K. Čiurlionio ir Anželikos Cholinos „Jūra“, parodyta jubiliejiniame M.K. Čiurlionio menų mokyklos koncerte.

Aistė Šivytė

2021-ųjų užrašai byloja apie grįžimą į šiokį tokį, ikipandemines dienas menantį normalumą: matytų spektaklių sąrašas daug ilgesnis, pagaliau vėl daugybė jų pamatyta gyvai, o ir filmuotieji nebesikandžioja. Išsirinkti mėgstamiausią spektaklį nesunku – tai neabejotinai Adomo Juškos „Don Kichotas“. Kiti – Ievos Kaniušaitės „Mama“, Pauliaus Markevičiaus „Koriolanas“. Puikiu vakaru teatre tapo šitiek vėtytas ir mėtytas Tomi Janežičiaus „Dėdė Vania“. Metų pradžioje sulaukėme teatro *online* galvosūkį nepriekaištingai išsprendusios „Vonios“ (Greta Grinevičiūtė, Sigita Juraškaitė, Agnietė Lisičkinaitė). Spalį–lapkritį dideliu džiaugsmu tapo LRT rodyta „Rudens šokių“ programa, ypač Alexanderio Ekmano spektaklis „Vasarvidžio nakties sapnas“. Kalbant apie šokį reikėtų paminėti ir šiais metais leidyklos „Hubris“ išleistą Philippe Noisette „Šiuolaikinio šokio vadovą“. Jame pateikiamos pavardės, faktai, pavadinimai – puikus gidas norint pradėti gaudytis šiuolaikinio šokio pasaulyje, tačiau jei esate jautrūs retorikai ir rašymo stiliui, gali tekti prisiminti raminamuosius kvėpavimo pratimus...

Ieva Tumanovičiūtė

„(...) jis iš scenos iššauna kaip strėlė ir mane perveria“, – taip Roland'as Barthes'as knygoje „Camera lucida“ kalba apie *punctum* elementą fotografijoje. Jis yra asmeniškas ir, anot autoriaus, gali būti „blogai išauklėtas“, o jį įvardyti reiškia atsiverti. Manau, spektakliuose (net ir bloguose) taip pat egzistuoja kažkas panašaus į *punctum*, ir kiekvienam žiūrovui jis skirtingas, tačiau šįkart – tik apie gerus kūrinius ir asmeniškas *punctum* strėles. Pirmoji – Dainiaus Gavenonio Beno ir Viktorijos Kuodytės Aleksandros scena Árpádo Schillingo spektaklyje „Įstrigę“ (KJT) ir ypač Beno dorojimasis su geismu, likus vienam. Aktorė Lucija Šerbedžija ir jos žemas, gergždžiantis, atsikrenkštimų pertraukiamas balsas spektaklyje „Eichmannas Jeruzalėje“ (rež. Jernejus Lorenci, „Sirenos“). Grupės „The Cranberries“ dainą „Ode To My Family“ dainuojančios Jelena ir Sonia „Dėdėje Vanioje“ (rež. Tomi Janežičius, VMT). Ir visas kaip *punctum* strėlė iššovęs Antano Obcarsko režisuotas spektaklis „Kas nužudė mano tėvą“ (LNDT), Gedimino Rimeikos sukurto personažo švelnumas bei ryžtas apginti pažeidžiamiausius visuomenės narius ir pažintis su rašytoju Édouardu Louis.

Rasa Vasinauskaitė

Be jokios konkurencijos man šįkart labiausiai įsiminė „nušiuręs“, „nuskuręs“, tarsi iš praeitų laikų „atkastas“ Tomi Janežičiaus *à la* čechoviškas „Dėdė Vania“ VMT. Sakyčiau, „seniena“ nurungė futuristinius Grzegorzo Jarzynos „Soliarį 4“ ir Oskaro Koršunovo bei Mariaus Ivaškevičiaus „Miegančius“ LNDT, kurie su Naująja sale turėjo pradėti ir naują LNDT gyvavimo etapą, o iš tikrųjų įstrigo savo pačių užmojuose.

„Dėdė Vania“, kuriame nėra jokių sudėtingų technologijų ar sunkiasvorių temų bei problemų, kaip tik ir įtraukia savo lengvabūdiškumu, atsainumu, absurdiškumu (nors to pasiekti turbūt nebuvo lengva), atviru ir net savaip begėdišku, tačiau ne mažiau juokingu ir skaudžiu aktorių-personažų buvimu čia ir dabar su žiūrovais (o tai taip retai nutinka), kad užsimiršta ir laikas, ir tikrovė. Išskirčiau čia naujai pamatytus Iloną Kvietkutę (Sonia) ir Arvydą Dapšį (Serebriakovas), subtiliai džiazuojančius savo solines partijas tarp visų kitų meistriško „muzikavimo“.

Įsiminė ir Aleksas Kazanavičius – ne tiek Don Kichotas, kiek Andrius Gluosnis filme „Izaokas“, kurio vidinė beprotybė, apsėdimas, tragiška lemties dėmė atrodo įsiskverbusi ir paženklinusi ir Jaunimo teatre sukurtą vaidmenį. (Tad prie įspūdžių pridėsiu dar ir šį filmą bei jame vaidinusius aktorius – Severiją Janušauskaitę ir Dainių Gavenonį. Atrodo, lietuviškas kinas ima rimtai konkuruoti su lietuviška scena.)

Ir – kolegių Ingridos Ragelskienės, Sigitos Ivaškaitės, Godos Dapšytės straipsniai apie „Otelą“ ir „Miegančius“: stiprūs, tikslūs, argumentuoti ir todėl lygiavertiškai diskutuojantys su spektakliais bei jų kūrėjais. Taip pat – Almos Braškytės, sakyčiau, studijai prilygstantis tekstas apie Yanos Ross spektaklį „Trumpi atgrasių vyrų interviu“.

Greta Vilnelė

2021-ieji Lietuvos teatro lauke priminė bevardį filmą apie tai, kaip zombiai užkariauja Žemę. Iki pat vasaros didelių nuostolių jie nesukėlė. O tada rudenį palankiu vėjo gūsiu atriedėjo, atidundėjo kaip grupės „Antis“ dainoje. Kur link

Nukelta į 6 psl.

Atkelta iš 5 psl.

krypstu? Be abejo, kviečiu įžvelgti paralelę su masiniu premjerų protrūkiu. Pačią gūdžiausią savo gyvenimo žiemą mėgavausi Berlyno teatro „Schaubühne“ spektaklių transliacijomis, beveik kassavaitiniais Rūtos Vanagaitės atsiminimais apie Eimuntą Nekrošių ir varvinau akis spoksodama į visokius teatrinius filmus, menkai primenančius tiek teatrą, tiek kiną. Kaip išskirtinį kūrinį paminėčiau nebent NKDT „Mirgėjimą“ (rež. Augustas Gornatkevičius). Šiuo amžino įšalo metu į madą sugrįžo visų recenzijų verpetuose pasiklydęs interviu žanras. Sielą ir protą praturtinę pokalbiai įvyko su Adele Šuminskaite, Naubertu Jasinsku, Egle Kižaite. Rudens premjerų proveržio turbūt neįmanoma aptarti neminint dviejų festivalių – „Sirenų“ ir „Helium“. Iš plaukus pasitrumpinusio ir persidažiusio „Naujojo cirko savaitgalio“ norisi išskirti suomių trupės „Race Horse Company“ mokslinės fantastikos šou „O'DD“, Emilio Dahlo „Holy“ ir fantastišką Corentino Diana ir Leonardo Ferreiros duetą „Wake up“. „Sirenose“, mano akimis, sužibėjo Lorenci „Eichmannas Jeruzalėje“ ir Frljićiaus „Mūsų smurtas ir jūsų smurtas“. Paveikiausiu rudens sezono spektakliu tapo Janežičiaus „Dėdės Vanios“ vizija Vilniaus mažojo teatro scenoje.

Dovilė Zavedskaitė

Tekstai

Visais laikais patiko, kaip rašo Vaidas Jauniškis. Kai perskaičiau jo tekstą „Erotika ir matematika“, supratau, kad visi laikai grįžo – kad dar būna tekstų, kurie jaudina, užkrečia, įvelka į save ir nutąso negyvai, kol supranti, kad „scena jau baigėsi, jaustukai neatitinka laiko, nesuprantu, apie ką tu čia“.

Pastatai

Visais laikais patiko ir betonas. Kai patekau į Vilniaus taksi parką, kuriame buvo supiltas „Saulės ir jūros“ smėlis, sutrikau: ar man labiau patinka serpantinai, šešėliai ant sienų, kažkaip ne vietoje langai ir už langų ne laukas, o tas pats betonas, – ar tai, kaip tame tūryje skamba nuostabi Linos Lapelytės muzika.

Aktorius

Kažkodėl labai atsimenu Martyno Nedzinsko Astrovą iš Tomi Janežičiaus „Dėdės Vanios“: nežinau, ar esu mačiusi gražesnį atsiribojimą nuo vaidmens, tokį daugiasluoksnį, pilną įvairių atsitraukimų nuo savęs, savo Astrovo, savo Čechovo, intensyvų ir plastišką, galų gale – smarkų.

Spektaklis

Svajoju, kad būčiau išėjusi iš Grzegorzo Jarzynos spektaklio „Soliaris 4“ iškart po dūmų scenos ir niekada nepamačiusi jo galo: tada tai būtų stipriausia mano šių metų teatro patirtis. Bet pamačiau, ir nebėra.

Festivalis

Geriausio festivalio vardą vėl susigrąžino „Sirenos“. Didžiausią nuostabą sukėlė asmeniškos, kone lyg užgautų vaikų reakcijos į Oliverio Frljićiaus spektaklį „Mūsų smurtas ir jūsų smurtas“: pro tą įsižeidimų ūką – ar tik nebus taip nutikę – ko gero, daugelis nepamatė vizualinio, choreografinio, figūrinio šio spektaklio grožio.

Kamilė Žičkytė

Mintimis šuoliuojant per besibaigiančius metus norėtųsi išvengti žodžių „pandemija“, „įtaka“ ar „pokytis“. Bet neišeina. Teatrui metai prabėgo labai greitai: pirmas ketvirtis repetuojant, paskui pamažu vėl jaukinantis žiūrovą, gyvenimo realybe ir efektais viliojant jį gyvai susitikti su aktoriumi teatre. Labiausiai šiemet klausiausi spektaklių temų. Ne tiek įdomūs atrodė vaizdo ar garso efektai, įspūdžio nedarė kelių aukštų dekoracijos – dėmesį kaustė tekstas.

Trisdešimtmetis prancūzas Édouardas Louis knygoje „Kas nužudė mano tėvą“ braižo tėvo ir sūnaus portretus ir iš kartos į kartą pereinančias traumines patirtis bei mechanizmus. Lietuvos nacionalinis dramos teatras, monospektaklio režisierius Antanas Obcarskas ir aktorius Gediminas Rimeika į premjerą pakvietė įpusėjus vasarai, atrodo, šiai akistatai visai netinkamu laiku.

Dainiaus Gavenonio režisuotas spektaklis „Laisvė“ OKT studijoje žiūrovus sukvietė į diskusiją apie pasirinkimą ir teisę mirti. Juk visai neseniai praskriejo naujiena apie Šveicarijoje įdiegtą technologiją, leidžiančią per minutę pasitraukti iš gyvenimo. Tad kokia yra gyvybės kaina ir kas ją moka? Tu? O gal – visi?

Teklės Kavtaradzės režisuotas spektaklis paaugliams „Kissmas“ priminė naivią paauglystę, nuotykius vasaros stovyklose, bandant ieškoti savęs ir draugauti su kismus išgyvenančiais bendraamžiais. Kaip bręstančiam organizmui susitaikyti su draugo savižudybe? Ir kokiais žodžiais kalbėti apie mirtį? Spektaklis naivus, ištemptas, tačiau jei jam pasibaigus paaugliai diskutuoja – turbūt pavykęs.

Dailė, Fotografija

Kas įsiminė 2021-aisiais dailės puslapių autoriams?

Lietuvos dailės gyvenimas gyvybingas ir išsikerojęs į įvairiausias sritis, ir jau seniai aišku, kad laikraštis visko negali aprėpti. Ne kartą teko atsidusti, kad parodos kažkaip per greitai keičiasi. Todėl pakvietėme savo autorius suminėti tai, kas įsiminė, pareikšti, kas šiais metais vizualiuosiuose menuose buvo svarbu, kas padarė įspūdį, kas suerzino, ko labai trūksta, kokius klausimus būtina kelti. Dėkojame atsiliepusiems.

Sigita Maslauskaitė-Mažylienė

2021 m. didieji vaizduojamo meno įvykiai, kuriuos linksniuos ir minės, neabejoju, visi profesionalai ir meno gerbėjai, yra šie: Aleksandros Kašubos ir „Čiabuvių“ parodos

Baltijos trienalės „Nesibaigiančios kovos“ fragmentas V. Nomado nuotr.

NDG: šlovė kuratorėms Elonai Lubytei ir Margaritai Matulytei! „Sunkus amžius. Szapocznikow – Wajda – Wróblewski“ (kuratorė Anda Rottenberg) ir „Sunkus amžius: Vilnius, 1939–1949“ (kuratorė Giedrė Jankevičiūtė) MO muziejuje, „Deivės ir kariai: Marijai Gimbutienei – 100“ (kuratorė Inga Merkytė) Lietuvos nacionaliniame muziejuje; Eglės Ridikaitės „Link“ (kuratorės Laima Kreivytė ir Agnė Narušytė) Taikomosios dailės ir dizaino muziejuje (LNDM), 14-oji Baltijos trienalė „Nesibaigiančios kovos“ (kuratoriai Valentinas Klimašauskas ir João Laia) Šiuolaikinio meno centre, „Neįgyvendinti XX amžiaus Vilniaus projektai“ (kuratorės Rasa Antanavičiūtė ir Marija Drėmaitė) Vilniaus muziejuje, „Kaunas – Europos kultūros sostinė 2022“ vigilijos parodos ir renginiai.

Džiaugiuosi, kad šiais metais mane persekiojo „Stanislovas Bohušas-Sestšencevičius 1869–1927“ (kuratorė Eliza Ptaszyńska): birželio mėnesį žiūrėjau parodą Suvalkų apskrities muziejuje, rugpjūtį Užutrakio dvare ir metų gale – Vilniaus paveikslų galerijoje (LNDM).

Vis dėlto ypač norėčiau išskirti mažesnes parodas, kurios gal ne tiek užėmė kvapą ar praplėtė žinojimą, bet sugraudino ir ilgam neleido nustoti galvoti apie meilę, skriaudą, atleidimą, kūrybą, pašaukimą: vieno eksponato – Dalios Grinkevičiūtės 1949–1950 m. rašytų tremties prisiminimų sąsiuvinio paroda „Negalėjau neparašyti“ (kuratorės Virginija Rudienė ir Giedrė Milerytė-Japertienė) LNM, Deniso Kolomyckio „Salò susitinka su Dionisu“ VDA „Artifex“ galerijoje, Antano Kazakausko „Viskas užprogramuota“ (kuratorė dr. Karolina Jakaitė su Julijumi Balčikoniu) galerijoje „Kairė–dešinė“ ir Birutės Zuokaitytės „Aštrūs objektai“ Vilniaus rotušėje.

Iš gaisro 2021 m. pirmiausia būčiau išnešusi savąją Aušros Vartų Marijos acheiropitą („Artifex“ galerija).

Taip pat įsiminė, nudžiugino, nustebino: Jurgos Barilaitės „Linijos ir raukšlės. Gyvųjų sapnai ir mirusiųjų svajonės“ (kuratorė Marija Repšytė) „Atletikoje“, Vitos Pukštaitės-Bružės instaliacija „Po saule“ (kuratorės Jurgita Ludavičienė ir Regina Makauskienė) Palangos Gintaro muziejuje, Povilo Ričardo Vaitiekūno „Ūlos g. 19, Mardasavas. 3-ioji paroda“ ir Kunigundos Dineikaitės „Peizažo užkalbėjimas“ galerijoje „Kairė–dešinė“, „Sakralusis Vilnius: piligrimų kelias nuo Aušros vartų iki Kalvarijų“ (kuratorės: Rasa Adomaitienė, Rūta Janonienė, Sigita Maslauskaitė-Mažylienė) Bažnytinio paveldo muziejus ir LNDM, Kristinos Mažeikaitės „Niekieno žemė“ galerijoje „Arka“ ir „Saudade“ A. Mončio muziejuje Palangoje, Jovitos Aukštikalnytės-Varkulevičienės „Stebėti. Reaguoti. Suprasti“ ir Gintaro Palemono Janonio „Mitai“ galerijoje „Akademija“, Monikos Radžiūnaitės „Apstybės / Superfluitates“, Kazimiero Brazdžiūno „Postprodukcija“ ir Arūnės Tornau „Aversai–reversai“ „Pamėnkalnio“ galerijoje, Alberto Veščiūno „Aba“ (kuratorius Vidas Poškus), Vladislovo Daujoto „Tekstilininko dosjė“ (kuratoriai: Severija Inčirauskaitė-Kriaunevičienė, Julijus Balčikonis, Lijana Šatavičiūtė-Natalevičienė) ir Eglės Velaniškytės „Puota maro metu“ (kuratorius Vidas Poškus) „Titanike“.

Noriu paminėti (nors gal taip negalima) parodas, kurių gyvai nemačiau, nespėjau nueiti ir dėl to liūdžiu: Rasos Noreikaitės-Miliūnienės „Auksavimai/Intervencijos/Kt.“ Dūmų fabrike, Paulinos Pukytės „Tai yra tam tikra prasme košmaras“ „Atletikoje“ ir Patricijos Gilytės „Žemės nėra“ (kuratorė Jurgita Ludavičienė) V. Kasiulio muziejuje.

Pandemija padarė kažką gero: 2021 m. Vilniaus meninis gyvenimas įgavo anksčiau neregėtos kokybės.

Eglė Rindzevičiūtė

Šiais metais neteko daug keliauti, tačiau pasisekė apsilankyti Lietuvoje ir pamatyti keletą parodų. Keturioliktoji Baltijos trienalė „Nesibaigiančios kovos“, vykusi Šiuolaikinio meno centre, kuruota Valentino Klimašausko ir João Laia, pasirodė labai subtili, kitaip nei (tas nedaugelis) parodų, kurias teko matyti Londone, nedeklaratyvi, bet ir konceptualiai nenusausinta. Trienalė man pasirodė emociškai jautri, radusi formą kalbėti apie neužtikrintumą ir nestabilumą, paženklinusį pastaruosius dvejus metus.

Į Londoną užtat atkeliavo Jurgos Daubaraitės ir Jono Žukausko redaguotas „Forest as a Journal“ žurnalas. Žurnalą norisi vis vartyti, jausti skirtingo tipo popierių ir grožėtis Gailės Pranckūnaitės dizainu. Džiugu, kad atsirado toks turtingas archyvas, apimantis ekologinę vizualiką ir refleksijas apie gamtos ir visuomenės struktūravimo koncepcijas, institucijas ir materialumus.

Nacionalinėje dailės galerijoje teko pažiūrėti Margaritos Matulytės kuruotą parodą „Čiabuvių pasakojimai“. Paroda nemažai kritikuota dėl istoriografinės kontekstualizacijos trūkumo ir orientalizuojančios etnografinės perspektyvos reprodukavimo, tačiau ji man pasirodė labai vertinga tuo, kad atskleidė be galo įdomius vizualinius išteklius, glūdinčius Lietuvos archyvuose, ir parodė, kiek daug yra neatsakytų klausimų apie Lietuvos modernizaciją.

Galiausiai pačiai gana netikėtai teko įsitraukti į Eglės Grėbliauskaitės ir Agnės Gintalaitės performanso „Nepamirškime nebeprisiminti“ procesą, per kurį Petro Cvirkos paminklas buvo apdengtas dirbtinėmis samanomis. Performansas, skirtas sužadinti viešąją refleksiją ir diskusiją apie miesto erdves ir sovietinę praeitį, tapo etnografiniu eksperimentiniu tyrimu, per kurį atsiskleidė Vilniaus miesto savivaldybės organizacinė kultūra. Neabejoju, kad šis meno įvykis, kuris buvo detaliai dokumentuojamas ir plačiai komentuojamas spaudoje, ateityje bus analizuojamas istorikų ir sociologų kaip kertinis posovietinės dekolonizacijos momentas.

Rokas Dovydėnas

Erdvės: galerija „Atletika“. Vieta, kurioje kiekvienas gali pasijusti kaip namie, esanti kultūros komplekse SODAS 2123, Vilniuje. Iš

Nukelta į 7 psl.

Atkelta iš 6 psl.

šiemet vykusių parodų paminėčiau pavasarį rodytą Jurgos Barilaitės „Linijos ir raukšlės. Gyvųjų sapnai ir mirusiųjų svajonės“. Greta, galerijoje „Trivium“, vykusią ankstyvų darbų parodą bei Jurgos leidinį „BBB“. Įsiminė rudenį šioje erdvėje lankyta „Vorsprung durch Technik“ kaip vientisos instaliacijos įspūdį kurianti, preciziškai instaliuota paroda. Šiemet atsidaręs Vilniaus miesto muziejus, abi parodos – „Nuo mėsinės iki muziejaus. Vieno namo istorija“ ir „Neįgyvendinti XX amžiaus Vilniaus projektai“ – aplankytos ne kartą. MO muziejaus parodos „Sunkus amžius. Szapocznikow – Wajda – Wróblewski“ didžiojoje salėje ir lydinti paroda „Vilnius, 1939–1949“ mažojoje. Iš NDG didžiosios parodos: Aleksandros Kašubos kūrybai skirta paroda bei „Jonas Mekas ir Niujorko avangardas“ yra išskirtinės, bet taip pat nustebino ir nedidelės parodos: „O kur žmonės?“ ir „Laikmenos“.

Autoriai: pastaruoju metu pastebiu, kad seku kelių autorių kūrybą, judėdamas paskui juos, nepriklausomai nuo vietų, kuriose jie eksponuoja savo darbus. Šiemet tai buvo SetP Stanikas, kuriuos užtikau Klaipėdoje, Parodų rūmuose, rodančius specialiai pajūriui sukurtą instaliaciją „Jūros / Les mers“, bei „Art Vilnius“ projektų erdvėje – „Priez pour nous, pauvres pécheurs“; Dovilė Dagienė, kurios darbų, manau, įspūdinga paroda vyko VU Botanikos sode; Mindaugas Navakas „Kambariuose ir lauke“ Radvilų rūmuose ir galiausiai Danas Aleksa – „Skulptoriaus kūnas“ galerijoje (AV17).

Išskirtinė metų paroda – Valentino Klimašausko ir João Laia kuruota „14-oji Baltijos trienalė: Nesibaigiančios kovos“, vykusi ŠMC.

Joana Vitkutė

Susimąsčius apie šiais metais Lietuvos meno pasaulio karūną nusagsčiusius, laiko jau kiek apgludintus, tačiau nuo to tik dar vertingesnius brangakmenius – senosios dailės parodas, vienas iš jų vis dėlto sužiba ryškiausiai. Tai dar 2020 m. rudenį duris turėjusi atverti, tačiau dėl COVID-19 pandemijos tik nuo šių metų gegužės 13 d. Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus Vilniaus paveikslų galerijoje dar iki 2022 m. kovo 13 d. lankytojų laukianti ypatinga paroda „Pranciškus Smuglevičius. Nuo antikinės Romos iki Vilniaus universiteto“.

Joje norisi sušukti: sveikas sugrįžęs, Pranciškau! Turbūt ne vienas žmogus nustebs: kodėl „sveikas sugrįžęs“? Argi Pranciškus Smuglevičius buvo kur nors išėjęs? Ar dingęs? Na ne, ne visai taip. Dailininkų šeimoje gimusio, Lenkijoje ir Italijoje dailės besimokiusio, Vilniaus universiteto Piešimo ir tapybos katedrą įkūrusio ir ten pirmąją profesionalių Lietuvos menininkų kartą išugdžiusio, pelnytai lietuviškojo klasicizmo legenda laikomo Pranciškaus Smuglevičiaus (Franciszek Smuglewicz, 1745–1807) vardas visuomet buvo ir toliau išlieka viena atraminių mūsų meno istorijos pasakojimo ašių ir nuoseklių tyrimų krypčių. Ir vis dėlto, kad ir kaip būtų sunku patikėti, atnaujintas Vilniaus paveikslų galerijos erdves puošianti, kruopščiai ir kryptingai Dalios Tarandaitės parengta paroda – tai pirmoji (!) šiam dailininkui skirta išsami retrospektyva. Tad kuo gi daugiau, jei ne trankiu ir puikiu, iš pavienių ekspozicijų ir knygų puslapių į plačiosios visuomenės dėmesio centrą menininką vedančiu sugrįžimu tokį įvykį būtų galima pavadinti?

„Šios parodos tikslas – lankytojus supažindinti su įvairiapuse P. Smuglevičiaus veikla ir kūryba iš arčiau“, – pabrėžė Tarandaitė. Tikslas buvo pasiektas. Estetiškos, jautriai ir skoningai architektų Vytauto Biekšos, Eglės Matulaitytės, dailininkių Loretos Uzdraitės, Lauros Grigaliūnaitės ir dizainerio Vadimo Šamkovo apipavidalintos, kartkartėmis net kiek meditatyvios parodos salės lankytoją kviečia chronologiškai keliauti Smuglevičiaus gyvenimo ir kūrybos keliu. Keliu, kupinu įspūdingų, ne vieną alegoriją ar metaforą talpinančių mitologijos, istorijos, religijos siužetų, tačiau drauge nuspalvintu ir šviesių, sentimentalių menininką supusios kasdienybės blyksnių. Nejučiomis, vaikštant po neperkrautą, gerai apgalvotą, atsikvėpti ir pauzes tarp kūrinių daryti leidžiančią jaukią ekspoziciją, atrodo, kad imi prieš 276 m. gimusį Smuglevičių po truputį pažinti „iš arčiau“. Ne tik kaip didį, profesionaliai mūsų krašto dailei nusipelniusį, permainų kupinu istoriniu laikotarpiu gyvenusį menininką, bet ir tiesiog kaip žmogų. Imlų, pastabų, darbštų, atkakliai siekusį savo tikslų ir tiesiog labai mylėjusį savo profesiją.

Viliuosi, kad įsimintiniausia 2021 m. paroda man tapusios „Pranciškus Smuglevičius. Nuo antikinės Romos iki Vilniaus universiteto“ turinys, atmosfera vienaip ar kitaip padės šiam svarbiam ir talentingam dailininkui iš tikrųjų sugrįžti į bendrąją visuomeninę mintį. Galbūt tada nepasitaikys ir tokių kurioziškų situacijų, kaip kad Helmuto Šabasevičiaus aprašytos Vilniaus dailės akademijos studentų vykdytos pono Smuglevičiaus paieškos šiandienėje Dailės istorijos ir teorijos katedroje (Helmutas Šabasevičius, „Lietuvos dailės patriarchas. Paroda, skirta tapytojui Pranciškui Smuglevičiui“, *7md.lt*, Nr. 22 (1387), *https://www.7md.lt/daile/2021-06-04/Lietuvos-dailes-patriarchas*). Nors gal tokie šypseną keliantys nutikimai savaip ir žymi tą lėtą, tikrąją „Pranciškaus sugrįžimo“ pradžią?

Ir būtent – Pranciškaus. Šiose eilutėse pasirinktas kiek familiarus krepinys į dailininką slepia nedrąsią mano svajonę, kad kada nors Pranciškų Smuglevičių mums pakaks vadinti tik vardu. Visai kaip kadaise tiesiog „Claude'u“ legendinį prancūzų peizažistą Claude'ą Lorrainą (~1600–1682) su meile ir pagarba įvardindavo jo darbais XVIII a. viduryje – XIX a. pirmojoje pusėje itin žavėjęsi britai. Na, o kas labiau įkvepia svajonėms, jei ne artėjančios didžiosios žiemiškosios metų šventės.

Natalija Arlauskaitė

Vakar trumpai apsilankiau vienos magistrantų grupės vakarėlyje ir labai aiškiai pajutau, kad šią senkančių metų akimirką jų energija vis dar gali apšviesti (arba sudeginti – kaip išeis) vidutinio dydžio miestelį, o maniškė rusena iš po grindjuostės. Todėl metų suvestinė išeina ne tiek žodžiais, kiek lentynėlėmis.

Aleksandros Kašubos kūrybos parodos „Formuojant ateitį“ fragmentas G.Grigėnaitės nuotr.

Pranciškus Smuglevičius, „Estera prieš Ahasuerą“ fragmentas. 1778 m., Lietuvos meno pažinimo centras „Tartle“ nuos.

Parodos „Deivės ir kariai“ eksponatai S. Samsono nuotr.

Metų centras: Eglės Ridikaitės „Link“ – retas didingo ir kartu žmogiško mastelio meno patyrimas ir dovana. Ėjau kelissyk: pirmą kartą, kai Vilniaus sienos ir žmonės lydėsi saulėje, o Arsenalas buvo visiškai tuščias – idealios sąlygos susitikti su paveikslais ir verkti.

Džiaugsmai – šių daug: Sigitos Maslauskaitės „Acheiropitos“, kurias norėčiau pamatyti įrašytas ir į fotografijos istoriją; Birutės Zokaitytės „Aštrūs objektai“ – su vieno *punctum* punkcija taip ir vaikštau; Karolinos Jakaitės su Julijumi Balčikoniu kuruota Antano Kazakausko paroda – kūrėjo ir darbų portretas plonais parodiniais instrumentais.

Naujas dalykas, kuris – panašu – nepaleis: fotobotanika, kabinanti istoriją ir fotoarcheologiją. Beveik lygiai prieš metus rašiau apie Agnės Gintalaitės „Sodą ir kosmosą“, taip šie herbariumai ir nuėjo punktyru per metus: Alvydo Lukio „Ne tik šaknys“, įkritusios į žiemos karantino kišenę, Dovilės Dagienės ir Emilijos Petrauskienės analoginė botanikos studija Kairėnuose, Karlas Blossfeldtas ir Eva-Maria Schön vis dar gaiviame Miuncheno Brandchorste, vėl lietuviškoji botanika per pirmąjį „Fotografijos savaitgalį“ Dūmų fabrike.

Venecija: pasirodo, vis dar egzistuoja. Nes ką gali žinoti, kiek ten to pasaulio už viruso sienos liko.

Daug klausimų: „Tartle“ parodai „Laisvėje ir nelaisvėje. Lietuvos dailės 1945–1990“, Margaritos Matulytės kuruotiems „Anicetai, Stasiui, Teresei, Jonui, Janei, Petrui, Mykolui, Uršulei, Anuprui ir kitiems“ NDG, Tuskulėnų dvaro rūmų projektui „Homo sovieticus“.

Laukiu: ramiai nueiti į Jono Meko parodą NDG ir perskaityti Agnės Narušytės „Chronometrus“.

Agnė Narušytė

Kadangi apie fotografiją mažiau kas parašys, kreipiu žvilgsnį ten.

Parodos. Šiemet buvo mažiausiai trys didelės fotografijos parodos, negalėjusios likti nepastebėtos: Rytų Europos fotografijos knygas į vieną vietą surinkęs ir kaip savitą reiškinį apmąstęs „Fotoblokas“ (kuratoriai Łukasz Gorczyca, Adam Mazur, Natalia Żak) Nacionalinėje dailės galerijoje; Margaritos Matulytės „Čiabuvių pasakojimai“ taip pat NDG, iškėlę klausimą apie tai, ką laikome tauta ir kaip ji atrodo, kai pasižiūri į vadinamuosius paprastus žmones pro skirtingų epochų ir politinių sistemų sukonstruotus teorinius akinius; Tomo Pabedinsko ir Ugnės Paberžytės kuruota „Permainų šventė“ MO muziejuje, kur užsukus galima susipažinti su Lietuvos fotografijos istorija, bet vėlgi, tyrinėjant subkultūrų, politinių ir asmeninių švenčių, fotografijos kaip ypatingo įvykio dinamiką. Atrodo, kad visos mano paminėtos parodos siūlo antropologinį žvilgsnį, kiekviena vis kitu kampu.

Leidiniai. Šiemet teko patyrinėti dviejų žmonių – Vilmos Samulionytės ir Gyčio Skudžinsko – leidyklos „No Routine Books“ knygas kaip reiškinį. Tad norėčiau paminėti net keturias 2021 m. išleistas knygas: Valentyno Odnoviuno „PW 44“, Kristine Krauze Slucka

Nukelta į 8 psl.

Atkelta iš 7 psl.

„Vibrations of Material Universe. Thirst of God“, Anthony Hawley „dear donald...“ ir Quintino Teszeri „CORRUPT“. Taip pat smagu, kad Dalia Mikonytė išleido knygelę „Bust“, o Dovilė Dagienė-DoDa – „Čia tada, ten dabar“ / „Here Then, There Now“.

Asmenybės. Liūdna, kad šiemet netekome Romualdo Rakausko. Nustebino patirties gelme jaunos kanadietės Poline Harbali paroda „Buvimas / Susitikimas / Gedėjimas“ Prospekto galerijoje. Mąstyti kitaip apie migraciją paskatino Jillian Edelstein paroda „Istorijos iš žemės, istorijos iš jūros“ Nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje. Patiko ir Visvaldo Morkevičiaus filosofavimas fotografijomis apie narcizo mitą parodoje „Tikiuosi susitikti save“ Prospekto galerijoje. Šių metų ryškia figūra netikėtai tapo jau prieš du dešimtmečius mirusi menininkė ir fotografė Veronika Šleivytė, kurios pernai išleista knyga buvo nešama Kaunas „Pride“ eitynėse vietoje transparanto, o gyvenimas ir kūryba įkvėpė Vilniaus mažojo teatro režisierę Eglę Švedkauskaitę sukurti performansą „Žiūrėdama viena į kitą“ (vaidina Eglė Gabrėnaitė, Elžbieta Latėnaitė, Justina Mykolaitytė).Na, ir anketa – dar viena proga pasidžiaugti, kad Remigijus Treigys apdovanotas Nacionaline kultūros ir meno premija.

Monika Krikštopaitytė

Kadangi savo įspūdžius sėdu rašyti sulaukusi beveik visų atsakymų (jie sudėlioti pagal atvykimo tvarką), matau, kad tai, kas buvo svarbu ir man, jau po kelis kartus įvardinta. Todėl leisiu sau daugiau nuklysti. Negaliu tik nepakartoti Aleksandros Kašubos kūrybai, idėjoms (NDG) ir Marijos Gimbutienės (Istorijų namai) tyrinėjimams pristatyti skirtų parodų. Dvi milžinės, dvi parodos – nuostabūs kuratorių meistriškumo pavyzdžiai. Kašubos ir Gimbutienės vizionieriškumas, valia, darbai ir sėkmė teikia ne tik pasididžiavimą, bet ir mažytę viltį, kad prie mūsų sienų kenčiantys migrantai (abi patyrė migracijos negandas) ras savo kelią, gal ir savo viršūnes.

Netikėtumai. 14-oji Baltijos trienalė „Nesibaigiančios kovos“ paneigė visus mano etatinius priekaištus, metų metais adresuojamus ŠMC dėl atsainumo, pseudoelitiškumo, užsidarymo savo rate, orientacijos į menamą tarptautinę publiką ir t.t., ir panašiai. Tai buvo jaudinanti turiniu, tobulai išeksponuota įtraukianti patirtis, sujungusi daug kartų į darnią visumą. Atrodė, lyg kokia užtvanka sugriuvo, ŠMC naujai prabilo tradicinė tekstilė, tapyba, susiliejo su konceptualiuoju menu ir skausmingais pasakojimais. MO muziejuje „Sunkus amžius. Szapocznikow – Wajda – Wróblewski“ (kuratorė Anda Rottenberg) ir „Sunkus amžius: Vilnius, 1939–1949“ (kuratorė Giedrė Jankevičiūtė) man buvo pačios geriausios parodos per visą MO istoriją, jose persvara buvo tikrai meno, ne vadybos pusėje.

Eglė Ridikaitė, parodos „Link“ kūrinio fragmentas M.K. nuotr.

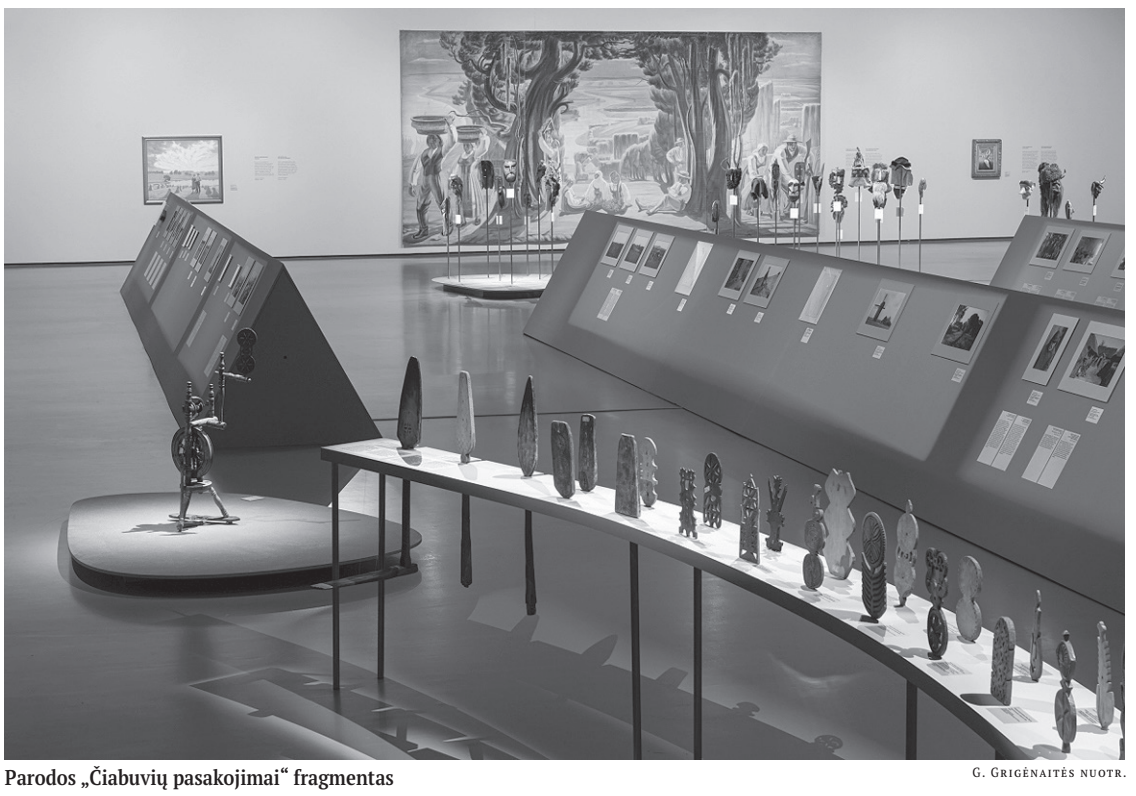

Parodos „Čiabuvių pasakojimai“ fragmentas G. Grigėnaitės nuotr.

Be jau pamiltų, kalbant apie muziejus, išryškėjo, kad turime naujų aktyvių veikėjų. Vilniaus miesto muziejus – be priekaištų. Karštų simpatijų iškart sulaukė Istorijų namai (LNM). Redaktorių ir autorių dėmesį išsaugo dar „šviežias“ Radvilų rūmų muziejus, nuoseklų susidomėjimą kelia pastebimai atsinaujinusi Vilniaus paveikslų galerija (Pranciškaus Smuglevičiaus, Stanislovo Bohušo-Sestšencevičiaus kūrybai, donatorių rinkiniams skirta paroda), vis labiau pastebima tapo Vytauto Kasiulio dailės muziejaus veikla, kad ir su šiuo metu atidarytomis parodomis „Veidai ir dvasios“, skirta Antano Mončio 100-osioms gimimo metinėms, ir Algės Andriulytės su Ilona Mažeikiene kuruotoji – „Moterys menininkės tarpukario Vilniuje: tarp lūkesčių ir galimybių“. Neįtikėtinai išsiplėtojo jau pamėgtas Bažnytinio paveldo muziejus.

Galerijos. Mano akimis, aiškios lyderės „Kairė–dešinė“ ir Pamėnkalnio – didžiąją dalį jų parodų galėčiau vardinti kaip įsiminusias. Jų veikloje sėkmingai derinama kokybiška klasika ir netikėtumo elementai, justi dėmesys kuratorystės praktikai, kuri dviem šimtais procentų pasiteisina, kaip rodo, pavyzdžiui, daug kam įsiminusi Antano Kazakausko „Viskas užprogramuota“. Šauni vieta yra tarpdisciplinininkų SODAS 2123, žavi mane jos galerijos: „Swallow“, „Atlietika“, „Trivium“, tik nebūdama terpės dalimi daug ką praleidžiu, darbo valandos man ne visada realios. Lygiai tas pats su dažnai labai intriguojančiai skambančiu „Rupert“. Kokybiškai ir labai taktiškai kaip visada dirba „The Rooster Gallery“. Fotografijos srityje *spiritus movens* Gytis Skudžinskas su Vilma Samulionyte (Nidos seminaras, fotogalerijų veikla, kuravimas) – reta dermė: laisvė ir kokybė. Tikrai pastebėjau ir džiaugiuosi dėl „Fotografijos savaitgalio“ Dūmų fabrike (Jono Staselio ir Co. darbas). Daug mačiau judesio, bet keliai neatvedė – gyvybinga vieta atrodo buvęs Lukiškių kalėjimas.

Išsipildymai. Atsimenu, kai „Saulė ir jūra“ dar tik rinko lėšas pasirodymui, reklamose buvo šūkis „Ir menui reikia sirgalių“ (su Rūtos Meilutytės veidu). Kokia graži metafora, maniau. O kai gruodį taksi parke susirinko visa Lietuvos kultūros minia ir visi džiaugėsi (nedžiaugsmingą atsiliepimą žinau lygiai vieną) kaip kokie krepšinio sirgaliai, pagalvojau, kad tai nuostabus išsipildymas: tokio masinio pasididžiavimo turbūt nebuvo nuo Meilutytės aukso.

Blogi išsipildymai. Seniai visi nujautė, kad Petro Cvirkos skveras pateko į susidomėjimo lauką ir jau, regis, antra kadencija buvo labai aktyviai griaunamas. Šis kultūros ministras pasirodė patogesnis ir taip visvaldiškai su tautiniu patosu įgyvendino kažkieno planą. Atsiimti man skirtos premijos už publicistikos kūrinius į Kultūros ministeriją ėjau vedama troškimo pasakyti vieną sakinį, deja, kalbėti ten niekam nepasiūlė, todėl naudodamasi tarnybine padėtimi rašau jį čia: „Ministre, savo laureatams deklaruojamą pagarbą geriausiai išreikšti galite paisydamas profesionalų viešai ir organizuotai reiškiamos nuomonės.“

Kūrėjai: Eglė Ridikaitė nokautavo su „Link“, Dominyko Sidorovo paroda „Ugniasienė“ (ir sveikinu su visa pastararųjų mėnesių sėkme), ypač po karantino, paveikė visapusiška poetika. Denisas Kolomyckis galiausiai man susidėliojo į visumą, net sapnavau, kad jis lyg Olgos Tokarczuk šventoji Kumernė atliko stebuklą, panaikino visą netinkamo dėmesio skausmą. Po jo parodos „Salò susitinka su Dionisu“ Kolomyckis daug kam tapo išrišimo raktu, (girdėjau laidoje) jį pasivijo daugybės žmonių istorijos, menininkas į tai pažiūrėjo labai atsakingai.

Agnės Narušytės tekstas man pagaliau atvėrė Joną Meką. Sunku buvo tapatintis su vėlyvuoju Meku, atrodė, gėles ir draugus *filmina* sau su taure rankoje. Gerai jam. Agnė iš parodos NDG atkūrė kitą jo portretą – tempiančio daug pareigų redaktoriaus. Man didžiulis įvykis, kad Narušytė buvo įvertinta Nacionaline premija, kelia didelį tiesos laimėjimo jausmą. Agnė beveik visais atvejais atsakomybę renkasi vietoj savęs. Kitiems metams jai linkiu mažiau atsakomybių. Kad galėtume dažniau *filminti* gėlės ir draugus.

Kinas

Įsimintiniausi 2021 m. kino įvykiai

„7md“ autorių klausėme, kokie šiemet matyti 5–10 filmų (serialų) įsiminė ir nuvylė labiausiai, ką norėtų sugrąžinti iš jaunystės kino žiūrėjimo.

Vitalij Binevič

Labiausiai įsiminė:

1. „Komisarė“ („Komissar“, rež. Aleksandr Askoldov, 1967)
2. „Saulės kultas“ („Midsommar“, rež. Ari Aster, 2019)
3. „Aistros vaisiai“ („Les fruits de la passion“, rež. Shûji Terayama, 1981)
4. „Akira“ (rež. Katsuhiro Ôtomo, 1988)
5. „Kanonada“ (rež. Raimondas Vabalas, Arūnas Žebriūnas, 1961)

Labiausiai nuvylė:

1. „Pitbulis“ („Pitbull“, rež. Patryk Vega, 2021)
2. „Mirusiųjų armija“ („Army of the Dead“, rež. Zack Snyder, 2021)
3. „Saldi dienos pabaiga“ („Dolce Fine Giornata“, rež. Jacek Borcuch, 2018)
4. „Izaokas“ (rež. Jurgis Matulevičius, 2019)
5. „Titanė“ („Titane“, rež. Julia Ducournau, 2021)

Iš savo jaunystės labiausiai norėčiau susigrąžinti džiaugsmą, kuris aplankydavo, kai pagaliau rasdavau ilgai ieškoto filmo videokasetę.

Nukelta į 9 psl.

Atkelta iš 8 psl.

Elena Jasiūnaitė

Galimybė sugrįžti į kino teatrus ir didelio ekrano teikiamas žiūrėjimo malonumas – ne tik patys filmai, bet ir buvimas salėje tarp žiūrovų – šiuo metu nustelbia patirtus nusivylimus. Filmų, atrodo, buvo ne tiek ir mažai, geresnių ir blogesnių, bet bandymas surašyti geriausius ar vertingiausius vis tiek nebūtų sąžiningas, tad nuo to išsisuksiu. „Drive My Car“ (rež. Ryûsuke Hamaguchi, 2021) man sugrąžino tą paprastą, gal net naivoką, bet labai nuoširdų žiūrėjimo džiaugsmą. „Titanė“ privertė išeiti iš asmeninės komforto zonos. „Teisingumo riteriai“ („Retfærdighedens ryttere“, rež. Anders Thomas Jensen, 2020) priminė, kad tokios mano nemėgstamos komedijos gali būti puiki ir kokybiška pramoga, kai pakliūva į tinkamo režisieriaus rankas. „Kopa“ („Dune“, rež. Denis Villeneuve, 2021) parodė kino aikštelės (na, ir specialiųjų efektų) magiją – greit neprisiminsiu, nei kas, nei apie ką, tačiau režisieriaus sukurto didingo pasaulio vizija, apgalvota iki smulkmenų ir visiškai nederanti su namų ekranais, daro įspūdį. Galų gale – po visų franšizės pakilimų ir nuosmukių buvo smagu kino teatre atsisveikinti ir su agentu Džeimsu Bondu („Mirtis palauks“, rež. Cary Fukunaga, 2021).

Lietuvių kinas šiemet taip pat suteikė daug vilčių – nuo labai ilgai į kino teatrų repertuarus ėjusio Jurgio Matulevičiaus „Izaoko“ ir Giedrės Žickytės „Šuolio“ (2020) iki Andriaus Blaževičiaus „Bėgikės“ (2021) ir Marijos Stonytės „Švelnių karių“ (2021). Iš tiesų turime kuo džiaugtis, ypač kaimynų kontekste. Tik savus kažkodėl dažnai labiau glosto kiti.

Susigrąžinčiau atradimo džiaugsmą – matyt, jis slypi pirmuosiuose kartuose, kai visko dar tiek daug nematyta, neatrasta ir nepatirta. Bet neprarandu vilties, kad jis dar sugrįš.

Narius Kairys

Labiausiai šiais metais įsiminė du filmai: Eléonore Weber „Nakties daugiau nebus“ („Il n'y aura plus de nuit“, 2020), laimėjęs „Nepatogaus kino“ konkursinėje programoje, ir Ryûsuke Hamaguchi „Drive My Car“. Pirmasis yra savotiška *post tenebras lux* inversija – jokios metafizikos, jokios vilties, vien visaregė kino kameros akis, verčianti nesąmoningai trokšti tamsos. Antrasis filmas, visiškai priešingas tiek intelektualiai, tiek emociškai, sykiu ir vienas naujausių matytų, sugrąžino jausmą, kad kinas visąlaik yra daugiau nei vien tai, ką matai ekrane. Kiti keli filmai, apie kuriuos vis dar galvoju, atsidūrė kažkur tarp anų dviejų: Apichatpongo Weerasethakulo „Memoria“ (2021), Huaqingo Jino „Tamsus raudonas miškas“ („Dark Red Forest“, 2021) ir Tiago Siopos „Šmėklos: ilgas kelias namo“ („Fantasmas: Caminho Longo para Casa“, 2019).

„Prancūzijos kronikos iš Liberčio, Kanzaso vakaro saulės“

Norėčiau dažniau nustebti žiūrėdamas filmą – deja, kiekvienais metais vis rečiau ištinka šis, mano manymu, pamatinis kino potyris.

Neringa Kažukauskaitė

Labiausiai iš šiemet matytų filmų įsiminė:

„Gražiausias berniukas pasaulyje“ („The Most Beautiful Boy in the World“, rež. Kristina Lindström, Kristian Petri, 2021)

„Drive My Car“

„Bergmano sala“ („Bergman Island“, rež. Mia Hansen-Løve, 2020)

„Viskas praėjo gerai“ („Tout s'est bien passé“, rež. François Ozon, 2021)

„Nesėkmė dulkinantis, arba Šelmiškas porno“ („Babardeala cu bucluc sau porno balamuc“, rež. Radu Jude, 2021)

Didelių nusivylimų neturiu, nes neturėjau ir didelių lūkesčių.

Vargu ar galėčiau išskirti tik vieną dalyką iš savo jaunystės kino žiūrėjimo. Tada patirti kino įspūdžiai yra patys stipriausi ir lemtingi – visam gyvenimui. Tačiau šiuo metu, pasiekus liūdnai žiniai apie režisieriaus Sergejaus Solovjovo mirtį, iš atminties išniro jo filmas „Assa“ (1987). Kiekvienas su šiuo filmu, o gal ir visa Solovjovo kūryba, turi itin asmenišką ir jautrų santykį. Tiesą sakant, norėčiau vėl pažiūrėti „Assą“, ir kino teatro ekrane. Tą keistą, sunkiai klasifikuojamą filmą, taip tiksliai atliepusį tuometę pasaulėjautą, nuotaikas, būsenas. Man rodos, jis vėl stipriai paveiktų ir atitiktų šių dienų nuotaikas. Tą aplink vyraujantį absurdą, siurrealizmą, keistus laikmečiui būdingus personažus. Žodžiu, aplink „nuostabi šalis“, kaip girdime vienoje iš filmo dainų. Tie du tolimi laikmečiai – lyg tuo iš filmo „komunikacijos vamzdžiu“ – stebuklingai susisiekia. Daug kas keičiasi ir niekas nesikeičia.

Žiemiška, tuščia Jalta, sniegas, palmės, šėlstanti šalta jūra. Ore tvyro kažkoks nenusakomas laisvės dvelksmas ir meilės pojūtis. Iš tiesų, „Assa“ – nuostabi dviejų gražių jaunuolių, Alikos ir Bananano,

„Drive My Car“

meilės istorija, tame kažkur esančiame „auksiniame mieste“, kurį filme skambančioje dainoje žada Borisas Grebenščikovas.

Gediminas Kukta

Šiais metais didžiausią įspūdį padarė italų režisieriaus Michelangelo Frammartino „Urvas“ („Il buco“, 2021). Tiesa, žodis „įspūdis“ ne visai tinka, nes nejutau režisieriaus noro stebinti, prikaustyti dėmesį ar sujaudinti. Taip, filmo vizualinė kalba turtinga ir išskirtinė, bet ji nebuvo savitikslė, ką dažnai gali justi kituose panašiuose – pavadinkime juos peizažų – filmuose. Už atvirukiškai gražių gamtos vaizdų, kuriuos dalis žiūrovų galbūt tik ir tematė, slypėjo kur kas gilesni klodai, o norint juos suprasti reikėjo ne tik atidumo, bet ir žinių.

Ne, tikrai nesigiriu, kad atrakinau visas „Urvo“ prasmes, nors seanso metu, pamenu, išbandžiau ne vieną raktą. Tiek religinį, kurį pasitelkus galima mąstyti apie kūrinyje besiskleidžiančius tikėjimo ir pažinimo slėpinius (kalnų piemuo, kurį režisierius išoriškai „sujungia“ su Kristaus figūra; dvylika speleologų; vakarienė prie laužo; piemens mirtis ir „prisikėlimas“), tiek filosofinį (Platono olos metafora), tiek gamtosauginį ar, galiausiai, grynai kinematografinį. Raktai, atrodytų, tiko visi, bet toks jausmas, kad nė vienas neatvėrė durų į šį kūrinį iki galo. Tuo jis man ir ypatingas. Platesnis už vieną galimą interpretaciją.

Prieš atsakydamas į antrąjį klausimą pirmiausia, aišku, galėčiau pasipiktinti formuluote „iš savo jaunystės“ ir įsižeisti netiesiogiai pavadintas nebejaunu, o tada, šiek tiek nusiraminęs, sakyti, kad ak, kaip pasiilgau to nuoširdaus smalsumo naujiems filmams arba naivaus tikėjimo, jog koks nors kino kūrinys staiga ims ir pakeis mano gyvenimą (nesakau, kad nebuvo tokių, šį tą pakeitusių), bet kam čia apsimetinėti: iš tikrųjų „iš savo jaunystės kino žiūrėjimo“ norėčiau susigrąžinti tik vieną vienintelį dalyką – mažiau skausmo nugaroje.

Santa Lingevičiūtė

Užsidarius kino teatrams įpratau prie mažojo ekrano, tad neapsimetinėsiu, kad filmus galiu žiūrėti tik didžiajame ekrane. Pritariu Radu Jude, kuris pasakė nesantis puristas ir pusę to, ką žiūri, žiūri kompiuteryje. Tačiau, kaip ir jam, man labai nepatinka nauja HD televizorių funkcija, dėl kurios bet koks filmas atrodo tarsi nufilmuotas prasta skaitmenine kamera.

Tik bėda (o gal ir ne), kad labiau šiais metais žiūrėjau serialus, o ne filmus... Teko peržiūrėti visų metų sąrašą ir atsirinkti tai, ką pamenu, mat du trečdaliai pavadinimų man nieko nebesako.

1. „Mažas kirvis“ („Small Axe“, rež. Steve McQueen, 2020). Nors daugumoje recenzijų teko skaityti, kad didžiausias šio mini serialo privalumas – jo aktualumas, man veikiau tai tikras kinas, nes aktualumo geram kinui nepakanka.

2. „Mirtis 2020-iesiems“ („Death to 2020“, rež. Al Campbell, Alice Mathias, 2020). Puikus *mockumentary*. Juo labiau kad garsūs aktoriai (Samuel L. Jackson, Hugh Grant, Lisa Kudrow, Leslie Jones, Laurence Fishburne) vaidina arba susitapatina su įvairių sričių ekspertais, kurių socialinėse erdvėse dabar pilna...

3. „Apsimesk, kad tai miestas“ („Pretend it's a City“, rež. Martin Scorsese, 2021). Rašytojos Fran Lebowitz režisuoti faktiškai nereikia – tik duokit jai pakalbėti... Tą ir leidžia jos artimas draugas Martinas Scorsese. Štai keli auksiniai Fran patarimai: „Prieš kalbėdamas pagalvok, bet prieš galvodamas – paskaityk“; „knyga turėtų būti ne veidrodis, o durys“; „kai Toni Morrison pasakė „rašykit tokią knygą, kurią patys norėtumėt paskaityti“, ji neturėjo minty, kad tai turėtų daryti visi“.

4. „Niujorko epicentrai: 9/11-2021 ½ “ („NYC Epicenters 9/11-2021 ½“, rež. Spike Lee, 2021). Spike'as Lee niekada nepakluso oficialiam naratyvui, tad ir šiame mini seriale jis kalbina, klausosi, diskutuoja ir pasakoja Niujorko istoriją kaip tikras niujorkietis, o ne koks pranašas.

5. „Coronation“ (rež. Ai Weiwei, 2020). Šį dokumentinį filmą atradau visiškai atsitiktinai. Net keista, kad šis kinų menininkas ir režisierius buvo pražiūrėtas ir festivalių, ir didžiųjų namų kino platformų. Gal dėl to, kad fiksavo Uhaną jam užsidarius. Jo pasamdyti operatoriai stebėjo sustingusią realybę, išgirdo tuos, apie kuriuos nekalbėjo net demokratiškoji Vakarų žiniasklaida. Keista, kad filmą į programas atsisakė įtraukti ir Venecijos, ir Toronto kino festivaliai, prie jų prisijungė „Netflix“ ir HBO... O juk visai neseniai režisierius buvo nešiojamas ant rankų, kai Kinijoje jam buvo pritaikytas namų areštas. Tad, nori to ar ne, imi tikėti kad ir teorijom, jog Kinijos pinigai ir rinka daug svarbesni nei jos realybė.

Vaikystėje labai mėgau savo miestelyje buvusį kino teatrą „Svaja“... Kaskart eidama iš mokyklos tikrindavau repertuarą, o jame žiūrėjau ne tik „Mumiją“, bet ir „Karą ir taiką“ (Sergejaus Bondarčiuko), ir japonų *anime*... Per vieną ypač verkiau. Pavadinimo neprisiminsiu, bet pasakojama buvo apie atominės bombos sprogimą Hirošimoje. Galite tai vadinti sovietine propaganda, tačiau dabar man tai asocijuojasi su kino teatrų repertuaro įvairove...

Rasa Paukštytė

„Drive My Car“. Net per neblogų ir net gerų filmų griūtį šiųmečiame Kanų festivalyje buvo aišku, kuris tikrasis vaizdo filosofas. Pirmas be konkurencijos šįmet ir vienintelis per kelerius metus, apie kurį norėčiau rašyti recenziją ilgai, kaip senovėje – kokį mėnesį, žinodama, kad jokia kino eseistika neprilygs pačiam filmui, kad recenzuojama

Nukelta į 10 psl.

Atkelta iš 9 psl.

filmo ištarmė, virsdama žodžiais, filmo minčių ir jausmų apimtis pavers plokštumomis. Lėtas, ilgas, jausmingas, išmintingas.

„Nesėkmė dulkinantis, arba Šelmiškas porno“. Nedažnas atvejis, kai politinis pasisakymas įgauna tokią šelmišką, chuliganišką formą. Ir įdomu, kad ilgainiui svarbiausia šiame filme atrodo tikrai ne pradžia kino davatkoms (nors ji puiki), ne plakatiškas (tiesiog būtinas būtent toks) finalas, net ne tikslus šiuolaikybės žodynėlis-koliažas, o ilgas personažės ėjimas per miestą ir laiką, pilną žaizdų – estetinių, socialinių, psichologinių, etinių, moralinių.

„Šuolis“. Dokumentika be kompleksų, traumų, eklektikos baimių – „to negalima, ano negalima“. Visos priemonės Giedrei Žickytei tinka, jeigu tik padeda intrigai, istorijai, pagrindinei minčiai – kokie svarbūs kiekvieno žmogaus veikimo gestai politikai, bendruomenei, savimonei.

„Nauja tvarka“ („Nuevo orden“, rež. Michel Franco, 2020). Aistringai surežisuotas, nepatogus ir nekonjunktūriškas pasisakymas apie tas revoliucijų puses, kurių „teisingas diskursas“ nenori matyti. O kinas pamato.

Dvi dienos tarptautiniame Talino festivalyje, galutinai įtikinusios, kad lietuviškas kinas (visų mūsų kino nekentėjų atsiprašau) – regiono lyderis. Be ironijos. Įvairus ir dosnus jo kritikėms ir kritikams – bus ką veikti žiūrint 2022-aisiais Lauryno Bareišos „Piligrimus“, Dovilės Šarutytės „Ilgą filmą apie gyvenimą“, Kristijono Vildžiūno „Dainas lapei“. Jau įsivaizduoju, su kokiu malonumu dirbame Emilio Vėlyvio „Piktųjų kartoje“.

Šiuolaikinis kinas atpratino kelti jam didelius lūkesčius, tai ir rimtų nusivylimų vis mažiau. Truputį gaila Džeimso Bondo, bet visai ne todėl, kad herojus nusibaigė ar filmas siekia atitikti šiuolaikines ideologijas (visi „Bondai“ atitinka savo laiką). Todėl, kad franšizė neatsilaikė prieš atseit kuklumą ir realizmą. Ir iš jos dingsta tai, kas buvo pavojingiausia norintiems įtikinti tave, kad to, ką turi, ir užtenka: pasaulio spindesys, peizažų ir automobilių įvairovė, kokteiliai su skėčiais, madų ir nuodėmių demonstravimas. Su visu tuo, deja, išnyksta ir ironija.

Ne kinas, bet nesvarbu – vienas svarbiausių įvykių buvo opera-performansas „Saulė ir jūra“ (Rugilė Barzdžiukaitė, Vaiva Grainytė, Lina Lapelytė). Turinio ir formos, ekologinio ir egzistencinio nerimo dermė – labai nekasdienė jausmo „visi po viena saule“ patirtis.

Ką grąžinti iš vaikystės? Būtų smagu pastovėti eilėje prie bilietų į Andrejaus Tarkovskio retrospektyvą „Žemaitijos“ kino teatre Klaipėdoje. Gal dar su klase nueiti į Michailo Rommo „Paprastą fašizmą“ (1965). Kažkelintą kartą žiūrėti Philippe de Broca „Neprilygstamąjį“ (1973) su Jeanu-Poliu Belmondo „Vaidiloje“.

Živilė Pipinytė

Pandemija pakeitė gyvenimo ritmą ir nuskurdino filmų žiūrėjimą – kino salės ir didelio ekrano nepakeis niekas. Tad labiausiai nuvylė ne filmai, o tai, kad dalį jų teko žiūrėti kompiuterio ekrane. O serialams laiko pritrūko – vis dar skaitau knygas.

Viktoro Kosakovskio „Gundos“ (2020) teko palaukti, bet pasižiūrėjau kino teatre. Pasakodamas paršavedės Gundos ir jos vados istoriją, režisierius pabrėžia gyvūnų erdvės, jų pojūčių unikalumą. Tai savaip pirmapradis, nesuprantamas pasaulis, kuriame žmogus ne tik nereikalingas, bet ir pavojingas. Vienu ilgu planu nufilmuota finalinė Gundos neviltis ir jos žvilgsnis tiesiai į kamerą aiškiai pasako apie žmones ir jų požiūrį į kitas gyvas būtybes tai, ką ne vienas bijo išgirsti.

Thomas Heise filme „*Heimat* yra erdvė laike“ („Heimat ist ein Raum aus Zeit“, 2019) kuria savo šeimos istoriją iš laiškų, prisiminimų nuotrupų, oficialių dokumentų, „Stasi“ šnipų ataskaitų, priverčiančių kitaip pažvelgti į tai, kas vadinama intymia istorija. Kadre dominuoja lyg pro traukinio langą pamatyta nežinomos katastrofos nusiaubta Vokietija – apleistų buvusios VDR kareivinių, kelių, gyvenviečių vaizdai. Prikeldamas savo senelių ir tėvų praeitį, neatsiejamą nuo Vokietijos istorijos – dviejų pasaulinių karų, Trečiojo reicho, Holokausto ir pokario vilčių, režisierius kalba ir apie bauginančią dabartį.

Shengze Zhu dokumentiniame filme „Upė teka, vingiuoja, ištrina, keičia“ („A River Runs, Turns, Erases, Replaces“, 2021) rodo Uhaną ir miestą dalijančią Jangdzės upę. Miesto gyvenimą sustabdė pandemija, bet upė teka toliau. Ilgai trunkančiame kadre realiu laiku fiksuojami vaizdai primena paveikslus – gali įsižiūrėti į kiekvieną centimetrą. Tiltas per upę tebestatomas, žmonės maudosi, kažkas vedžioja šunį, šokių aikštelėje sukasi pagyvenusios poros... Už kadro skamba laiškų tiems, kurie guli ligoninėje, kurių negalima lankyti, kurie miršta, fragmentai. Tai filmas apie sustojusį pandemijos laiką ir apie atmintį, kuri yra lyg upė.

Dokumentinis kinas dar sugeba stebinti forma, vaidybinis – tik labai retai. Labiausiai įsiminė du filmai, griaunantys tradicines pasakojimo taisykles. Radu Jude's filme „Nesėkmė dulkinantis, arba Šelmiškas porno“ susipina dokumentiškai fiksuojama tikrovė, literatūrinis koliažas ir atviras groteskas. Jude rodo degraduojančią tikrovę ir degraduojančią visuomenę, kuri vis labiau priklausoma nuo populiariosios kultūros, politikų populistų ir patriarchalinių, konservatyvių prietarų, skelbiamų vertybėmis. Jude neslepia pasidygėjimo tėvynainiais. Jo drąsa įkvepia.

„Nesėkmė dulkinantis, arba Šelmiškas porno“

Weso Andersono filmo lietuviškas pavadinimas „Prancūzijos kronikos iš Liberčio, Kanzaso vakaro saulės“ („The French Dispatch of the Liberty, Kansas Evening Sun“, 2020) skamba kaip draikalas, nors originalusis įvardija neva Prancūzijoje leisto Kanzaso dienraščio priedą. Tai barokiškas filmas, į kurį režisierius sudėjo viską, ko ilgisi, kas negrįžtamai išnyko iš globalėjančios tikrovės, bet dar liko atmintyje. Ne tik liko, bet ir įgijo kartais groteskiškas ar pastišo formas, nes atmintis įnoringa, ji perkuria įvykius ir prikuria spalvingų detalių. Tokia „detalė“ yra ir veiksmo vieta: jis rutuliojasi *Ennui-sur-Blasé* mieste. Pavadinimas – lyg raktas į filmo pasaulį. Aš jį sau išverčiau „Iškankintas nuobodulys“, nes *ennui* prancūziškai yra „nuobodulys“, o *blasé* – „iškankintas“, bet kiekvienas laisvas interpretuoti savaip. Formos požiūriu tai neįtikėtinai išradingas filmas (trys novelės, įžanga ir epilogas), o kartu ir meilės prisipažinimas prancūzų avangardui, 1968-ųjų revoliucijai, prancūziškai virtuvei ir, žinoma, popierinei spaudai.

Sugrąžinčiau kino teatrus į Vilniaus centrą ir senamiestį, bet bijau, kad naujos tautiečių kartos tokio poreikio nebejaučia – užtenka vis labiau unifikuoto vartojimo erdve virstančio miesto.

Ieva Šukytė

Sunku pasakyti, kas įsiminė ar nuvylė labiausiai. Nežinau, ar dėl to kalta pandemija, tačiau atrodo, kad pastaraisiais metais vis mažiau kas išlieka atmintyje ar kaip nors labiau emociškai paveikia. Tiesa, nemažai filmų liko ir nepamatyta. Iš lietuviškų debiutų mano atmintyje turbūt labiausiai įstrigo Dovilės Šarutytės „Ilgo metro filmas apie gyvenimą“ (2021), pamatytas Talino kino festivalyje. Juostos premjeros Lietuvoje dar teks palaukti, bet manau, kad į kino salę eisiu jo žiūrėti ir antrą kartą. Filmas nėra pretenzingas, istorija gan paprasta ir aiški, tačiau režisierė sugebėjo pagauti mano emocijas ir jas išlaikyti, o tai gan reta.

Kitas mane emociškai paveikęs filmas – Mike'o Millso „C'mon C'mon“ (2021), irgi dar nerodytas Lietuvos kino teatruose. Nespalvota kino juosta labiausiai paveiki dėl pokalbių su vaikais, kurie nuoširdžiai atsako, ką galvoja apie ateitį, pasaulį ir gyvenimą. Ne gėda ir sakyti, kad per filmą vos tvardžiau ašaras. Nors drįsčiau režisieriui priekaištauti dėl pernelyg išlaižytų filmo kadrų – kiekvienas jų atrodo lyg atvirukas.

Dar nespėjau pažiūrėti Ryûsuke Hamaguchi „Drive My Car“, bet man taip pat įsiminė jo kitas šiais metais sukurtas filmas „Fortūnos ratas ir fantazijos“ („Gûzen to sôzô“, 2021), parodytas Berlinalėje ir, atrodo, visai pamirštas. Visiškai nesužavėjo Steveno Spielbergo „Vestsaido istorija“ („West Side Story“, 2021). Nors filmas techniškai gerai padarytas, manęs visai neįtraukė. Nesuprantu, kodėl apskritai reikėjo jį perdaryti. Nemanau, kad ši versija įnešė ką nors naujo. Tik gal kiek atitaisė praeities klaidas.

Pirmas dalykas, kurį prisiminiau, – pilnos jau dabar nugriauto kino teatro „Garsas“ salės. Tai pirmasis mano kino teatras, kuriame vaikystėje žiūrėjau animacinius filmus. Atsimenu, tėvai dieną prieš pirkdavo bilietus į „Hario Poterio“ seansą ir kitą dieną visi eidavom jo žiūrėti. Lauke būdavo nusidriekusios ilgos eilės žmonių, dar neturinčių bilietų. Šie būdavo išparduodami net ir itin šaltomis dienomis. Tikriausiai tai geriausiai išlikęs nostalgiškas prisiminimas iš vaikystės.

Linas Vildžiūnas

Grynasis kinas – Tsai Mingliango „Dienos“ („Rizi“, 2020).

Įprasminta dokumentika – Thomo Heise's „*Heimat* yra erdvė laike“.

Tikras aktualumas – Radu Jude's „Nesėkmė dulkinantis, arba Šelmiškas porno“.

Tikras pilietiškumas – Jano P. Matuszyńskio „Nepalikti žymių“ („Żeby nie było śladów“, 2021)

Stiliaus meistrystė – Ildikó Enyedi „Mano žmonos istorija“ („A feleségem története“, 2021)

Nepatiko daug kas, tarp jų ir geriausias Europos filmas Jasmilos Žbanić „Quo vadis, Aida?“ (2020), spekuliuojantis Srebrenicos tragedija ir atitinkantis visus tarptautinės konjunktūros kriterijus. Bet labiausiai – Mios Hansen-Løve „Bergmano sala“. Prie Bergmano vaidybine forma geriau nesiliesti – tik dar labiau išryškėja tuštybė.

Mano jaunystėje net ribotame sovietiniame ekrane buvo labai daug gerų filmų. Sunku ką nors išsirinkti. Bet, nenutolstant nuo konteksto, tebūnie tai „Žemuogių pievelė“ (1957), vienintelis tuo metu mums prieinamas Ingmaro Bergmano filmas.

Ilona Vitkauskaitė

Esu pesimistė, visuomet ruošiuosi blogiausiam, todėl ir nusivylimų būna mažiau. Iš vaikystės norėtųsi susigrąžinti alkį ir smalsumą. O šiais metais įsiminė:

„Šuns galia“ („The Power of the Dog“, 2021) – tikriausiai vienas geriausių Jane Campion filmų.

„Kortų skaičiuotojas“ („The Card Counter“, 2021) – patinka Paulo Schraderio moralistinis tonas, asketiškas stilius; suprantu režisieriaus pyktį ir neviltį.

„Nesėkmė dulkinantis, arba Šelmiškas porno“ – suprantu, išgyvenu ir Radu Jude's pyktį.

„Banginių skerdikas“ („Kitoboy“, rež. Filipp Jurjev, 2020) – dėl poezijos ir realizmo dermės.

„Šuolis“

Kalėdų vagys

Atkelta iš 1 psl.

ima kartotis, kaip anksčiau kartodavosi tik pačios Kalėdos. Jei grės dar viena šeimos šventė ekrane, apsimesiu, kad sudužo kompiuteris, interneto laidą nugraužė pelė, elektrą pavogė Lukašenkos agentai, liko tiktai knygos, kuriose šis scenarijus neparašytas. Vis dar tikiuosi, kad mažoji *o* šiek tiek pavėluos ir tik naujų metų kalendoriuose įrašys nulį. Kaip antikinės biurokratijos laikais, kai akims reikėjo omikrono patikinimo, kad šios dienos niekas neužmiršo, nepražiopsojo, kad tuštuma nėra klaida, čia ir turi būti tuščia, kad niekis yra įmanomas. Tikiuosi, tai įvyks ne anksčiau nei po dviejų savaičių, o dabar dar padūkim, kol viruso klaida mus vėl užmigdys žiemai.

„Miegas irgi būna Kalėdų vagis“, – sako tėvas, ir aš juo tikiu. Nes kažkas panašaus jau buvo. Tris paras rėkęs kūdikis pagaliau užmigo. Sėdime aplink stalą, krūpčioja ką tik uždegta žvakė, keisdama spalvų paletes mirkčioja eglė, už lango sninga kaip dabar, katė įsitaiso man ant kelių, perlaužiame plotkeles, lėkštėje sukomponuoju įprastus kauburėlius – silkės su morkomis, silkės su grybais, silkės su burokėliais, baltos mišrainės, trijų virtinių su grybais, – gana greitai jie dingsta palikdami tik oranžines, raudonas ir geltonas dėmes. Visą dieną virtuvėje praleidusios mamos akys vis ilgiau pabūna užmerktos. Nusvyra per naktį sargavusio tėvo galva, bet niekas nerikteli „nemiegok!“. Sesuo jau prigulė, nes per Kalėdas ves rytmetinę radijo laidą. Gurkšteliu aguonų pieno – sušylu, grimztu, nieko. Kai prasimerkiu, kambaryje tamsiau – iš žvakės liko vaško bala. Tarp tėvų nulinkusių galvų voras jau nutiesė pirmąją tinklo giją. Tik purtosi eglė, šnara blizgučiai, burbulo šonus barškina katės nagai.

Gerai, kad pašalo – Kalėdų bent jau nebepavogs lietaus garsas. O tai laukčiau, kada už lango girdimą šniokštimą permuš skimbčiojimas į gipso-kartono lubas iš viršaus. Tuomet pašokčiau nuo kėdės ir vaikščiočiau užvertusi galvą, mėginčiau nuspėti, kurioje vietoje prasiverš. Pirmiausia įtarčiau šešias parudavusias plokščių siūles – gal ten? Nesulaukusi eičiau išėminėti ašakų iš skumbrės, kaisti bulvių, malti grybų virtiniams. Ir kai jau užsimiršusi vyniočiau dovanas, išgirsčiau su barbenimu į langą nesupainiojamą papsėjimą į pušines grindis. Bėgčiau link garso. Pamatyčiau, kad dar švariame lubų plote – jau septintoje vietoje – pakibęs lašas. Stebėčiau, kaip jis pampsta ir papteli man ant kaktos. Pulčiau iš po vonios traukti dubenį, statyčiau po vėl grėsmingai augančiu vandens tešmeniu. Tada lašai jau kietai muštų plastmasinį

Benas Šarka, „Morfijus gangrenuojančioms mėnulio vietoms“. 2021 m.

būgną. Užmirštos pridegtų bulvės. Jas išmetusi užmerkčiau puodą ir kartu su draugu važiuotume pirkti naujų. Grįžę neliptume iš automobilio. Žiūrėtume, kaip temsta ir aprasojusiame lange daugėja šviesos mėnulių. Čia mes pasijustume pabėgę nuo garso, kuris ten, viršuje, jau tikriausiai virto pliumpsėjimu ar netgi teškenimu. Reiktų išpilti vandenį, kad garsas vėl taptų plastmasinis. Bet mes negalėtume pasijudinti. Įsivaizduotume, kad ir kiti viršutinio aukšto gyventojai sėdi automobiliuose, laukia, kol oras pasikeis, čia pat išsiverda vakarienę, paseka vaikams pasakas, pasimyli ir suminga. Tokio protesto dar niekas nebūtų sugalvojęs. Apie mus parašytų laikraščiai! Taip mes ir prasėdėtume Kalėdas svajodami apie amžiną sausrą, kai lietaus laikas nebesiverš į namus kaip chronius, tas griuvinėjantis girtuoklis, laužantis kasdienybės ir švenčių ritmo struktūras.

„Laikas tikrai nėra vieno didžiausių Antarktidos ledynų sąjungininkas“, – ir vėl pranešė žiniasklaida apie klimato kaitą – (ne)tolimos ateities Kalėdų vagį. O dabar laikas – irgi niekam ne sąjungininkas niekada nesibaigsiančiame kare su darbų armija. Skaitmeninės technologijos jai tiekia neišsenkantį ginklų arsenalą. Bet kada, net rašant šias eilutes, feisbuko pranešimai gali atitraukti dėmesį nuo mūšio lauko, virš kurio jau skrieja elektroninio pašto bombonešiai. Melagingais atsakymais mėginu juos siųsti už Naujųjų ribos, tarsi ten atsivėrusios laiko platybės prasklaidytų smūgius ir man beliktų atsargiai tipenti per pažadais užminuotą lauką. Žinau, kad naivu, kad minų nepavyks išvengti kaip ir lietaus – sėdint automobilyje. Grįžtu į postą. Kad neįvyktų branduolinis skambučio sprogimas, išjungiu telefono garsą. Pirštais tratinu raides net nesidairydama – į kokią nors prasmę vis tiek pataikysiu šituo kulkosvaidžiu. Ir taip – iki pat Kūčių, kai reikės malti aguonas, pjaustyti silkę ir morkas. Gal tik Kalėdų dieną galiu tikėtis paliaubų, kai iš virtualaus „ten“ skries tik sveikinimų žinutės. Jei koks nors pamirštas tekstas neužpuls iš interneto pasalų.

Nereikėjo deginti eglės. Kalėdas ir taip vagia laikas, vagia darbas ir karas, vagia mažoji *o*. Jas vagia įsisenėjęs namo pelėsis, grasinantis kitąmet persimesti į plaučius. Jas vagia viesulas ir besniegė tamsa. Vagia lietus ir visų bagažines užkemšantys gesintuvai. Vagia ligos ir barniai, kūdikiai ir laikraščiai, pasiutę šunys ir morčiuojančios katės. Vagia net kalendoriai, sutapdinę Kalėdas su savaitgaliu. Vagių, tiesą sakant, tiek daug, kad belieka stebėtis, kai Kalėdų niekas nepavagia. Kai pasitraukia debesys ir negandos, visi nuščiūva ir lieka tik vienas tų retų grynosios erdvės periodų.

Štai rytas. Lyg ir saulė bus. Išvedu Pepę. Po sniegu automobiliai miega. Žmonės grįžo namo. Pepė bėga į kalną, o aš nespėju. Savaitės pradžioje lijęs lietus užšalo. Einu atsargiai, bijodama sutraiškyti ledo smilkinį, po kuriuo matosi parudavusios žolės kraujagyslės. Staiga išgirstu balsą:

– Ei!

Atsisuku į tą ei.

– Pametėt laišką.

Kokį laišką? Jau seniai negavau jokių laiškų. Gal tik išskyrus Alekso, suliniuotą, su raudonai užbrėžta parašte ir pilną eilėraščių – „Dvylika apaštalinių“, po žodį eilutėje. Jis liko knygoje apie Šaltojo karo pabaigą tarnauti žymekliu – tikrai pamenu. Bet mano kaimynė – jau seniai į pensiją išėjusi teisininkė, vedžiojanti trumpakoję kalytę Ridžę, kurią prižiūriu, kai ji išvažiuoja, ir palaistau jos tūkstantį pelargonijų, – man tiesia pailgą voką. Paimu, adresas langelyje tikrai mano. Praplėšiu, ištraukiu perlenktą lapą. Skaitau: kreipinys vardu, mandagumo frazės, toliau:

Jūsų skundas išklausytas ir išnagrinėtas. Nutarta jį patenkinti. Nors taisyklėse tai nenumatyta, iki Trijų karalių interneto ryšys išjungiamas. Visuotinai. Kad nesibrautų į galvas Kalėdų vagys. O gesintuvai tikrinami Vilkpėdės g. 20A. Kaina – 4 eurai. Pagarbiai –

Pasirašiusiojo pavardės ir institucijos neįskaitau – tarsi kažkas būtų netyčia paspaudęs gretimus klavišus. Pakeliu galvą – kaimynė tebestovi, įsmeigusi į mane rudas akis.

– Na ką, gera žinia?

– Nežinau, gal ir gera, bet keistoka. Ar pas jus nedingo internetas?

– Dingo? Aš jo neturiu. Bet ateities paveiksle yra ir tamsių spalvų.

Gal ir yra. Bet ne šiandien. Lipam į ledinį kalnelį jau dviese. Kalytes randam uostinėjančias vieną joms kažkuo ypatingą tašką baltoje, dar neišpėduotoje plynėje. Pepė griūna ant nugaros ir trinasi į tą vietą – iš jos lieka tik juodo kailio kretulys, špaguojantis orą rudomis kojomis. Kai ji nubėga, ton vieton griūva Ridžė, raitosi it vikšras.

– Šuner numeris penki, – sako kaimynė. Abi juokiamės.

Agnė Narušytė

Remigijus Treigys, „Nidos elnias“. 2021 m.

Nereikia bijoti to, ko nesupranti

Pokalbis su šokėju Mantu Černecku

Agnė Zėringytė

Šokėjas Mantas Černeckas sukūrė ne vieną vaidmenį šiuolaikinio šokio ir baleto spektakliuose. Šoka skirtinguose teatruose, tokiuose kaip Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras (KVMT), Šeiko šokio teatras, Baltijos baleto teatras ir kt. Sukūrė vaidmenis spektakliuose „Altorių šešėly“ (choreografas Aurelijus Liškauskas, KVMT, 2014), „Mano Piteris Penas“ (choreografė Agnija Šeiko, Šeiko šokio teatras, 2018), „Eglė žalčių karalienė“ (choreografas Martynas Rimeikis, KVMT, 2019), „Kill, Baby, Kill“ (choreografė Inga Kuznecova, Šeiko šokio teatras, 2021) ir kt. Sukūrė spektaklio „Nematomi“ (Šeiko šokio teatras, 2020) choreografiją.

Neseniai įvyko spektaklio „Kill, Baby, Kill“ premjera. Kokie jausmai apima ruošiantis premjerai?

Kiekviena premjera skirtinga, viskas priklauso nuo paties spektaklio koncepcijos, nuo vaidmens. Skirtingi vaidmenys reikalauja skirtingo pasiruošimo: vieni – labiau fizinio, kiti – psichologinio, treti tampa abiejų šių elementų simbioze.

„Kill, Baby, Kill“ reikalavo daugiau psichologinio nei fizinio pasiruošimo, čia šokis – specifinis, minimalus. Kitą dieną po tokių spektaklių jaučiuosi labiau išsekęs nei po tų, kuriuose gerokai daugiau choreografijos. Spektaklis dar labai naujas, kol kas daug jaudulio, reikia palaukti, kol viskas nusistovės ir pasijusiu su šiuo vaidmeniu jaukiai.

Psichologinis pasiruošimas daugiausia priklauso nuo to, kokią būseną reikia išgyventi. Tarkim, mirties scenos. Juk mirtis yra vienintelė patirtis, kurios negalime turėti, – mirštame tik vieną kartą, o scenoje tai vyksta kur kas dažniau. Didžiausias klausimas – kaip konceptualiai perteikti mirtį. Sunkiausia įtikinti žiūrovą, kad scenoje esi iš tiesų miręs: negali nuslėpti to, kad kvėpuoji, juk negali sulaikyti kvėpavimo dešimt minučių, tačiau mintis turi būti ištransliuota. Sunkiausia šokėjo užduotis – nešokti scenoje.

Kaip išlaikai autentiškumą, šokdamas skirtinguose teatruose, spektakliuose, atlikdamas įvairius vaidmenis?

Dabartiniame gyvenimo etape labai sustiprėjo vidinės tapatybės trūkumas – tai jau tikriausiai galima laikyti vieno ar kito ciklo pabaiga. Ši abejonė sustiprėjusi, tačiau ji visada šalia, laikui bėgant niekur nedingsta.

Šiuolaikiniame šokyje labiau išlaikomas autentiškumas, nes koncentruojamasi į patį šokėją, kuris siūlo tam tikro braižo judėjimą. Dažnai choreografija kuriama iš improvizacijų, siūlomos skirtingos interpretacijos. Šiek tiek kitokiu principu dirbo Martynas Rimeikis: pats rodė visą medžiagą, viską perleido per savo paties kūną, o tai man labai patiko. Žinoma, tam tikrose vietose galėjau siūlyti ir savo variantų, ir tie siūlymai buvo priimti arba ne. Mano užduotis buvo duotam rėmui suteikti charakterį.

Galiausiai, kad ir kiek mėginčiau vaidinti ką nors kitą, visada bus didžiulė dalis manęs. Juk ir dailininkas tapydamas portretą įdeda į jį dalį savęs.

Sukūrei spektaklio „Nematomi“ choreografiją. Kaip kilo idėja kurti ne suaugusiems, o paaugliams?

Šeiko šokio teatre superherojaus tema sklandė jau keletą metų, ir jei ne pandemija, greičiausiai būtų buvusi realizuota anksčiau. Dėl pačios auditorijos pasirinkimo – jau buvo svarstymų, kad teatrui reikėtų naujo spektaklio, skirto paaugliams.

Pats jaučiau baimę kurti jaunai auditorijai, man tai buvo visiškai nauja, nes paauglių žiūros taškas visai kitas. Jau kurį laiką nekūriau pilnametražių darbų, bet superherojaus tema man labai artima, visam šiam žanrui jaučiau trauką, todėl pakovojau dėl galimybės kurti spektaklį. Pandemija, galima sakyti, padėjo, nes davė daugiau laiko, nei būčiau turėjęs: įvyko viena premjera, tuomet prasidėjo karantinas, kuris leido pailsėti ir visai kitomis akimis pažvelgti į spektaklį. Iš naujo perdarėme struktūrą ir pasiekėme dabartinį variantą, bet vis vien negalėčiau jo laikyti galutiniu. Spektaklis tik porą kartų rodytas gyvai ir keletą – virtualiai, o su kiekvienu rodymu įvedame vis ką nors naujo. Pats spektaklis dar labai gyvas ir jaučiuosi iki galo jo dar neužbaigęs.

Ar skiriasi procesas, kuriant spektaklį vaikams ir suaugusiems?

Nepasakyčiau, kad drastiškai skiriasi, bet skirtumas yra. Kurdamas paaugliams mėginau prisiminti, koks buvau tuo metu, reikėjo išsiaiškinti, ką noriu papasakoti savo kūryba. Turėjau keletą užsiėmimų su gimnazijos mokiniais, po jų atsirado medžiagos spektakliui. Galiausiai vis tiek noriu, kad spektaklis tiktų visiems, nebūtinai tam tikrai amžiaus kategorijai. Spektaklis reikalauja daugiau lengvumo ir aiškesnio moralo, bet kiekvienas vaikas yra skirtingas. Dauguma nori suprasti gilesnius dalykus, nes šiais laikais viskas vyksta labai aktyviai ir greitai. Vaikus sunku sudominti šokiu.

Kodėl šiuolaikiniu šokiu sunku sudominti ne tik vaikus, bet ir suaugusiuosius?

Lietuvoje šiuolaikinis šokis yra santykinai naujas, o žmonės pripratę prie tradicijų. Pastarąjį penkmetį justi pagerėjimas, turime festivalių, tarp jų „Naująjį Baltijos šokį“, kuris akivaizdžiai sulaukia susidomėjimo.

Nedrįsčiau lyginti pandeminių metų, kurie smarkiai smogė šokiui ir teatrui, bet Lietuvoje egzistuoja viena stigma: baimė nesuprasti. Kartais nereikia nieko suprasti, o žmonės labai bijo, kad nesupras. Pats labai dažnai nesuprantu, kas vyksta, kas ką šoka, bet formuojasi nuomonė: vieni aspektai patinka labiau, kiti mažiau, o svarbiausia – kyla tam tikra emocija. Net jeigu supykau ar susierzinau, taip tiesiog turi būti. Žmonės dažnai bijo bandyti. Per vieną seminarą išgirdau gerą mintį, kuri ilgam įstrigo: sunku suprasti, kodėl žmonės nuėję į prastą filmą vėliau vis vien grįžta į kino teatrus, tačiau kai pamato prastą šokio spektaklį, daugiau neina jų žiūrėti.

Mantas Černeckas šokio spektaklyje „Metų laikai“ Šeiko šokio teatro nuotr.

Iš pradžių ir pats gana atsainiai žiūrėjau į šiuolaikinį šokį, norėdavau daugiau klasikinių vaidmenų, bet dėl edukacijos ir išsimokslinimo ėmiau kitaip žiūrėti į šią kryptį, ir jeigu man nepatinka, vis dėlto jos nenuvertinu.

Kuo skiriasi pasiruošimas klasikiniam ir šiuolaikiniam spektakliui?

Klasikinis baletas egzistuoja jau porą šimtmečių, bet ir toliau tobulėja. Tai atrodo labai keista: tiek metų praėjo ir vis dar yra ką tobulinti. Šiuolaikinis šokis – paslankesnis, mažiau apibrėžtas taisyklėmis. Galbūt reikėtų daryti skirtį tarp pasiruošimo ne klasikiniam ar šiuolaikiniam, bet apskritai skirtingiems spektakliams, nes skirtingi kūriniai reikalauja skirtingų dalykų. Didžiausias skirtumas – kiek į tai įdėsi laiko, nesvarbu, ar tai baletas, ar šiuolaikinis šokis.

Koks Tavo, kaip šokėjo, kelias?

Nuo devynerių pradėjau šokti sportinius šokius. Po penkerių metų padariau tam tikrą pertrauką ir paskutinėse gimnazijos klasėse kilo klausimas, ką turėčiau daryti toliau. Labai nenorėjau stigmos ir darbo biure, todėl atkreipiau dėmesį į užklasinę veiklą – šokius. Visą dvyliktą klasę paskyriau šokiui ir į tai žiūrėjau labai rimtai. Tik aštuoniolikos pirmą kartą pajutau ir pamačiau baletą kaip sritį. Mano noras buvo didžiulis, ir kuo daugiau dariau, tuo labiau norėjau viską atlikti kuo geriau. Tad diena po dienos, spektaklis po spektaklio atsidūriau šiame taške, iš kurio norėčiau judėti toliau į priekį.

Ką šiuo metu labiausiai norėtum įkūnyti?

Buvo laikas, kai labai domėjausi baleto pasauliu ir, kaip daugelis, norėjau solinių vaidmenų tokiuose spektakliuose kaip „Žizel“ ar „Don Kichotas“. Kiekvieną laisvą minutę žiūrėdavau Michailą Baryšnikovą ir viskas sukosi tik apie tai. Gyvenimo ironija, kad sukūriau keletą vaidmenų kitokiose interpretacijose ir šiuolaikiniuose pastatymuose.

Man labiau norisi dirbti su pačiais kūrėjais, o ne specifinių vaidmenų. Norisi paties kūrybinio proceso, naujų patirčių, pajusti santykį ir turėti savą indelį kuriant spektaklį.

Kas Tau yra šokis?

Galėčiau labai daug apie tai filosofuoti. Pats šokis užima jei ne pusę, tai trečdalį mano gyvenimo: tai mano darbas, hobis, ekspresijos ir savirealizacijos įrankis, dažnai buvo ir mano terapija.

Šokis – universali kalba, nes kiekvienas šokame kiekvieną dieną, patys to nežinodami. Kartais kūnu pasakome daugiau nei verbaline kalba, kad ir kokia ji būtų. Šokio kalba, emocijomis veide, judesiu pradėjome komunikuoti anksčiau nei žodžiais.

Anonsai

Filharmonija kviečia Kalėdų savaitę švęsti su muzika

Nacionalinė filharmonija sveikina publiką artėjančių šv. Kalėdų proga ir kviečia į šventinės savaitės koncertus, vyksiančius gruodžio 26–31 d.

Šioms Kalėdoms Filharmonija pasikvietė ne kartą Lietuvoje koncertavusį ir publikos itin pamėgtą vokalinį sekstetą „The Queen's Six“, vadinamą karališkuoju. Apie šį Didžiosios Britanijos vokalinį ansamblį autoritetingasis „Gramophone“ rašė: „Vienijantis pojūtis... – tai akivaizdus malonumas, kurį jie jaučia dainuodami kartu. Muzika teka šių dainininkų kraujyje.“ Gruodžio 27 d. 19 val. šventinę nuotaiką garantuojančiame koncerte „Karalienės šešetas švenčia Kalėdas“ numatytos populiarios kalėdinės giesmės, aranžuotės. Šis koncertas dėl pandemijos atkeltas iš 2020 m. gruodžio 27 d., anksčiau įsigyti bilietai galioja.

Antai gruodžio 29 d. 19 val. laukiama net du kartus atidėto kamerinės muzikos koncerto „Čiurlionio kvartetas ir Lukas Geniušas“. Tai neeilinė proga vėl išgirsti mūsų scenoje muzikuojantį visų laukiamą pianistą L. Geniušą ir vieną ryškiausių kamerinės muzikos žanro reprezentantų Čiurlionio kvartetą. Savo programą kvartetas grindžia iškiliausiais šio žanro pavyzdžiais. Skambės Johanneso Brahmso Styginių kvartetas c-moll ir George'o Gershwino „Lopšinė“, o programos kulminacijoje – kvarteto ir pianisto kartu atliekamas Cézaro Francko Fortepijoninis kvintetas f-moll, atspindintis Francko kūrybos filosofinę gelmę, derančią su lotyniškai tradicijai įprasta jausmo ir proto pusiausvyra bei subtiliu prancūzų muzikos skoniu ir spindesiu.

Gruodžio 30 d. 19 val. Filharmonijos scenoje, kaip ir žadėta, koncertuos Valstybinis pučiamųjų instrumentų orkestras „Trimitas“. Gaila, bet negalint atvykti anksčiau skelbtajai neįprasto įrenginio – teremino atlikėjai iš Vengrijos Katicai Illényi, teko keisti koncerto pavadinimą, atlikėjus ir programą. Laukia ne mažiau intriguojantis koncertas „Rhapsody in Jazz“, o su Karolio Variakojo diriguojamu orkestru „Trimitas“ koncertuos pianistas Petras Geniušas ir klarnetininkas Rimvydas Savickas.

Gruodžio 31 d. Nacionalinė filharmonija tradiciškai kviečia į Lietuvos nacionalinio simfoninio (LNSO) ir Lietuvos kamerinio (LKO) orkestrų bei Valstybinio Vilniaus kvarteto (VVK) koncertus. 18 ir 20 val. Vilniaus universiteto Šv. Jonų bažnyčioje LKO ir solistai Sergejus Krylovas, Džeraldas Bidva, Ieva Pranskutė, Simas Tankevičius, Kostas Tumosa (smuikai) atliks Antonio Vivaldi ir Josepho Haydno kūrinių programą „Atsisveikinimo simfonija Naujiesiems“. 19 val. Vilniaus Gaono žydų istorijos muziejuje vyksiančiame Naujamečiame vakare su VVK muzikuos pianistas Rokas Valuntonis ir kontrabosininkas Donatas Bagurskas, skambės Wolfgango Amadeaus Mozarto ir Franzo Schuberto kūriniai. O pačioje Filharmonijoje 19 val. griaudės „Simfoninė salvė Naujiesiems“, kurią klausytojams dovanos maestro Modesto Pitrėno vadovaujamas LNSO ir solistė Justina Gringytė (mecosopranas). Skambės nuotaikingos simfoninės miniatiūros ir populiarios Vienos operų bei operečių arijos.

LNF inf.

Blogiukai pavirsta asilais

Krėsle prie televizoriaus

„Švilpautojai“

Kiekviena šventė skatina užsiimti šventuoju nieko nedarymu, o tai dažnai atveda tiesiai prie televizoriaus, siūlančio įvairiausias pasakas. Dabar pasakos gaminamos pagal „filmo visai šeimai“ kurpalį, todėl yra perdėtai infantiliškos. Bet Matteo Garrone's **„Pinokis“** (**LRT, 26 d. 13.20**) infantilams nepatiks, net jei Carlo Collodi knyga, kuri ir tapo filmo pagrindu, yra vaikų literatūros klasika. Ji pasirodė XIX a. pabaigoje ir filme Garrone sugrąžina veiksmą į tą patį laiką, kai Italija buvo viena skurdžiausių Europos šalių. 1881-aisiais, pradėjus spausdinti pirmuosius skyrius, buvo praėję vos vienuolika metų nuo feodalinės šalies suvienijimo ir masinė emigracija į JAV ne vienam italui tapo išgyvenimo sąlyga. „Gomoros“, „Dogmano“ ar „Baisių pasakų“ autorius Garrone ir „Pinokyje“ rodo žiaurų, skurdo ir nevilties pritvinkusį pasaulį, kuriame vargšas stalius Džepetas (Roberto Benigni) keistą medžio pliauską pavers savo sūnumi. Berniukas Pinokis nieko nesupranta ir nežino, tačiau yra užsispyręs. Kad nupirktų sūnui elementorių, Džepetas parduos savo vienintelį švarką, bet berniukui mokykla visai nerūpės ir jis pasirinks klajojantį lėlių teatrą. Pinokio lauks daug išbandymų, susitikimų, apgavysčių, jis net pavirs asilu, kad pagaliau suprastų pasaulį ir taptų tikru berniuku. Garrone „Pinokis“ – sentimentalus ir savaip net gražus filmas, nors jame daug bjaurių personažų (režisierių visada domino kūno transformacijos) ir begalinio, kiekvieną žeminančio skurdo. Collodi buvo svarbu parodyti, kad darbas gali padėti pakilti iš dugno, bet turtingą, sotų gyvenimą suteiks tik stebuklas. Jei iki šiol susidūrėte tik su palengvinta knygos atmaina – pasakojimu apie berniuką Buratiną, „Pinokyje“ laukia daug makabriškų atradimų. Garrone ne tik liko ištikimas knygai – filmo kostiumų bei scenografijos pagrindu tapo pirmojo „Pinokio“ iliustratoriaus Enrico Mazzanti piešiniai. Kartu su grimo dailininko Marko Caulier darbu bent jau mane tai sužavėjo labiausiai.

Aki Kaurismäki – iš režisierių, vis dar kuriančių socialiai angažuotas paraboles. Prieš penkerius metus jo sukurta **„Kita vilties pusė“** (**„LRT Plius“, 30 d. 21.33**) tokia pat aktuali kaip ir pasirodymo metais. Pirmoje filmo scenoje personažas išlenda iš anglių krūvos. Anglis laivas atplukdė į uostą ir dabar Kaledas kuo greičiau stengiasi atsidurti ant žemės. Žemė yra suomiška, o personažas – karo pabėgėlis iš Sirijos, Alepo. Kaurismäki imasi aktualios temos, bet išlieka savimi ir sugrąžina į savo pasaulį, žinoma, filmuotą 35 mm juostoje. Tame pasaulyje pilna lyg ir pasenusių daiktų iš kitų laikų, bet jie visai dera prie mobiliųjų telefonų ar skenerių, nebemadingų drabužių ar šukuosenų, pagaliau ir pagrindinis personažas – autsaideris Kaledas – yra neatsiejama Kaurismäki kino dalis. Atsitiktinai Helsinkyje atsidūręs siras svajoja apie geresnį pasaulį, bet ir Suomija filme neprimena skandinaviško rojaus. Tai gana keista šalis, kurioje gyvena daug nelabai gudrių, užtat simpatiškų ekscentrikų. Tačiau režisierius įvardija ir vietinių nuodėmes – dideles ir mažas, institucines ir susijusias su mentalitetu. Pavyzdžiui, suomių valdininkai nemano, kad karas Alepe kelia grėsmę jo gyventojams, todėl atsisako suteikti jiems prieglobstį, o Helsinkio gatvėse siautėja patriotai, mušantys kiekvieną, atrodantį kitaip. Restoranas, kurio savininkas priglaudė Kaledą, bando derintis prie madingos rytietiškos virtuvės, bet negali atsisakyti tautinių stereotipų.

Kaurismäki kuria suomių autoportretą neslėpdamas, kad Alepo griuvėsių kontekste net tokie Vakarai gali atrodyti patrauklūs. Galima sakyti, režisierius rodo kitą angažuoto kino pusę ir suteikia vilties, kad įmanoma pabėgti nuo propagandinių klišių, kartais mus šantažuojančių net emociškai. Kaurismäki rodo ramius žmones, nelabai patrauklius interjerus, banalius veiksmus. Jo kamera stovi vietoje. Bet jausmai atsiranda, ir pradedi tikėti, kad sąžinės priekaištai – natūralus, įprastas dalykas, kad mūsų laikais, kai nugali tas, kuris rėkia garsiausiai, jie tiesiog neįkainojami.

Ironiškojo Corneliu Porumboiu filmo **„Švilpautojai“** (**LRT, 30 d. 23.15**) pagrindinis veikėjas – korumpuotas Bukarešto policininkas (puikusis Vladas Ivanovas) – atvyksta į gražiąją La Gomeros salą, norėdamas sutvarkyti vieną iš savo nešvarių reikalų. Tam policininkas turi išmokti vietinę švilpimo kalbą, kuria bendrauja banditai. Policininkas pasirengęs viskam, kad pelnytų lemtingos moters Gildos (Catrinel Marlon) meilę. „Švilpautojai“ – tai dinamiškas, ironiškas reginys, kai stebina kiekvienas siužeto posūkis, tai kinas, suteikiantis patį tikriausią laimės pojūtį, nes režisierius jaučiasi visiškai laisvas ir spjauna į šiuolaikinio kino madas bei kryptis, cituoja tai, kas jam patinka, ir tiesiog virtuoziškai į *film noir* apdarą įvelka filosofinę refleksiją apie meilę, kuri priverčia keisti save, o kartais net ir pasaulį. Paneigdamas pragmatišką mafijos amoralumą bei apsimetėlišką įstatymo sargų moralumą, Porumboiu ir jo herojus siekia būti laisvi nuo visuomenei primestų taisyklių.

Sunku būtų rasti laisvesnį režisierių už Johną Watersą. Kai 1972 m. jis sukūrė satyrinius „Rožinius flamingus“, įtakingasis „Variety“ rašė, kad tai „kvailiausias, niekšingiausias ir labiausiai atstumiantis visų laikų filmas“. 1990-aisiais pasirodęs **„Verksnys“** (**„LRT Plius“, 25 d. 21 val.**) tokių reakcijų jau nebesulaukė – Waterso provokacijos spėjo įgyti kultinio kempo statusą, o pats režisierius tapo „Kempo popiežiumi“. Dabar jis ne tik pripažintas kūrėjas, bet ir garsus bibliofilas, *stand-up* aktorius, meno kolekcininkas ir baigia rašyti pirmąjį romaną.

„Verksnys“ nukels į 1954-ųjų Baltimorę (visų filmų veiksmas rutuliojasi režisieriaus gimtajame mieste). Verksniu (Johnny Depp) pramintas mokyklos chuliganas yra našlaitis, jo nusikaltėliai tėvai sulaukė galo elektros kėdėje. Verksnys vilki juodą odinę striukę ir aptemptas kelnes, o tai sukelia dalies žmonių pasidygėjimą. Ypač tokių kaip mylimosios Alison senelė. Kai muzikos klube padorių šeimų vaikinai sukels muštynes, Verksnys atsidurs kalėjime...

Siužetas Waterso kine niekad nėra svarbiausias. Jo filmai rodo, kaip galima maištauti prieš tikrovę, ją nuosekliai provokuojant. Watersas įgijo katalikišką išsilavinimą, bet nuo mažų dienų jautėsi autsaideris, nekentė konformizmo ir konservatorių. Jo filmai kupini įtūžio dėl miesčionių moralės, bet kartu atlaidūs visiems, kurie bando gyventi savaip ir turi drąsos maištauti. Rudenį Lenkijoje filmų retrospektyvą pristatęs septyniasdešimt penkerių Watersas sakė, kad nori pamatyti visus filmus, susipažinti su visais žmonėmis, aplankyti kiekvieną šalį ir nežada švaistyti jam likusio laiko.

Tokių begalinių norų linkiu visiems žiemos švenčių išvakarėse. Ir tegu nelabai erzina iš ministrų ar politikų tvartelių sklindantys garsai – jie dar negreit taps žmonėmis.

Jūsų –
Jonas Ūbis

„Kino“ skaitymo malonumai

Pasirodė naujas žurnalo numeris

Vėžlienos sriubos? Demidovo blynelių su juodaisiais ikrais? Putpelių sarkofage, įdarytų žąsų kepenėlėmis ir triufeliais? O gal romo pyrago su figomis ir cukruotomis vyšniomis? Aišku, kiekvienas patiekalas bus serviruojamas su atitinkamu gėrimu... Tai tik dalis filmo „Babetės puota“ meniu. Visą rasite jau tradicija tapusioje kalėdinėje žurnalo temoje. Šįkart autorių prašėme pasvajoti, su kokiu režisieriumi jie norėtų pavakarieniauti. Nors viena jų teigia, esą šiame pasaulyje yra ir sukalbamesnių profesijų nei režisieriai bei kino kritikai, ir fantazijose jau beveik mato tarantiniškas kraujo upes už senas ir naujas nuodėmes, žiemos šventės – susitaikymo metas. Kita vertus, be kino nebūtų kino kritikos, o be jos gali išnykti ir pats kinas... Juk viena žiūrime, o kita skaitome.

Kritika gali būti negailestinga, bet gali ir iškelti į aukštumas, panardinti kūrinį į purvą arba uždėti jam karūną, sunaikinti kūrinio prasmes arba suteikti jam tokių, kokių jo autorius nė neįsivaizdavo. Ir tokia abipusė kritika bus teisinga. Dvejopas vertinimas reikalingas, nes visiškas jo nebuvimas reikštų kūrinio mirtį. Visą kino gyvavimo laiką kritikai su režisieriais flirtavo ir pykosi – juk namų be dūmų nebūna... Šiame numeryje turbūt daugiausia šurmulio sukels du požiūriai į Algimanto Puipos filmą „Sinefilija“. Ir gerai, vadinasi, apie jo filmus dar yra ką pasakyti ir parašyti. Juo labiau kad su režisieriumi pavakarieniauti norėtų ne viena kino kritikė.

Tačiau apžvelgiama ne tik „Sinefilija“. Paskaitę kitų autorių tekstus apie naujus Marijos Stonytės, Andriaus Blaževičiaus, Vytauto Puidoko ar Ramunės Rakauskaitės filmus suvoksite, kad kūrėjai savo kinu stengiasi formuoti visai kitokį žvilgsnį į mūsų realybę, nes ne viskas yra politika.

Šįkart iš arčiau pristatoma vengrų režisierė Ildikó Enyedi, o su jos kūryba turbūt niekas geriau nesupažindintų nei Živilė Pipinytė. Enyedi teigia, kad kino režisūra – geriausia pasaulyje profesija, leidžianti dezertyruoti iš nuosavo gyvenimo ir kartu užtikrinanti asmeninę raidą, kad jokia kita profesija neleidžia jungti kraštutinumų – įžengti su kino kamera į proziškas vietas ir jose ieškoti atsakymų į gilius filosofinius klausimus. Aišku, tam reikalingas ir talentas, ir vidinė gelmė.

Tačiau kino magiją kuria ne tik režisieriai, bet ir aktoriai, užtat ne veltui artėjant metų pabaigai siūlome paskaityti jautrų Izoldos Keidošiūtės atsisveikinimą su Jeanu-Pauliu Belmondo.

Šventiniame numeryje netrūks ir egzotikos – Deimantas Valančiūnas supažindina su Indijos siaubo kino istorija... Ir kas galėjo pagalvoti? Turbūt artimiausiu metu nesitikėjome ir keturių valandų filmo apie profesorių Vytautą Landsbergį, bet štai Sergejus Loznica užsispyrė ir tokį sukūrė. Pirmaisiais įspūdžiais apie filmą dalijasi Renata Šukaitytė. Laukti liko ne tiek ir daug – filmas „Mr. Landsbergis. Sugriauti blogio imperiją“ kinuose pasirodys sausio 13-ąją.

Tačiau pirmiausia galite atsiversti feljetoną, įsipilti mėgstamo gėrimo ir pakelti taurę už visų metų kiną bei kritiką. Jaukių ir taikių!

„Kinas“

Parodos

Vilnius

Nacionalinė dailės galerija
Konstitucijos pr. 22
Naujas žvilgsnis į XX a. II pusės – XXI a. Lietuvos dailę
Tarptautinė paroda „Jonas Mekas ir Niujorko avangardas“
Projekto „Kažkoks keistas menas“ dalyvių paroda „O kur žmonės?“

Radvilų rūmų dailės muziejus
Vilniaus g. 24
Aldo Giannotti paroda „Muziejus performanse“
Paroda „Protesto menas: sovietmečio nepaklusnieji“ (Vladimiro Tarasovo Lietuvos nacionaliniam dailės muziejui dovanota kolekcija)

Vilniaus paveikslų galerija
Didžioji g. 4
Paroda „Pranciškus Smuglevičius. Nuo antikinės Romos iki Vilniaus universiteto“
iki 31 d. – paroda „*Hommage* donatoriams. Vilniaus paveikslų galerijos pradžia“

Taikomosios dailės ir dizaino muziejus
Arsenalo g. 3A
Paroda „Kasdienybės architektės. Gyvenamųjų interjerų baldų dizainas. 1959–1984“
Agnės Kuzmickaitės paroda „Drugelio efektas“

V. Kasiulio dailės muziejus
A. Goštauto g. 1
Paroda „Moterys menininkės tarpukario Vilniuje: tarp lūkesčių ir galimybių“
Paroda „Veidai ir dvasios“, skirta Antano Mončio 100-osioms gimimo metinėms

Lietuvos nacionalinis muziejus
Arsenalo g. 1
XI Baltijos medalių trienalė
iki 31 d. – masinių trėmimų pradžios 80-osioms metinėms skirta paroda „Negalėjau neparašyti“: pasakojimas apie tremtį“

Senasis arsenalas
Arsenalo g. 3
iki 31 d. – paroda „Ar galima šnekėtis man su jais?“

Istorijų namai
T. Kosciuškos g. 3
Paroda „Deivės ir kariai: Marijai Gimbutienei – 100“
„Ką slepia sarkofagas: Senovės Egipto mumijų tyrimai“
Lietuvos totorių religinių knygų paroda „Maldos, burtai ir šafranas“

Gedimino pilies bokštas
Arsenalo g. 5
Gedimino pilies bokšto ekspozicija

Vilniaus gynybinės sienos bastėja
Bokšto g. 20 / 18
iki 31 d. – paroda „Nuo titnago iki parako: ginklai amžiams bėgant“

Kazio Varnelio namai-muziejus
Didžioji g. 26
iki 31 d. – Rimanto Dichavičiaus fotografijų paroda „Vardai, tapę mūsų laiko ženklais“

Signatarų namai
Pilies g. 26
Ekspozicija „XX a. pradžios tautinio atgimimo ir nepriklausomos Lietuvos valstybės atkūrimo istorija (1900–1918)“

Valdovų rūmai
Katedros a. 4
Dr. Prano Kiznio paveikslų galerija
Vieno šedevro tarptautinė paroda „Šlovingas, didis ir neregėtas įvykis: 1611 m. Maskvos caro priesaika“
Vieno šedevro tarptautinė paroda „Kunigaikščio Boguslavo Radvilos portretas“
Tarptautinė paroda „Kad tėvynė gyvuotų. Lietuva ir Lenkija 1791 m. konstitucijos epochoje“

Bažnytinio paveldo muziejus
Šv. Mykolo g. 9
Paroda „Šv. Dominykas ir šv. Hiacintas Lietuvoje: aštuoni atminties šimtmečiai“
Paroda „Štai žvaigždė! Gimimo scena: nuo Alpių kalnų iki Baltijos jūros“

MO muziejus
Pylimo g. 17
Fotografijos paroda „Permainų šventė“
„Jaunojo tapytojo prizo“ konkurso dalyvių paroda

Lietuvos meno pažinimo centras „Tartle“
Užupio g. 40
Paroda „Laisvėje ir nelaisvėje. Lietuvos dailė 1945–1990“

Vilniaus muziejus
Vokiečių g. 6
Paroda „Neįgyvendinti XX amžiaus Vilniaus projektai“

VDA parodų salės „Titanikas“
Maironio g. 3
Paroda „Mados dizaino pasakojimai“
iki 31 d. – Aušros Vaitkūnienės darbų paroda „Pripučiamas meno muziejus“

VDA galerija „Artifex“
Gaono g. 1
Aisčio Mickevičiaus paroda „Būtasis laikas“

VDA parodų erdvė „Kreatoriumas / meno krosnys“
Maironio g. 6
iki 31 d. – Šarūno Baltrukonio ir Manto Valentukonio paroda „Texture Pack“

A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“
Dominikonų g. 15
Dailininkų Tamošaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai

Adomo Galdiko muziejus
Arklių g. 20–1
Paroda „Žvelgiu į peizažą...“

Prospekto fotografijos galerija
Gedimino pr. 43
Tado Kazakevičiaus fotografijų paroda „Pernykštis sniegas“

Vilniaus fotografijos galerija
Stiklių g. 4
Mildos Kiaušaitės (fotografijos) ir Dovilės Zelčiūtės (tekstas) paroda „Palengva (ati) tirpsta“

Pamėnkalnio galerija
Pamėnkalnio g. 1
Justino Vaitiekūno kūrybos paroda „Auksinis laikas. Albedo“

Galerija „Vartai“
Vilniaus g. 39
Grupinė paroda „Odd Attractor“ (Viltės Bražiūnaitės, Tomo Sinkevičiaus, Vikos Prokopavičiūtės kūriniai)

Šv. Jono gatvės galerija
Šv. Jono g. 11
Edmundo Frėjaus (1949–2009) atminimui skirta paroda „Istorijos sugrįžimas“
Jolantos Sendaitės-Paulauskienės paroda-eksperimentinė laboratorija „Kismas/Flux Mindset“

Galerija „Arka“
Aušros Vartų g. 7
Martyno Gedimino darbų paroda „Linkėjimai“
iki 31 d. – paroda „Vladislovas Starevičius – animacijos pasaulio pionierius“ (Torūnės šiuolaikinio meno centras)
iki 31 d. – Vaivos Kovieraitės-Trumpės eksperimentinės grafikos paroda „Kitos vietos / The Other Places“

Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejus
Pilies g. 40
Paroda „Puškinai svečiuose pas Šlapelius“
Muziejaus rūsio galerijoje – paroda „Šv. Varvaros (Barboros) koplyčios fasado ikonos bei interjero vitražas“

(AV17) galerija
Totorių g. 5
Krzysztofo Franaszeko paroda „Pagautieji paviršiai“

Vilniaus rotušė
Didžioji g. 31
iki 31 d. – Ivos Mrázkovos paroda „Erdvės poezija“
iki 31 d. – Aistės Kisarauskaitės paroda „Tobula vieta gyventi“
nuo I. 4 d. – Peeterio Krosmanno tapybos paroda „Druska ir pipirai“
nuo I. 4 d. – Jono Daniliausko tapybos paroda „Arklio pabučiavimas“

Jono Meko vizualiųjų menų centras
Malūnų g. 8
Paroda „Jurgis Mačiūnas. Fluxus biografika“

Teatro, muzikos ir kino muziejus
Vilniaus g. 41
Ekspozicija „Laisvas kinas. 1990–2020“
Paroda „Gražina ir drakonas“

Samuelio Bako muziejus
Naugarduko g. 10 / 2
Paroda ,,Arbit Blatas: modernistas teatro aplinkoje“
Angelikos Sher (Izraelis) darbų paroda „Eglė žalčių karalienė“

Vilniaus Gaono žydų istorijos muziejus
Pamėnkalnio g. 12
Holokausto ekspozicija

Energetikos ir technikos muziejus
Rinktinės g. 2
Fotografijų paroda „Uždaros teritorijos: tėkmėje“

Čiurlionio namai
Savičiaus g. 11
iki 31 d. – Audronės Zupkienės paroda „Siuvinėtas Čiurlionis“

S. Vainiūno namai
A. Goštauto g. 2
Aloyzo Stasiulevičiaus darbų paroda „Harmonija“

Lietuvos Respublikos Seimas
Gedimino pr. 53
Romualdo Kuncos (1935–2011) darbų paroda „Peizažai, portretai, natiurmortai“

Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka
Gedimino pr. 51
Ievos Naginskaitės (1921–2012) kūrybos retrospektyva „Ką padarė žirklės“
Paroda „Theatrum libri“

Vrublevskių biblioteka
Žygimantų g. 1
Agnės Sedleckės piešinių paroda „Metai“

Lietuvos medicinos biblioteka
Kaštonų g. 7
Michailo Aizeno fotografijų paroda „Pakeleiviai ir stebėtojai“

Kultūros kompleksas „Sodas 2123“
Vitebsko g. 21
Paroda „Lavkė. Lėta smėlėta ekspedicija“

Galerija „Atletika“
Vitebsko g. 21
Andrėjos Šaltytės darbų paroda „Kijevo liežuvis“

Galerija „Tsekh“
Vytenio g. 6
Evgenijaus Mermano (Izraelis) darbų paroda

GODÒ galerija
Malūnų g. 6A–12
Menininkų judėjimo „SinThesis Gang“ paroda

„Editorial“ projektų erdvė
Latako g. 3
Paroda „Gulbės, torsai, hologramos“

Antakalnio galerija
Antakalnio g. 86
Mikalojaus Povilo Vilučio paroda „Grožis“

Lietuvos nacionalinė filharmonija
Aušros Vartų g. 5
Ričardo Garbačiausko ir fotografo Remigijaus Treigio darbų paroda

Galerija „apiece“
M.K. Čiurlionio g.
Vytauto Gečo vieno kūrinio paroda „romance & junction“

Kaunas

Nacionalinis M.K. Čiurlionio dailės muziejus
V. Putvinskio g. 55
M.K. Čiurlionio tapybos ir grafikos darbai
Ekspozicija „Lietuvos dailė XIV–XIX a.“
Paroda „3 x 9 = XXVII: Knygos mėgėjų draugijai – 90“
Paroda „Lietuviški naujametiniai ir kalėdiniai atvirukai, leisti sovietiniu laikotarpiu“

Kauno paveikslų galerija
K. Donelaičio g. 16
Bendruomenių platformos „Mažosios istorijos“ paroda „Banga“: žmonių balsų kanalas“

A. Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejus
V. Putvinskio g. 64
Evaldo Pauzos paroda „Pienių vynas, arba Žmuidzinavičius ir kiti kareivėliai“

Adelės ir Pauliaus Galaunių namai
Vydūno al. 2
Rymanto Penkausko ir Antano Andziulio darbų paroda „Atminties ženklai“

Istorinė Lietuvos Respublikos Prezidentūra
Vilniaus g. 33
Paroda „Atiduok, ką privalai: 1920–1940 metų Lietuvos Respublikos valstybiniai apdovanojimai“

Maironio lietuvių literatūros muziejus
Rotušės a. 13
iki 31 d. – paroda „Aš neklajoti negaliu“. Vytauto Mačernio archyvo įdomybės“
iki 31 d. – paroda „Leiskit pranešti, man jau 100 metų!“, skirta Jaroslavo Hašeko romano „Šauniojo kareivio Šveiko nuotykiai“ išleidimo 100-mečiui

Galerija „Meno parkas“
Rotušės a. 27
Eugenijaus Varkulevičiaus personalinė paroda „Kaunas-Berlynas-Niujorkas-Kaunas“

Parko galerija
M. Valančiaus g. 6
Paroda „Piešinys. Pastelė. Akvarelė“

Kauno fotografijos galerija
Vilniaus g. 2
Portretų paroda „Arnold Newman: Masterclass“

Nacionalinis Kauno dramos teatras
Laisvės al. 71
Paroda „Jonas Jurašas. Būties kaina“

J. Zikaro namai
J. Zikaro g. 3
Atnaujinta J. Zikaro darbų ekspozicija

Lietuvos švietimo istorijos muziejus
Vytauto pr. 52
Marco Chagallo darbų paroda „Anticipation of miracle“

Kauno IX forto muziejus
Žemaičių plentas 73
Paroda „Istorijos lūžiai. Vietos atspindžiai“

Klaipėda

KKKC parodų rūmai
Didžioji Vandens g. 2
Raimondo Navakausko ikonų paroda „Langas“
Baltarusijos šiuolaikinio meno paroda „Raudonoji linija“
Valentyno Odnoviuno paroda „Nuosekli fiksacija“

Klaipėdos galerija
Bažnyčių g. 6
Rūtos Eidukaitytės, Aušros Jasiukevičiūtės ir Daivos Kairevičiūtės jungtinė tapybos, grafikos ir skulptūrinės formos paroda „3“

Laikrodžių muziejus
Liepų g. 12
Ekspozicija „Laikrodžių konstrukcijų istorija nuo seniausių laikų iki nūdienos ir laikrodžių formų raida nuo renesanso iki moderno“
Paroda „Laikrodžiai – karališkieji dailės simboliai“

Baroti galerija
Didžioji Vandens g. 2
Rodiono Petrovo „Grupinė paroda“

Galerija „Si:said“
Daržų g. 18
Grupinė paroda „Ultramarinas“ (Raimondas Daukša, Juozapas Kalnius, Rolandas Marčius, Gintautas Trimakas)

Šiauliai

„Laiptų“ galerija
Žemaitės g. 83
Raimondo Navakausko tapybos paroda „Mano ikonos“
Tarptautinė miniatiūrų paroda „Jau atvažiuoja Šv. Kalėda“

Dailės galerija
Vilniaus g. 245
Pauliaus Makausko fotografijų paroda „Naujos jūros“

Panevėžys

Panevėžio miesto dailės galerija
Respublikos g. 3
Keramikos paviljone – Remigijaus Kriuko stiklo meno paroda „Mažojo Karaliaus Visata. Epizodas Nr. 1“

Fotografijos galerija
Vasario 16-osios g. 11
Šiaurės Lietuvos fotomenininkų asociacijos grupinė paroda „Laisvai“

Palanga

Palangos gintaro muziejus
Vytauto g. 17
Atkurtų Grafų Tiškevičių rūmų istorinių interjerų ekspozicija
Gintaro ekspozicija „Nuo gintaro susidarymo iki unikalių šiuolaikinių gintaro dirbinių“
Raudondvario grafo Benedikto Henriko Tiškevičiaus istorinių fotografijų paroda „Nenuilstamos horizonto paieškos, arba Keliautojo dienoraštis“ iš LNDM rinkinių
iki 31 d. *Koplyčios parodų salėje* – Vitos Pukštaitės-Bružės personalinė paroda-juvelyrinė instaliacija „Po saule“

Antano Mončio namai-muziejus
S. Daukanto g. 16
Lauros Guokės portretinė instaliacija „Antanas Mončys (1921–1993)“

Trakai

Galerija „Fojė“
Vytauto g. 69
iki 31 d. – Gintauto Vaičio tapybos paroda „Spalvos ir struktūros“

Telšiai

VDA Telšių galerija

Kęstučio g. 3

Paroda „90 eksponatų“

Utena

Laisvės kovų muziejus

Stoties g. 39

Česlovo Lukensko kūrinių paroda „Deguliai (Cremates). III. 2017–2021“

Spektakliai

Vilnius

Lietuvos nacionalinis operos ir baleto teatras

29–31 d. 18.30, I. 2 d. 18 val. – G. Verdi „TRAVIATA“. Muzikos vad. ir dir. R. Šumila, dir. J. Geniušas, rež. F. Ceresa, scenogr. T. Santi, šviesų dail. L. Kleinas, kost. dail. G. Palella, choreogr. M. Agatiello, choro meno vad. Č. Radžiūnas. Atlikėjai J. Gedmintaitė, V. Miškūnaitė, M. Spadaccini, M. Vitulskis, V. Juozapaitis, A. Malikėnas, K. Smoriginas, R. Šilinskaitė, I.B. Juozapaitytė, M. Pleškytė, M. Jankauskas, R. Karpis, L. Norvaišas ir kt.

Lietuvos nacionalinis dramos teatras

29 d. 19 val. *Naujojojoje salėje* – L. Adomaičio „ALISA“. Rež. A. Obcarskas

Valstybinis jaunimo teatras

28 d. 18.30 *Salėje 99* – „ŽMOGUS IŠ ŽUVIES“ (pagal A. Vološinos pjesę).
Rež. E. Švedkauskaitė
30, 31 d. 17 val. – „PUIKUS NAUJAS PASAULIS“ (pagal A. Huxley knygą).
Rež. G. Varnas

Vilniaus mažasis teatras

29 d. 18.30 – A. Čechovo „TRYS SESERYS“. Rež. R. Tuminas
30 d. 18.30 – Žemaitės „MARTI“. Rež. G. Tuminaitė, dramaturgė P. Pukytė
I. 7 d. 18.30 – S. Becketto „BELAUKIANT GODO“. Rež. R. Tuminas

Oskaro Koršunovo teatras

30 d. 19 val. *Trakų kultūros rūmuose* – PREMJERA! Ž. Beniušio ir R. Barranco „ODISĖJA“. Rež. Ž. Beniušis, scenogr. V. Strigunkovas, kost. dail. D. Urbonavičiūtė, šviesų dail. V. Latonas. Vaidina A. Pocius, S. Gedgaudaitė, S. Ambrozaitis, J. Korpačiova, D. Kulionytė, Dž. Gvozdinskas, K. Norvilas, D. Starkauskas

Lietuvos rusų dramos teatras

29, 30 d. 18.30, 31 d. 18 val. – G. Gorino „ATMINIMO MALDA“ (Š. Aleichemo kūrinių motyvais). Rež. V. Gurfinkelis

Vilniaus teatras „Lėlė“
Mažoji salė

29 d. 18.30 – „DORIANO GRĖJAUS PORTRETAS“ (O. Wilde’o romano motyvais). Rež. G. Radvilavičiūtė

„Menų spaustuvė“

28–30 d. 19 val. – šokio mini festivalis „Pūga“
30 d. 19 val. *Juodojoje salėje* – „ŽAIDIMAS BAIGTAS“. Autoriai L. Liepaitė, A. Gudaitė, L. Žakevičius, P. Laurinaitis, A. Gecevičius (urbanistinio šokio teatras „Low Air“)

Kaunas

Nacionalinis Kauno dramos teatras

28 d. 18 val. *Didžiojoje scenoje* – F. Dürrenmatto „SENOS DAMOS VIZITAS“. Rež. A. Giniotis
29, 30, 31 d. 12 val., I. 2 d. 14 val. *Mažojoje scenoje* – PREMJERA! „PAŠTININKAS IR SERBENTAI“ (pagal D. Zavedskaitės knygą). Rež. E. Kižaitė
29 d. 18 val. *Rūtos salėje* – „VASARVIDIS“ (pagal W. Shakespeare’o „Vasarvidžio nakties sapną“). Rež. E. Kižaitė
30 d. 19 val. *Ilgojoje salėje* – PREMJERA! I. Vyrypaevo „VASAROS VAPSVOS GELIA MUS NETGI LAPKRITĮ“. Rež., dail. N. Maglakelidzė (Sakartvelas). Vaidina D. Svobonas, G. Petkutė, S. Šidlauskas
31 d. 18 val. *Didžiojoje scenoje* – H. Ibseno „PERAS GIUNTAS“. Rež. C. Polgár
I. 2 d. 12 val. *Ilgojoje salėje* – „EMILIŲ EMILIS“. Rež. A. Gornatkevičius. Atlikėjai G. Šepliakovaitė, M.K. Gotbergas, P. Jatkevičius, D. Pabarčius, A. Alešiūnas

Kauno valstybinis muzikinis teatras

26, 27, 29, 30 d. 18 val., 31 d. 19 val. – G. Verdi „TRAVIATA“. Dir. J. Geniušas

Kauno kamerinis teatras

29 d. 18 val. – „TIKSLAI IR UŽDAVINIAI“. Rež. K.M. Kulinič
31 d. 19 val. – Naujametinis vakaras. „BOWEL“. Rež. N. Jasinskas

Kauno lėlių teatras

26 d. 12, 14, 16 ir 18 val., I. 2 d. 12, 14 val., 8, 9 d. 12 val. – „PRINCESĖS GIMTADIENIS“. Rež. A. Stankevičius

Klaipėda

Klaipėdos valstybinis dramos teatras

27 d. 18.30 *Kamerinėje salėje* – poezijos ir muzikos improvizacijų vakaras „Jausmų džiazas“
28 d. 18.30 *Didžiojoje salėje* – PREMJERA! „BORISAS GODUNOVAS“ (pagal A. Puškiną). Rež. J. Klata, scenogr., šviesų ir kostiumų dail. J. Łagowska, choreogr. M. Prusakas. Vaidina D. Meškauskas, D. Kulionytė, J. Vanžodytė, J. Baranauskas, I. Reklaitis, V. Jočys, R. Pelakauskas, K. Macijauskas, M. Urbonas ir kt.
29 d. 18 val. *Mažojoje salėje* – N. de Poncharra „ŽIURKIAGALVIAI“. Kūrybinė komanda: V. Masalskis, D. Želvys, P. Pinigis, L. Akstinaitė
30 d. 18.30 *Kamerinėje salėje* – „SPĄSTAI“. Idėjos aut. J. Trimakaitė, K. Mauruševičiūtė.
31 d. 20 val. – A. Smilgevičiūtė ir grupė „Skylė“. Atlikėjai A. Smilgevičiūtė (vokalas), R. Radzevičius (vokalas, akustinė gitara), G. Žilys (bosinė gitara), M. Kodis (akordeonas), S. Žeimys (mušamieji)

Klaipėdos muzikinis teatras

29 d. 18.30 *Žvejų rūmuose* – J. Offenbacho „ORFĖJAS PRAGARE“. Muzikos vad. ir dir. T. Ambrozaitis

Šiauliai

Šiaulių dramos teatras

26 d. 11 val. – „BEBENČIUKAS IR LAUMĖ“ (K. Kubilinsko ir P. Cvirkos pasakų motyvais). Rež. I. Norkutė
31 d. 19 val. – PREMJERA! „PUARO“ (pagal A. Christie). Rež. G. Aleksa, dail. M. Arlauskas, komp. J. Tulaba. Vaidina J. Bindokas, D. Jančiauskas, J. Žibūda, N. Bėčiūtė, M. Geštautaitė-Čižauskienė, G. Ramoškaitė-Jokubauskė, S. Norgaila, M. Vaitkevičius, M. Jurevičius, A. Gendvilas, N. Mirončikaitė

Panevėžys

Juozo Miltinio dramos teatras

26 d. 18 val. – PREMJERA! N. Gogolio „APSIAUSTAS“. Rež. K. Siaurusaitytė, scenogr., kost. dail. A. Gudas, komp. V. Kisevičius, šviesų dail. P. Jakubėnas, videomeninkai P. Jakubėnas ir A. Gudas. Vaidina I. Brikė, A. Povilauskas, J. Čepulis, G. Žiogas, L. Martinonytė, R. Teresas (Miltinio laboratorija)
28 d. 18 val. *Mažojoje salėje* – W. Russello „MOTERIMS IR JŲ VYRAMS“. Rež. L. Kondrotaitė
29 d. 18 val. – V. Šukšino „PAŠNEKESIAI MĖNESĖTĄ NAKTĮ“. Rež. K. Siaurusaitytė
30 d. 18 val., 31 d. 19 val. – „VOLPONĖ“ (pagal B. Jonson pjesę). Rež A. Giniotis
I. 2 d. 14 val. – „TIKROS PASAKOS“ (pagal E. Favilli ir F. Cavallo knygą „Vakaro istorijos mergaitėms maištininkėms“). Rež. Ž. Mičiulytė

Koncertai

Lietuvos nacionalinė filharmonija

26 d. 12 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – koncertas visai šeimai „Ąžuoliuko“ Kalėdos“. Berniukų ir jaunuolių choras „Ąžuoliukas“ (meno vad. ir vyr. dir. V. Miškinis), Pasvalio mišrus choras „Canticum novum“ (vad. R. Mitkus), Šiaulių kultūros centro kamerinis mišrus choras „Atžalynas“ (vad. M. Žalalis), Panevėžio muzikinio teatro simfoninio orkestro styginių grupė (vad. V. Kapučinskas). Solistai I. Anankaitė (sopranas), I.B. Juozapaitytė (mecosopranas), V. Bartušas (kontratenoras), V. Bemovas (tenoras), S. Zonys (baritonas), J. Daunytė (arfa), R. Mitkus (vargonai). Dir. V. Miškinis. Programoje C. Saint-Saënso, J. Naujalio kūriniai
26 d. 19 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – orkestro muzikos koncertas „Kalėdos su Lietuvos kameriniu orkestru“. Lietuvos kamerinis orkestras (meno vad., solistas ir dir. S. Krylovas (smuikas; Rusija, Italija). Programoje J. Haydno, E. Balsio, F. Latėno, Á. Piazzollos kūriniai
27 d. 19 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – „Karalienės šešetas švenčia Kalėdas“. Vokalinis ansamblis „Queen’s Six“ (D. Britanija): E. Paul (mecosopranas), T. Carlestonas (kontratenoras), N. Maddenas, D. Blandas (tenorai), A. Thompsonas, S. Whiteley (bosai-baritonai). Programoje populiarios kalėdinės giesmės, M. Tormé, H. Martino, R. Blane’o, L. Andersono, P. McCartney, B.E. Kingo, S. Wonderio, M. Jacksono,J.L. Pierpointo, A. Manzanero, A. Ramirezo ir kt. kūriniai
28 d. 18.30 *Klaipėdos koncertų salėje*,
31 d. 18 ir 20 val. *Vilniaus universiteto Šv. Jonų bažnyčioje* – naujametis vakaras „Atsisveikinimo simfonija Naujiesiems“. Lietuvos kamerinis orkestras (meno vad., solistas ir dir. S. Krylovas (smuikas; Rusija, Italija). Solistai Dž. Bidva, I. Pranskutė, S. Tankevičius, K. Tumosa (smuikai). Programoje A. Vivaldi, J. Haydno kūriniai
29 d. 19 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – kamerinės muzikos koncertas „Čiurlionio kvartetas ir Lukas Geniušas“. Čiurlionio kvartetas, L. Geniušas (fortepijonas). Programoje J. Brahmso, G. Gershwino, C. Francko kūriniai
30 d. 19 val. *Kaišiadorių katedroje* – Čiurlionio kvartetas. Dalyvauja D. Puišys (baritonas)
30 d. 19 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – orkestro muzikos koncertas „Rhapsody in Jazz“. Valstybinis pučiamųjų instrumentų orkestras „Trimitas“ (meno vad. ir vyr. dir. L. Karlssonas, vad. A. Kučinskas), P. Geniušas (fortepijonas), R. Savickas (klarnetas). Dir. K. Variakojis. Programoje G. Gershwino, I. Stravinskio, E. Satie ir kt. kūriniai
29 d. 19 val. *Druskininkų „Dainavos“ mokymo centre*, 31 d. 19 val. *Vilniaus Gaono žydų istorijos muziejuje* – Naujametis vakaras su Vilniaus kvartetu. Valstybinis Vilniaus kvartetas, R. Valuntonis (fortepijonas), D. Bagurskas (kontrabosas). Programoje W.A. Mozarto, F. Schuberto kūriniai
29 d. 18 val. *Alytaus kultūros centre*,
30 d. 18 val. *Kauno valstybinėje filharmonijoje*, 31 d. 19 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – naujametis vakaras „Simfoninė salvė Naujiesiems“. Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras. Solistė J. Gringytė (mecosopranas). Dir. M. Pitrėnas. Koncertą veda J. Grickevičius. Programoje Ch. Ruperto, M. de Fallos, E. Chabrier, A. Lara, G. Giménezo, L. Bernsteino, Ch. Gounod, G. Bizet kūriniai

Vilnius

Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras

26 d. 19 val. *Valdovų rūmuose* – LVSO kalėdinis koncertas „Gražiausios operų arijos“. O. Kolobovaitė (sopranas), L. Mikalauskas (bosas), Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras. Dir. G. Rinkevičius. Programoje W.A. Mozarto, G. Verdi, G. Pucinni, G. Rossini, G. Donizetti, Ch. Gounod irA. Dvořáko operų arijos
27 d. 19 val. *Valdovų rūmuose* – „Merūnas Vitulskis: šventinių operų perlai“. M. Vitulskis (tenoras), Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras. Dir. G. Rinkevičius. Programoje G. Rossini, G. Puccini, G. Verdi, R. Leoncavallo ir kt. kompozitorių operų arijos
29 d. 19 val. *Valdovų rūmuose* – simfoninis koncertas „Viva la diva“. Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras. Solistės O. Kolobovaitė, I. Prudnikovaitė ir E. Sašenko. Dir. G. Rinkevičius

Valdovų rūmai

28 d. 19 val. *Didžiojoje renesansinėje menėje* – „Ciacconas & Folias. Virtuoziška italų baroko muzika“. Atlikėjai senosios muzikos ansamblis „Canto Fiorito“: R. Dubinskaitė (mecosopranas), R. Calveyra (cinkas, išilginės fleitos), M. Testori (barokinė violončelė), D. Pozzi (klavesinas). Programoje C. Monteverdi, G. Frescobaldi, B. Ferrari, T. Merula, P. Bellinzani, N. Matteis, A. Corelli kūriniai
30 d. 19 val. *Didžiojoje renesansinėje menėje* – koncertas „Salve Musa, Vivat Musica“. Atlikėjai M. Rubackytė (fortepijonas; Lietuva, Prancūzija, Šveicarija), I. Prudnikovaitė (mecosopranas), S. Poška (fortepijonas). Programoje P. Čaikovskio, M. Musorgskio, C. Debussy, I. Albénizo, M. de Fallos kūriniai

Šv. Kotrynos bažnyčia

27 d. 19 val., 28 d. 19, 21.30 – „Martynas Levickis. Vivaldi – The Four Seasons“. Atlikėjai M. Levickis (akordeonas), kamerinis ansamblis „Mikroorkéstra“, Ch. Rubensas (gitara). Programoje A. Vivaldi „Keturi metų laikai“
30 d. 21 val. – „Monika Linkytė ir styginių kvintetas“. Atlikėjai M. Linkytė, T. Dičiūnas (fortepijonas), styginių kvintetas
31 d. 17, 20 val. – „Svaiginanti muzika Naujiesiems“. Atlikėjai Ch. Ruebensas (gitara), G. Gelgotė (sopranas), Šv. Kristoforo kamerinis orkestras. Dir. M. Barkauskas. Programoje A. Vivaldi, G.F. Händelio, W.A. Mozarto, L. Bernsteino kūriniai

Lietuvos kamerinis orkestras ir Sergejus Krylovas D. Matvejevo nuotr.

Prenumeruodami palaikote autorius ir kūrėjus

Nuo 2022 m. sausio teikiame elektroninės versijos (PDF) prenumeratos paslaugą.

El. prenumeratos kainos: 10 mėn. – 50 Eur, 6 mėn. – 30 Eur, 3 mėn. – 20 Eur.

Užsiprenumeruoti el. savaitraščio „7 meno dienos“ versiją paprasta:

1. Atlikite pasirinkto dydžio (50, 30 ar 20 Eur) pavedimą į sąskaitą banke. **Gavėjas:** VšĮ „7 meno dienos“, sąsk. Nr. LT297044060007812538, **mokėjimo paskirtis**: El. VERSIJOS PRENUMERATA.

2. Pavedimo išrašą atsiųskite redakcijai adresu *redakcija@7md.lt*.

3. Nurodykite, kokiu elektroniniu adresu siųsti užprenumeruotą leidinio PDF.
* Prenumerata įsigalios nuo kito mėnesio pradžios.
** Šiuo būdu galima užsisakyti tik elektroninę leidinio versiją, PDF formatu.

Įprastą popierinį leidinį galima užsisakyti:
PRENUMERUOTI.LT: 1 mėn. – 7,20 Eur, 3 mėn. – 21,60 Eur, 6 mėn. – 43,20 Eur, 10 mėn. – 72,00 Eur.

„Lietuvos pašto“ skyriuose, telefonu 8 700 55 400 bei *PRENUMERUOK.LT*: 1 mėn. – 7,34 Eur, 3 mėn. – 22,03 Eur, 6 mėn. – 44,06 Eur, 10 mėn. – 73,44 Eur.

Savaitės filmai

Benedeta ****

XVII amžius. Toskanos moterų vienuolyne gyvena Benedeta Karlini (Virginie Efira). Nuo paauglystės moteris patiria itin tikroviškas ir neretai sukrečiančias religines bei erotines vizijas. Vienuolė taip pat teigia galinti daryti stebuklus. Charizmatiška moteris greitai išsikovoja privilegijuotą vietą vienuolyno hierarchijoje. Tačiau netikėtai atsiradęs ir viską užgožęs potraukis jaunai vienuolei Bartolomėjai (Daphne Patakia) sutrikdo Benedetos vidinę ramybę. Jei abatė (Charlotte Rampling) arba nuncijus (Lambert Wilson) sužinotų apie šį moterų ryšį, kiltų skandalas, galintis sukrėsti Bažnyčią. Jausmams tarp dviejų moterų kaistant, gandai apie netinkamą Benedetos elgesį neišvengiamai pasiekia aukščiausius Italijos bažnyčios sluoksnius. Prasideda intrigų, spąstų ir išdavysčių kupinas žaidimas, galintis pasibaigti tik dviem būdais: arba Benedetos pergale, arba visišku jos sunaikinimu. Paulo Verhoeveno filmo pagrindas – Judith C. Brown knyga „Vienuolės lesbietės gyvenimas Italijoje Renesanso laikais“. (Prancūzija, Belgija, Nyderlandai, 2021)

Drive My Car *****

Aktorius ir teatro režisierius Jusukė Kafuku (Hidetoshi Nishijima) prieš dvejus metus neteko žmonos Oto (Reika Kirishima). Nors dar nėra visiškai susitaikęs su šiuo asmeniniu smūgiu, jis sutinka statyti Čechovo pjesę „Dėdė Vania“ Hirošimos festivaliui. Čia Kafuku susipažįsta su Misaki (Toko Miura), kuri paskiriama jam kaip vairuotoja. Santūri jauna moteris vežioja menininką į darbą ir iš darbo raudonu automobiliu „Saab 900“. Keliaudami kartu, jie nenoriai pradeda vienas kitam atsiverti. Ryûsuke Hamaguchi filmas sukurtas pagal Haruki Murakami apsakymą „Vyrai be moterų“. (Japonija, 2021)

Matrica. Prisikėlimas ***

Tai naujas mokslinės fantastikos serijos „Matrica“ filmas, kuriame Keanu Reevesas ir Carrie-Anne Moss sugrįš kaip Neo ir Trinity, nors jų personažai mirė ankstesniame filme „Matrica. Revoliucijos“. Naujausiame filme taip pat pasirodys jaunas Morfėjus, kurį vaidina Yahya Abdul-Mateenas II („Akvamenas“, „Sergėtojai“). Be to, sugrįžta iš ankstesnių filmų pažįstami Niobė (Jada Pinkett Smith), Merovingas (Lambert Wilson) ir agentas Džonsonas (Daniel Bernhardt). Apie siužetą kol kas žinoma mažai, bet į praeitį nebus grįžtama. Spekuliacijos ir gandai vis dėlto sukasi apie keliones laiku, apsikeitimą kūnais, naująją Matricą, kurią gali tekti net apsaugoti, ir metasiužetą, kuriame pirmieji trys filmai egzistuoja kaip „Matrica. Prisikėlimas“ dalis. Iš Lanos Wachowski filmo anonso susidaro įspūdis, kad galime tikėtis daug specialiųjų efektų. (JAV, 2021)

Paryžius. 13-as rajonas ****

Naujausio Jacques'o Audiard'o filmo veiksmas vyksta tarp Paryžiaus dangoraižių ir daugiabučių esplanadų, socialistų sumanytoje 7-ojo dešimtmečio utopijoje, kurią prarijo ateities dykuma. Griežtos brutalistinės architektūros fone personažų jausmai ir kūnai atrodo itin trapūs ir pažeidžiami. Emili (Lucie Zhang) ieškojo kambarioko, bet rado meilę be atsako. Kamilis (Makita Samba), išgyvenantis gedulą, bėga nuo savo jausmų, kol susipažįsta su Nora (Noémie Merlant), kuri yra apsėsta Amber (Jehnny Beth), paslaptingos merginos, dirbančios pornografijos portale. Šis pasaulis nėra skirtas laimei, bet vis tiek gali pasisekti. (Prancūzija, 2021)

Prancūzijos kronikos iš Liberčio, Kanzaso vakaro saulės ****

„Prancūzijos kronikos“ – Amerikos išeivių žurnalas, leidžiamas įsivaizduojamame XX a. Prancūzijos miestelyje. Mirus jo įkūrėjui Artūrui Hoviceriui (Bill Murray), žurnalo leidyba nutraukiama, rengiamas paskutinis numeris. Redakcijos personalas leidžiasi į nostalgiškus prisiminimus ir atgimsta keturios didžiosios laikraštyje publikuotos istorijos: Mozė Rozentaleris (Benicio del Toro), kalėjime sėdintis dailininkas, išvysta savo prižiūrėtoją (Léa Seydoux) kaip mūzą ir modelį. Žurnalistė Lukinda Kremenc (Frances McDormand) užmezga romaną su revoliucionieriumi Zefireliu (Timothée Chalamet) ir suabejoja savo žurnalistiniu sąžiningumu. Dviračiu važinėjantis reporteris rašo reportažus iš baisiausių miesto kampelių, o kai pagrobiamas komisaro (Mathieu Amalric) sūnus, jį išgelbėti gali tik virėjas... Ilgai lauktas Weso Andersono filmas – tai meilės laiškas žurnalui „The New Yorker“ ir žurnalistikai. (JAV, Vokietija, 2021)

****** – šedevras, ***** – pasižiūrėti būtina, **** – geras filmas, *** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – niekalas

Kino repertuaras

Vilnius

Forum Cinemas Vingis

24 d. – Matrica. Prisikėlimas (JAV) – 11, 14.20; 25 d. – 17.40, 18.20, 20.10, 21 val.; 26–30 d. – 11, 14.20, 17.40, 18.20, 20.10, 21 val.
24 d. – Dainuok 2 (animac. f., Prancūzija, Japonija, JAV) – 11, 12, 13.40, 14.50; 25 d. – 14.50; 26, 28–30 d. – 11, 12, 13.40, 14.50, 17.30; 27 d. – 11, 12, 13.40, 17.30 (lietuvių k.); 24 d. – 11.25; 25 d. – 21.40 (originalo k.)
25–30 d. – Alkio skonis (Danija, Švedija) – 16.25, 21.45
24 d. – Įsimylėjusi Figaro (Australija, JAV, D. Britanija) – 13.55; 25 d. – 18.55; 26–30 d. – 13.55, 18.55
I. 1 d. – J. Massenet „Pelenė“. Tiesioginė premjeros transliacija iš Niujorko Metropolitano operos – 19.55
29 d. – Vyras už pinigus (rež. J. Krisiūnas) – 19.15
Visą repertuarą rasite www.forumcinemas.lt

Forum Cinemas Akropolis

24 d. – Matrica. Prisikėlimas (JAV) – 11.10, 12.50; 26, 28, 30 d. – 11.10, 12.50, 16.10, 18 val.; 27 d. – 16.10, 18, 20.35; 29 d. – 11.10, 12.50, 16.10, 18, 21.10
24 d. – Dainuok 2 (animac. f., Prancūzija, Japonija, JAV) – 10.10, 11, 12.40, 13, 15.20; 26–30 d. – 10.10, 11, 12.40, 13, 15.20, 17, 18.30
29 d. – Vyras už pinigus (rež. J. Krisiūnas) – 18.30
Gruodžio 25 d. kino teatras nedirbs.
Visą repertuarą rasite www.forumcinemas.lt

Skalvija

26 d. – Kalėdos Islandijoje (Islandija) – 13.40; 30 d. – 17 val.
26 d. – Alkio skonis (Danija, Švedija) – 15.20; 28 d. – 18.40; 29 d. – 17 val.; 31 d. – 19 val.
26 d. – Matrica. Prisikėlimas (JAV) – 20.45; 29 d. – 20.40
27 d. – Metai prieš karą (Latvija, Lietuva, Čekija) –17.30
27 d. – Bėgikė (rež. A. Blaževičius) – 15.40 (*senjorams*)
27 d. – Drive My Car (Japonija) – 19.30
28 d. – Šuolis (dok. f., rež. G. Žickytė) – 17 val.
28 d. – Gucci mados namai (JAV) – 20.45
29 d. – Būsiu su tavim (dok. f., rež. V. Vareikytė, M. Dejoie) – 19.05
30 d. – Amelija iš Monmartro (Prancūzija, Vokietija) – 18.40
30 d. – Benedeta (Prancūzija, Belgija, Olandija) – 20.55
31 d. – Teisingumo riteriai (Švedija, Danija, Suomija) – 16.45
31 d. – Prancūzijos kronikos iš Liberčio, Kanzaso vakaro saulės (JAV, Vokietija) – 21.10
I. 1 d. – Klajoklių žemė (JAV) – 18.20
26 d. – *Kino klasikos vakarai*. Amadėjus (JAV, Prancūzija, Čekoslovakija, Italija) – 17.30
Karlsono kinas / Atostogos kine
26 d. – Enkanto (animac. f., D. Britanija, Kolumbija) – 11.30

Pasaka

26 d. – Įsimylėjusi Figaro (Australija, JAV, D. Britanija) – 15.30, 20.45; 27 d. – 17.30; 28, 29 d. – 17.45; 30 d. – 20.45

„Paryžius. 13-as rajonas“

26 d. – Kalėdos Islandijoje (Islandija, Prancūzija, Šveicarija, Danija, Suomija) – 21 val.
26 d. – Matrica. Prisikėlimas (JAV) – 14.15, 20.30; 27 d. – 20 val.; 28 d. – 17, 20.15; 29 d. – 20.15; 30 d. – 17.30
26 d. – Amelija iš Monmartro (Prancūzija) – 18.15; 28 d. – 20.30; 29 d. – 20.45; 30 d. – 20.30
26 d. – Šuolis (dok. f., rež. G. Žickytė) – 13.30, 15.45; 27 d. – 17.45; 29 d. – 18 val.
26, 27 d. – Alkio skonis (Danija, Švedija) – 18 val.
26 d. – Dainuok 2 (animac. f., Prancūzija, Japonija, JAV) – 13 val.
26 d. – Malholando kelias (JAV, Prancūzija) – 17.30
27 d. – Gucci mados namai (JAV, Kanada) – 20.30; 30 d. – 17.15
27 d. – Dar po vieną (Danija) – 20.15
28 d. – Kaimynai (Ispanija) – 20.45; 30 d. – 17.45
29 d. – Eifelis (Prancūzija, Belgija, Vokietija) – 18.15
30 d. – Drive My Car (Japonija) – 19.45

Paupio salė

26 d. – Kalėdos Islandijoje (Islandija, Prancūzija, Šveicarija, Danija, Suomija) – 13.15; 27 d. – 21.15; 28 d. – 21 val.
26 d. – Matrica. Prisikėlimas (JAV) – 19 val.; 27 d. – 17.15; 29 d. – 17.30; 30 d. – 20.45
26 d. – Ką matome, žiūrėdami į dangų (Sakartvelas, Vokietija) – 15.45
26 d. – Šuolis (dok. f., rež. G. Žickytė) – 17.30; 28 d. – 16 val.
26 d. – Bėgikė (rež. A. Blaževičius) – 15.15; 29 d. – 21 val.
26 d. – Dainuok 2 (animac. f., Prancūzija, Japonija, JAV) – 12.45; 28 d. – 15.30; 29 d. – 15 val.; 30 d. – 16 val.
26 d. – Amelija iš Monmartro (Prancūzija) – 20 val.; 29 d. – 15.30
27 d. – Drive My Car (Japonija) – 17.45
27, 28 d. – Įsimylėjusi Figaro (Australija, JAV, D. Britanija) – 20.30; 30 d. – 18.30
28 d. – Alkio skonis (Danija, Švedija) – 18.30; 30 d. – 15.30
28 d. – Paryžius, 13-as rajonas (Prancūzija) – 18 val.
29 d. – Meilės laukimas (Honkongas, Kinija) – 20.30
30 d. – Dar po vieną (Danija) – 21 val.

Kaunas

Forum Cinemas

24 d. – Matrica. Prisikėlimas (JAV) – 10.40, 13.50; 26, 28–30 d. – 10.40, 13.50, 17.10, 18.10, 21 val.; 27 d. – 10.40, 17.10, 18.10, 21 val.
24 d. – Dainuok 2 (animac. f., Prancūzija, Japonija, JAV) – 10.10, 11.30, 12.50, 13.10, 14.20, 15.30, 15.40; 26, 28–30 d. – 10.10, 11.30, 12.50, 13.10, 14.20, 15.30, 15.40, 17, 18.20
I. 1 d. – J. Massenet „Pelenė“. Tiesioginė premjeros transliacija iš Niujorko Metropolitano operos – 19.55
29 d. – Vyras už pinigus (rež. J. Krisiūnas) – 18.30
Gruodžio 25 d. kino teatras nedirbs.
Visą repertuarą rasite www.forumcinemas.lt

Klaipėda

Forum Cinemas

24 d. – Matrica. Prisikėlimas (JAV) – 11, 14.20; 26, 28, 30 d. – 11, 14.20, 18, 20.40; 27 d. – 11, 18, 20.40; 29 d. – 11, 14.20, 18 val.
24 d. – Dainuok 2 (animac. f., Prancūzija, Japonija, JAV) – 10.10, 11.20, 12.50, 14, 15.20; 26, 28–30 d. – 10.10, 11.20, 12.50, 14, 15.20, 16.50; 27 d. – 10.10, 11.20, 14, 15.20, 16.50
29 d. – Vyras už pinigus (rež. J. Krisiūnas) – 18.30
Gruodžio 25 d. kino teatras nedirbs.
Visą repertuarą rasite www.forumcinemas.lt

Šiauliai

Forum Cinemas

24 d. – Dainuok 2 (animac. f., Prancūzija, Japonija, JAV) – 10.10, 12.45, 15.30; 26–30 d. – 10.10, 12.45, 15.30, 17.25
24 d. – Matrica. Prisikėlimas (JAV) – 10.40, 14 val.; 26–30 d. – 10.40, 14, 18.10, 21.25
29 d. – Vyras už pinigus (rež. J. Krisiūnas) – 18.30
Gruodžio 25 d. kino teatras nedirbs.
Visą repertuarą rasite www.forumcinemas.lt

Kitas „7md“ numeris išeis sausio 7 d.

Redaktorė – Monika Krikštopaitytė (**dailė**)
Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė
Fotografija – Agnė Narušytė | **Kinas** – Ilona Vitkauskaitė
Teatras, šokis – Ieva Tumanovičiūtė | **Muzika** – Laimutė Ligeikaitė
Stilius – Rita Markulienė, Violeta Kundrotienė
Dizainas – Jokūbas Jacovskis | **Maketas** – Vanda Čemerkaitė
Finansininkė – Brigita Misiuvienė | **Direktorius** – Linas Vildžiūnas

7md

© „7 meno dienos“. Kultūros savaitraštis. Išeina penktadieniais.
Leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. Leidėjas VšĮ „7 meno dienos“,
S. Konarskio g. 49, 03123 Vilnius. Tel. 2613039. El. paštas redakcija@7md.lt.
ISSN 1392-6462. 4 sp. l. Tiražas 800 egz.
Spausdino UAB „Valdo leidykla“, Gedimino g. 34, Ukmergė
Remia Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas
Lietuvos kultūros taryba
LR kultūros ministerija
Lietuvos kino centras